

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΓΕΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΙΚΑΙΟΥ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

Δίκαιο και Ευρωπαϊκή Ενοποίηση

Κατεύθυνση “Δημοσίου Δικαίου”

Διπλωματική Εργασία

«Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η ιστορική πορεία και εξέλιξη τους με φόντο την Ευρωπαϊκή Ενοποίηση»

Επιβλέπων Καθηγητής: Νέδα Κανελλοπούλου

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια : Δανιέλα Ειρήνη Ζυμπουνέλη

A.M. 0911M012

Αθήνα, Δεκέμβριος 2013

*Αφιερώνεται στην οικογένειά μου και
σε όλους αγαπώ.....*

Περιεχόμενα

Πρόλογος.....	6
---------------	---

Κεφάλαιο Πρώτο

Ιστορική προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ενοποιητικής Διαδικασίας.....	7
--	---

1.1 Οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες.....	8
-----------------------------------	---

1.1.1 Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ).....	9
--	---

1.1.2 Ευρωπαϊκή Αμυντική Κοινότητα (ΕΑΚ).....	10
---	----

1.1.3 Ευρωπαϊκή Κοινότητα Αμυντικής Ενέργειας (ΕΚΑΕ).....	11
---	----

1.1.4 Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ).....	12
---	----

1.2 Από τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση....	13
--	----

1.2.1 Μεταρρυθμιστικά σχέδια των Συνθηκών μέχρι την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη.....	14
---	----

1.2.2 Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη.....	16
-----------------------------------	----

1.2.3 Συνθήκη του Μάαστριχ.....	16
---------------------------------	----

1.2.4 Συνθήκη του Άμστερνταμ.....	17
-----------------------------------	----

1.2.5 Συνθήκη της Νίκαιας.....	17
--------------------------------	----

1.2.6 Συνταγματική Συνθήκη.....	17
---------------------------------	----

1.2.7 Συνθήκη της Λισαβόνας.....	18
----------------------------------	----

Κεφάλαιο Δεύτερο

Το Θεσμικό Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	20
---	----

2.1 Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.....	21
---------------------------------	----

2.2 Το Συμβούλιο.....	22
-----------------------	----

2.3 Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	25
--	----

2.3.1 Το Δικαστήριο.....	25
--------------------------	----

2.3.2 Το Γενικό Δικαστήριο.....	26
---------------------------------	----

2.3.3 Τα Ειδικευμένα Δικαστήρια.....	26
2.4 Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ).....	27
2.5 Το Ελεγκτικό Συνέδριο.....	28
2.6 Τα Επικουρικά/Συμβουλευτικά Όργανα της Ένωσης.....	30
2.6.1 Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΟΚΕ).....	30
2.6.2 Η Επιτροπή των Περιφερειών (ΕτΠ).....	31
2.6.3 Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤεπ).....	32
2.6.4 Τα Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	33

Κεφάλαιο Τρίτο

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.....	34
3.1 Η Ιστορία μέσα από τις Συνθήκες.....	34
3.2 Η Σύνθεση.....	37
3.3 Οργάνωση και λειτουργία.....	41
3.3.1 Πολιτικά Όργανα.....	41
3.3.2 Ευρωπαϊκά Πολιτικά Κόμματα/Ομάδες.....	44
3.4 Καθήκοντα-Αρμοδιότητες.....	45
3.4.1 Νομοθετικά Καθήκοντα.....	46
3.4.2 Δημοσιονομικά Καθήκοντα.....	48
3.4.3 Καθήκοντα Πολιτικού Έλεγχου.....	52
3.4.4 Λοιπές Αρμοδιότητες.....	58
3.5 Ο Ρόλος των Εθνικών Κοινοβουλίων.....	61

Κεφάλαιο Τέταρτο

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.....	65
4.1 Ιστορική Αναδρομή.....	65
4.2 Σύνθεση της Επιτροπής.....	67

4.3 Οι Επίτροποι-Διαδικασία Διορισμού.....	69
4.4 Ο Πρόεδρος της Επιτροπής.....	73
4.5 Οργάνωση και Λειτουργία.....	74
4.6 Αρμοδιότητες της Επιτροπής.....	76
Κεφάλαιο Πέμπτο	
Συμπεράσματα-Παρατηρήσεις.....	81
Παραπομπές.....	84
Βιβλιογραφία	92

Πρόλογος

« Ευρώπη δεν θα γίνει με μιας, ούτε μέσα σε ένα συνολικό οικοδόμημα. Θα γίνει με συγκεκριμένα βήματα που θα δημιουργήσουν πρώτα πραγματική αλληλεγγύη ». Ρόμπερτ Σούμαν, 1950

Από τα ιστορικά αυτά λόγια του ανθρώπου που αποτέλεσε μια από τις σημαντικότερες προσωπικότητες της νεότερης ευρωπαϊκής ιστορίας, γίνεται κατανοητό πως η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε εύκολο εγχείρημα ήταν και ούτε έγινε από τη μια μέρα στην άλλη. Αντιθέτως χρειάστηκε πολύ προσπάθεια, θέληση, ελπίδα από τη μεριά, όχι μόνο των κρατών, άλλα και των λαών να ξεπεράσουν τον φρικτό εφιάλτη δύο παγκοσμίων πολέμων και να κοιτάξουν και πάλι μπροστά. Η διαδικασία της ευρωπαϊκής ενοποίησης ξεκίνησε ύστερα από το πέρας του Β Παγκοσμίου πολέμου και συνεχίζεται έως σήμερα, μέχρι που η δύναμη και η ουσία της Ένωσης δεν θα μετράται από τον αριθμό των κρατών μελών άλλα κατά το πόσο θα βρίσκεται στη συνείδηση και στην αντίληψη του πολίτη.

Στη παρούσα εργασία αναλύεται η εξελεγκτική πορεία, ιστορική-θεσμική, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με φόντο την εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Ενοποιητικής Διαδικασίας.

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε εισαγωγικό πλαίσιο, και το πώς εξελίχθηκε, από αναφορές σε συγγραφικές δραστηριότητες, καταχρηστικό όραμα φιλόδοξων ηγετών (Ναπολέον, Χίτλερ) σε ελπίδα για μια νέα ειρηνική αρχή που οδήγησε στη πρώτη ευρωπαϊκή κοινότητα 6 κρατών μελών και σήμερα σε μια ισχυρή Ένωση 28 κρατών μελών με δυναμική παρουσία και επιρροή στα διεθνή δρώμενα.

Στο δεύτερο κεφαλαίο, ως θεωρητικά αναγκαίο, συνοπτικά περιγράφεται το θεσμικό πλαίσιο της Ένωσης, τα όργανα που το αποτελούν, καθώς και το ρόλο τους, ακριβώς όπως το ορίζουν οι Συνθήκες.

Στο τρίτο και τέταρτο κεφάλαιο αντίστοιχα αναλύεται η θεσμική εξέλιξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σε ιστορικό πλαίσιο, η θέση που έχουν στο θεσμικό σύστημα της Ένωσης, ο ρόλος τους, οι αρμοδιότητες τους, η συνεργασία τους σε σημαντικότερους τομείς όπως αυτός της ευρωπαϊκής νομοθετικής διαδικασίας, από τη Συνθήκη των Παρισίων μέχρι και τη Συνθήκη της Λισαβόνας.

Σκοπός της εργασίας είναι να παρουσιάσει τη θεσμική εξέλιξη και πρόοδο των θεσμικών αυτών οργάνων, βήμα-βήμα, μέσω των διαδοχικών συνθηκών, και το ρόλο που ασκούν όχι μόνο εντός των συνόρων της Ένωσης άλλα και σε τρίτα κράτη της Ευρώπης και σε ολόκληρο τον κόσμο.

Κεφάλαιο Πρώτο

Ιστορική προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ενοποιητικής Διαδικασίας

Η ιδέα μιας ενοποιημένης Ευρώπης δεν εμφανίστηκε για πρώτη φορά στα χρονικά τον 20^ο αιώνα και ούτε φυσικά ήταν αποτέλεσμα άμεσων πολιτικών ενεργειών. Αντιθέτως τη συναντάμε στο βάθος των αιώνων είτε ως μορφή προτάσεων και συγγραφικής δραστηριότητας¹, είτε ως ένα φιλόδοξο όραμα μεγάλων στρατηγών με επεκτατικές διαθέσεις.

Προσπάθειες ενοποίησης της Ευρώπης με πολεμικά μέσα καταγράφονται αρχές του 1300 μΧ από τον Καρλομάγνο στα πλαίσια της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, τον 19ο αιώνα από τον Ναπολέον Βοναπάρτη και από τον Αδόλφο Χίτλερ με τη διεξαγωγή του Β Παγκοσμίου Πολέμου που οδήγησε σε αιματοκύλισμα όχι μόνο την Ευρώπη αλλά και ολόκληρη την Υφήλιο.

Με τη λήξη του πολέμου η Ευρώπη σχεδόν κατεστραμμένη μετρούσε θύματα, πληγές και ανθρώπινο πόνο. Η συνειδητοποίηση άλλα και η ανάγκη ειρηνικής συνύπαρξης των λαών της Ευρώπης ήταν πιο εμφανής από ποτέ. Ο Βρετανός πολιτικός Winston Churchill στον ιστορικό λόγο του που απεύθυνε από το Βήμα του Πανεπιστημίου της Ζυρίχης στις 19 Σεπτεμβρίου του 1946, προτείνει τη δημιουργία των “Ηνωμένων Πολιτειών της Ευρώπης” ώστε να ξαναγίνει η Ευρώπη *«Ελεύθερη και Ευτυχισμένη.... και να της δώσουμε μια δομή ικανή να της εξασφαλίσει την Ειρήνη, την Ασφάλεια και την Ελευθερία»*². Με τον λόγο του διατύπωσε ξεκάθαρα το όραμα του για μια Ενωμένη Ευρώπη με στόχο την επίτευξη άλλα και τη διατήρηση της Ειρήνης, ώστε ποτέ άλλοτε να μην ξεσπάσει πόλεμος στα εδάφη της.

Παράλληλα στις 5 Ιουνίου του 1947, η Αμερική, εκ του υπουργού εξωτερικών George Marshall, ανακοίνωσε τη πρόθεση της να αποδώσει οικονομική βοήθεια στις χώρες της Ευρώπης που επλήγησαν από τον πόλεμο. Απαραίτητη προϋπόθεση ήταν η συνεννόηση των ευρωπαϊκών κρατών μεταξύ τους για τη σωστή διαχείριση της οικονομικής βοήθειας.

Αποτέλεσμα αυτού ήταν η δημιουργία του Οργανισμού Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας στις 17 Απριλίου του 1948 (ΟΕΟΣ), με τη σχετική ιδρυτική σύμβαση να υπογράφεται στο Παρίσι, αποτελώντας ένα σημαντικό βήμα συνεργασίας μεταξύ των κρατών της Ευρώπης.

Μετά τον ΟΕΟΣ, δημιουργείται τον Απρίλιο του 1949 το NATO, μια στρατιωτική αμυντική συμμαχία μεταξύ των δυτικοευρωπαϊκών κρατών, με σκοπό την αντιμετώπιση της Σοβιετικής απειλής, με τη συμμετοχή των Η.Π.Α. και του Καναδά.³

Η πρόταση μιας άμεσης πολιτικής ενοποίησης των λαών της Ευρώπης, όταν μάλιστα ακόμα οι φοβερές μνήμες του πολέμου ήταν νωπές και την απειλή του

«Ψυχρού Πολέμου» να πλανάται, αποδεικνύεται αρκετά τολμηρή τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Ωστόσο όμως δεν εγκαταλείφθηκε. Με την ίδρυση του ΟΕΟΣ, τα σχέδια για μια ενοποιημένη πολιτικά Ευρώπη αρχίζουν σιγά σιγά να δίνουν τη θέση τους σε σχέδια που αποσκοπούν στην οικονομική συνεργασία των κρατών, ως προς μια πιο ρεαλιστική σκοπιά για την εποχή εκείνη.⁴

Το 1950 ο Γάλλος διπλωμάτης Jean Monnet προτείνει μια σταδιακή οικοδόμηση της ενοποίησης των ευρωπαϊκών κρατών, διατυπώνοντας την ιδέα μια Ευρωπαϊκής Κοινότητας⁵. Βάση του σχεδίου αυτού, ο Γάλλος Υπουργός Εξωτερικών Robert Schuman προέβη στην ιστορική « Διακήρυξη του Robert Schuman της 9ης Μαΐου 1950» όπου μέσω της διακήρυξης προτείνει τη Γαλλογερμανική⁶ συμφιλίωση και την από κοινού εκμετάλλευση άνθρακα και χάλυβα κάτω από την εποπτεία μιας υπερεθνικής αρχής, ανοικτής και για τις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης, οι αποφάσεις τις οποίας θα ήταν δεσμευτικές για όλα τα συμμετέχοντα κράτη.

Στη πρόταση αυτή ανταποκρίθηκαν 6 κράτη. Η Γαλλία, Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας (Δυτική Γερμανία), το Βέλγιο, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο και η Ολλανδία. Το αποτέλεσμα ήταν η δημιουργία της πρώτης ευρωπαϊκής κοινότητας, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ). Ιδρύθηκε με τη Συνθήκη των Παρισίων, μεταξύ των 6 ιδρυτικών κρατών μελών στις 18 Απριλίου του 1951 και τέθηκε σε ισχύ στις 23 Ιουλίου του 1952, αφού επικυρώθηκε από όλα τα συμβαλλόμενα μέλη.

Η Διακήρυξη του Robert Schuman θεωρείται πλέον ως η αφετηρία της ευρωπαϊκής ενοποιητικής προσπάθειας. Σήμερα η 9η Μαΐου εορτάζεται ως η Ημέρα της Ευρώπης από όλα τα κράτη μέλη. Με την ίδρυση της ΕΚΑΧ η ιδέα της ενωμένης Ευρώπης αρχίζει να παίρνει σάρκα και οστά και οδήγησε λίγα χρόνια αργότερα στις επόμενες ευρωπαϊκές κοινότητες, την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΚΑΕ) και την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, που ιδρύθηκαν με τη συνθήκη της Ρώμης την 25η Μαρτίου 1957, παραμένοντας ωστόσο αυστηρά περιορισμένες σε οικονομικές δραστηριότητες.

1.1 Οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες

Με τη δημιουργία της πρώτης ευρωπαϊκής κοινότητας, της ΕΚΑΧ, η ευρωπαϊκή ενοποιητική διαδικασία αρχίζει πλέον να υλοποιείται σύμφωνα με το σχέδιο του Jean Monnet και τη Διακήρυξη του Robert Schuman, να γίνεται μια σταδιακή, βήμα-βήμα, ενοποίηση των λαών της Ευρώπης.

1.1.1 Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ)

Η ΕΚΑΧ ιδρύθηκε με τη Συνθήκη των Παρισίων, ή αλλιώς ΣΕΚΑΧ, στις 18 Απριλίου του 1951 που υπογράφηκε μεταξύ της Γαλλίας,, Ιταλίας, Δυτικής Γερμανίας, Βελγίου, Λουξεμβούργου και Ολλανδίας. Τέθηκε σε ισχύ στις 23 Ιουλίου του 1952.

Η διάρκεια ισχύος της Συνθήκης της ΕΚΑΧ ήταν για περίοδο 50 ετών , δηλαδή μέχρι τις 23 Ιουλίου του 2002 όπου η ΕΚΑΧ έπαψε πλέον να υφίσταται.

Κύριος σκοπός της κοινότητας ήταν η δημιουργία μιας κοινής αγοράς και κοινής διαχείρισης στους τομείς εξόρυξης και εμπορίας των προϊόντων άνθρακα και χάλυβα, μεταξύ των κρατών μελών της, δύο προϊόντων ζωτικής σημασίας όχι μόνο για τις οικονομίες των καρτών μελών άλλα και απαραίτητων για τη διεξαγωγή πολεμικών ενεργειών, αποτρέποντας με αυτόν τον τρόπο τυχόν μελλοντικές συρράξεις στα ευρωπαϊκά εδάφη.

Μέσω της κοινής αγοράς άνθρακα και χάλυβα η Κοινότητα θα συνέβαλλε, εκτός της εδραίωσης της ειρήνης, στην οικονομική ανάπτυξη, στην αύξηση της απασχόλησης και στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των χωρών αυτών (άρθρο 2 ΣΕΚΑΧ)⁷.

Όσον αφορά το θεσμικό πλαίσιο της ΕΚΑΧ, η Συνθήκη προέβλεπε τέσσερα όργανα, την Ανώτατη Αρχή, τη Συνέλευση, το Συμβούλιο (Υπουργών) και το Δικαστήριο⁸.

Η Ανώτατη Αρχή ήταν ανεξάρτητο εκτελεστικό συλλογικό όργανο, που είχε ως αποστολή να μεριμνά για την υλοποίηση των στόχων και να ενεργεί προς το γενικό συμφέρον της Κοινότητας. Πρώτος πρόεδρος της Ανώτατης Αρχής ορίστηκε ο Jean Monnet.

Η Συνέλευση ήταν όργανο με ελεγκτικές αρμοδιότητες. Πρώτος πρόεδρος ορίστηκε ο Paul Henri Spaak⁹ . Αργότερα όμως με τη Σύμβαση περί ορισμένων κοινών οργάνων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 25 Μαρτίου του 1957, η Συνέλευση και το Δικαστήριο της ΕΚΑΧ συγχωνεύτηκαν με τα αντίστοιχα όργανα της ΕΚΑΕ και της ΕΟΚ.

Το Συμβούλιο των Υπουργών με 6 αντιπροσώπους των κυβερνήσεων των κρατών-μελών, ένας από κάθε κράτος, εναρμόνιζε τη δράση της Ανώτατης Αρχής καθώς και τη γενικότερη οικονομική πολιτική των κυβερνήσεων των κρατών μελών¹⁰. Μετέπειτα με την υπογραφή της Συνθήκης των Βρυξελλών στις 8 Απριλίου του 1965, για την ίδρυση Ενιαίου Συμβουλίου και Ενιαίας Επιτροπής, η Ανώτατη Αρχή και το Συμβούλιο συγχωνεύτηκαν με τα αντίστοιχα όργανα των ΕΚΑΕ και ΕΟΚ και ονομάστηκαν Επιτροπή και Συμβούλιο.

Και τέλος το Δικαστήριο, όπου αποτελούταν από 7 Δικαστές και εξασφάλιζε τη τήρηση του Δικαίου μέσα στη Κοινότητα κατά την ερμηνεία και εφαρμογή της ΣΕΚΑΧ.¹¹

1.1.2 Ευρωπαϊκή Αμυντική Κοινότητα (ΕΑΚ)

Μετά την ίδρυση της ΕΚΑΧ, έγιναν και άλλες απόπειρες ευρωπαϊκής ενοποίησης. Ήταν η απόπειρα δημιουργίας της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Κοινότητας (ΕΑΚ) και κατ'επέκταση της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Κοινότητας (ΕΠΚ).

Εν όψει των διεθνών εντάσεων με τον πόλεμο της Κορέας, οι πιέσεις από την πλευρά των Η.Π.Α. για εξοπλισμό των Δυτικών κρατών της Ευρώπης, συμπεριλαμβανομένης και της Δυτικής Γερμανίας, στα πλαίσια του ΝΑΤΟ¹², ήταν έντονες. Η Γαλλία όμως ήθελε να αποφύγει έναν επανεξοπλισμό της Γερμανίας υπό το φόβο μιας πολιτικής και στρατιωτικής «αναγέννησης» της. Για να το αποτρέψει αυτό, ο Γάλλος πρωθυπουργός Rene Pleven πρότεινε στα υπόλοιπα μέλη της ΕΚΑΧ το σχέδιο για την Ευρωπαϊκή Αμυντική Κοινότητα¹³. Το σχέδιο προέβλεπε τη δημιουργία ενός κοινού Ευρωπαϊκού στρατού όπου θα αποτελούταν από στρατιωτικές δυνάμεις και των 6 χωρών -και της Γερμανίας- που θα είχε έναν περιορισμένο εξοπλισμό, υπό τον έλεγχο μιας νέας Κοινότητας, της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Κοινότητας.

Οι “6” αποδέχθηκαν το σχέδιο και η Συνθήκη για τη δημιουργία της ΕΑΚ υπογράφηκε στο Παρίσι στις 27 Μαΐου του 1952 με τη Μ. Βρετανία να μην δέχεται να λάβει μέρος στη διαδικασία¹⁴. Η συνειδητοποίηση όμως και για πολιτικό έλεγχο της άμυνας επέφερε και ένα δεύτερο σχέδιο για τη δημιουργία μιας επιπλέον κοινότητας, της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Κοινότητας. Η Ε.Π.Κ. αποτελούσε συμπλήρωμα της Συνθήκης της ΕΑΚ και η ίδρυση της προβλεπόταν στο άρθρο 32 της ΕΑΚ.

Στις αρχές του 1954 η Δυτική Γερμανία, το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο και η Ολλανδία επικύρωσαν τη Συνθήκη της ΕΑΚ. Όμως το τέλος του πολέμου της Κορέας, ο θάνατος του Ρώσου ηγέτη Ιωσήφ Στάλιν, η άρνηση της Βρετανίας να προσχωρήσει στην ΕΑΚ και πάντα ο φόβος επανεξοπλισμού της Γερμανίας, έστω και περιορισμένος δημιουργούσε δισταγμούς από τη Γαλλική πλευρά για την ΕΑΚ. Οι μνήμες του Πολέμου ήταν ακόμα νωπές και μια συμμαχία των κρατών σε αμυντικό τομέα θεωρούνταν “τολμηρό βήμα”. Τον Αύγουστο του 1954 η Συνθήκη της ΕΑΚ υποβάλλεται στη Γαλλική Εθνοσυνέλευση προς κύρωση. Το αποτέλεσμα ήταν αρνητικό και αυτό σήμαινε το τέλος της προσπάθειας για τη δημιουργία της ΕΑΚ και συνεπώς της ΕΠΚ.

Η αποτυχημένη προσπάθεια ενοποίησης στον αμυντικό τομέα, παρά την απογοήτευση που προκάλεσε, δεν στάθηκε εμπόδιο για περαιτέρω προσπάθειες ένωσης. Το 1955 τα κράτη Βέλγιο, Ολλανδία και Λουξεμβούργο (Benelux) ζήτησαν τη συγχώνευση των εθνικών οικονομιών των 6 κρατών σε μια κοινή αγορά.

Τα κράτη μέλη της ΕΚΑΧ αποφάσισαν να ακολουθήσουν το σχέδιο των χωρών της Benelux. Εξάλλου η ενοποίηση σε ένα τομέα “ακίνδυνο” όπως ο οικονομικός, θεωρούνταν πιο ρεαλιστική για την εποχή και δεν έθιγε εθνικές ευαισθησίες¹⁵. Τον Ιούνιο του 1955 συστάθηκε επιτροπή υπό τη προεδρία του Paul Henri Spaak για σύνταξη σχεδίου συνθήκης και τον Απρίλιο του 1956 η επιτροπή προτείνει σχέδιο που περιλάμβανε τη δημιουργία μιας κοινής αγοράς και μιας κοινότητας ατομικής ενέργειας.¹⁶ Προκύπτουν οι Συνθήκες για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΚΑΕ) και για την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ).

1.1.3 Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΚΑΕ)

Η ΕΚΑΕ, η δεύτερη ευρωπαϊκή κοινότητα, ιδρύθηκε με τη Συνθήκη που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 25 Μαρτίου του 1957, μαζί με τη Συνθήκη για την ίδρυση της ΕΟΚ, μεταξύ των 6 κρατών μελών της ΕΚΑΧ και τέθηκε σε ισχύ την 1 Ιανουαρίου του 1958. Το σχέδιο δράσης της ΕΚΑΕ ήταν περιορισμένο και αφορούσε τον τομέα της ατομικής ενέργειας. Πιο συγκεκριμένα την ανάπτυξη και ανανέωση της παραγωγής της πυρηνικής ενέργειας μεταξύ των κρατών μελών και στην ανάπτυξη της σχετικής βιομηχανίας, για ειρηνικούς-μη στρατιωτικούς σκοπούς.

Αποστολή της να συμβάλλει, με τη δημιουργία κατάλληλων προϋποθέσεων, στη ταχεία ίδρυση και ανάπτυξη των πυρηνικών βιομηχανιών των κρατών μελών, στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου και στην αύξηση των συναλλαγών με τις άλλες χώρες (άρθρο 1 παρ.2 ΣΕΚΑΕ).

Το θεσμικό πλαίσιο που προβλέπεται για την ΕΚΑΕ είναι ίδιο με της ΕΟΚ και παρεμφερές της ΕΚΑΧ. Προβλέπονται 4 όργανα τη Κοινοβουλευτική Συνέλευση (πρόδρομος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου), το Συμβούλιο των Υπουργών, την Επιτροπή και το Δικαστήριο.

Η Κοινοβουλευτική Συνέλευση είναι όργανο με γνωμοδοτική κυρίως εξουσία.

Το Συμβούλιο των Υπουργών το οποίο απαρτίζεται από αντιπροσώπους των κυβερνήσεων των κρατών μελών και είναι όργανο με εκτελεστικές αρμοδιότητες. Αποτελείται από την Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων (COREPER) που εκτελεί εντολές του και προετοιμάζει το έργο του.

Η Επιτροπή έχει το δικαίωμα νομοθετικών πρωτοβουλιών όπου τις προτείνει στο Συμβούλιο των Υπουργών. Είναι συλλογικό όργανο και εκπροσωπεί το κοινοτικό συμφέρον. Η μετατόπιση των πρωτοβουλιών προς το Συμβούλιο των Υπουργών για τις τελικές αποφάσεις για νομοθετικά θέματα το καθιστά ως το κύριο αποφασίζον όργανο.

Το Δικαστήριο που εξασφάλιζε τη τήρηση του Δικαίου μέσα στη κοινότητα κατ'ερμηνεία και εφαρμογή της Συνθήκης της Ρώμης.

Η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας εξακολουθεί να υπάρχει και να ισχύει. Η ΕΚΑΕ δεν συγχωνεύτηκε με την Ευρωπαϊκή Ένωση και παρά το γεγονός ότι έχουν κοινά θεσμικά όργανα, διαθέτει ξεχωριστή νομική προσωπικότητα. Σήμερα λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης της ΕΚΑΕ όπως τροποποιήθηκε από το Πρωτόκολλο 12 «Για τη τροποποίηση της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας» που προσαρτάται στη Συνθήκη της Λισαβόνας με την απόφαση C 306/199 στις 17 Δεκεμβρίου του 2007¹⁷. Οι τροποποιήσεις αφορούσαν κυρίως τον θεσμικό και χρηματοδοτικό τομέα.

1.1.4 Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ)

Η ΕΟΚ, η τρίτη ευρωπαϊκή κοινότητα, ιδρύθηκε και αυτή με τη Συνθήκη της Ρώμης στις 25 Μαρτίου του 1957, μεταξύ των 6 ιδρυτικών μελών της ΕΚΑΧ, και τέθηκε σε ισχύ στις 1 Ιανουαρίου του 1958.

Ο τομέας δράσης της ΕΟΚ ήταν κυρίως ο οικονομικός. Σύμφωνα με το άρθρο 2 της Συνθήκης της ΕΟΚ, σκοπός της Κοινότητας ήταν η δημιουργία μιας κοινής αγοράς μεταξύ των κρατών μελών που περιλάμβανε τη πραγματοποίηση μιας κοινής τελωνειακής ένωσης, δηλαδή τη κατάργηση των τελωνειακών δεσμών μεταξύ των κρατών μελών και τη θέσπιση ενός κοινού εξωτερικού δασμολογίου έναντι των προϊόντων χωρών εκτός Κοινότητας. Προωθεί επίσης κοινές πολιτικές όπως κοινή γεωργική πολιτική (άρθρα 38-47), κοινή εμπορική πολιτική (άρθρα 110-116) και πολιτική μεταφορών (άρθρα 74-84) και αργότερα μια κοινή νομισματική και συναλλαγματική πολιτική (που οδήγησε στην έκδοση του κοινού νομίσματος, του Ευρώ).

Η κοινή αγορά βασίζεται σε τέσσερις ελευθερίες : την ελευθερία κυκλοφορίας βιομηχανικών και αγροτικών προϊόντων, ελευθερία κυκλοφορίας των εργαζομένων, ελευθερία υπηρεσιών και ελευθερία κυκλοφορίας κεφαλαίων. Μέσω των οικονομικών δραστηριοτήτων έθετε βάσεις για την αύξηση της απασχόλησης καθώς και τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των λαών των κρατών μελών της Κοινότητας.

Το θεσμικό πλαίσιο της ΕΟΚ, όπως προαναφέραμε και όπως ορίζεται σύμφωνα με τη Συνθήκη της Ρώμης για την ΕΚΑΕ και την ΕΟΚ, είναι ίδιο με της ΕΚΑΕ. Δηλαδή προβλέπονται η Κοινοβουλευτική Συνέλευση, το Συμβούλιο Υπουργών, η Επιτροπή και το Δικαστήριο.

Η επιτυχία του εγχειρήματος της ΕΟΚ για την ενοποίηση των οικονομιών με τη δημιουργία μιας κοινής αγοράς ήταν εμφανής. Όλο και περισσότερα κράτη της Ευρώπης θέλησαν να εισχωρήσουν στους κόλπους της Κοινότητας. Η πρώτη διεύρυνση έγινε την 1 Ιανουαρίου του 1973 με την ένταξη της Μεγάλης Βρετανίας, της Δανίας και της Ιρλανδίας. Την 1 Ιανουαρίου του 1981 η Ελλάδα γίνεται επίσημο μέλος της Κοινότητας και τη 1 Ιανουαρίου του 1986 προσχωρούν η Ισπανία και η

Πορτογαλία.. 1 Ιανουαρίου του 1995 προσχωρούν Αυστρία, Σουηδία και Φινλανδία. 1 Μαΐου του 2003 γίνονται μέλη η Πολωνία, Ουγγαρία, Τσεχία, Σλοβακία, Σλοβενία, Λιθουανία, Εσθονία, Λετονία, Κύπρος και Μάλτα. 1 Ιανουαρίου του 2007 προσχωρούν Ρουμανία και Βουλγαρία.

Οι τρεις ευρωπαϊκές κοινότητες και η επιτυχής εξελεγκτική τους πορεία, έδωσαν το έναυσμα για ένα “παραπάνω βήμα”, για μια πιο ολοκληρωμένη ευρωπαϊκή ενοποίηση, πέραν από τον οικονομικό τομέα.

Κυρίως όσον αφορά την ΕΟΚ, η δημιουργία μιας κοινής αγοράς, η οικονομική ενοποίηση που θα επέφερε, για πολλούς θεωρούταν προάγγελος μιας πολιτικής ενοποίησης. Ο Paul Henri Spaak τόνισε « αυτοί που επεξεργάστηκαν τη Συνθήκη δεν θεώρησαν πως συνέταζαν ένα οικονομικό κείμενο. Θεωρούν τη Συνθήκη ως ένα στάδιο προς την Πολιτική Ένωση», όπως και ο Walter Walstein, πρώτος πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ανέφερε «Δεν ενοποιούμε οικονομίες, ενώνουμε πολιτικές».¹⁸ Εξάλλου, σύμφωνα με τον κ. Ιωακείμδη, η μεταβίβαση σημαντικών αρμοδιοτήτων όπως της κοινής αγοράς, της τελωνειακής και εμπορικής πολιτικής και της ελεύθερης διακίνησης προϊόντων, προσώπων, υπηρεσιών και κεφαλαίων συνιστούσε πράξη πολιτικού περιεχομένου και όχι οικονομικού.¹⁹

Με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ του 1992, η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα μετονομάζεται σε Ευρωπαϊκή Κοινότητα, βάζοντας πλέον τα θεμέλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.2 Από τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Η πετυχημένη πορεία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κυρίως όσον αφορά τον οικονομικό τομέα, η βαθμιαία αύξηση των κρατών μελών οδήγησαν στην εμβάθυνση της ευρωπαϊκής ενοποιητικής διαδικασίας, από μια οικονομική ενοποίηση σε μια ουσιαστική πολιτική ενοποίηση.

Η Μ. Βρετανία εξ αρχής είχε παρουσιάσει αρνητική στάση απέναντι στη δημιουργία των Κοινοτήτων. Ήταν εναντίον της μεταβίβασης εθνικών εξουσιών σε μια Κοινότητα υπερεθνικής μορφής. Για τον ίδιο λόγο που αρνήθηκε να συμμετάσχει στο σχέδιο Pleven για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Κοινότητας. Για περιορισμένο χρονικό διάστημα απέστειλε εκπρόσωπο να συμμετάσχει στις συζητήσεις για τις Κοινότητες (ΕΚΑΕ-ΕΟΚ) αποχώρησε διαφωνώντας για τον υπερεθνικό χαρακτήρα των Κοινοτήτων.²⁰ Προτείνει λοιπόν ως εναλλακτική λύση της κοινής αγοράς, τη δημιουργία μιας ευρείας ζώνης ελευθέρων συναλλαγών, στα πρότυπα του Οργανισμού Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας του 1948 (ΟΕΟΣ).

Οι «6» αρνούνται να συμμετάσχουν και η Μεγάλη Βρετανία παίρνει τη πρωτοβουλία να προχωρήσει στη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων

Συναλλαγών με τη συμμετοχή της Σουηδίας, Αυστρίας, Δανίας, Νορβηγίας, Πορτογαλίας και Ελβετίας. Υπογράφεται η σχετική συνθήκη στη Στοκχόλμη της Σουηδίας στις 4 Ιανουαρίου του 1960 και τίθεται σε ισχύ στις 3 Μαΐου του 1960.

Η ΕΖΕΣ είναι ένας διεθνής οργανισμός κυρίως διακυβερνητικής συνεργασίας με καθαρά οικονομικά κριτήρια χωρίς παραπάνω βλέψεις πολιτικής ενοποίησης μεταξύ των κρατών μελών. Μεταξύ των κρατών μελών της ΕΖΕΣ ισχύει ειδικό τελωνειακό καθεστώς ενώ για συναλλαγές με τρίτες χώρες κάθε κράτος εφαρμόζει το δικό του δασμολόγιο. Τα σημερινά κράτη μέλη της ΕΖΕΣ είναι η Ελβετία, το Λιχτενστάιν, η Ισλανδία και η Νορβηγία.

Τα αποτελέσματα της ΕΖΕΣ ήταν πενιχρά σε σχέση με τις επιτυχίες της ΕΟΚ στο στάδιο απελευθέρωσης του εμπορίου. Αυτό ανέτρεψε την αρχική αρνητική στάση της Μ. Βρετανίας και το 1961 κάνει αίτηση ένταξης στις Κοινότητες μαζί με τη Δανία, την Ιρλανδία και τη Νορβηγία.

Ο Στρατηγός De Gaulle, που είχε αναλάβει Πρόεδρος της πέμπτης Γαλλικής Δημοκρατίας το 1958²¹, θέτει βέτο στην ένταξη της Μ. Βρετανίας άλλα και των άλλων χωρών, έσω αντίθετος σε μια διεύρυνση των Κοινοτήτων. Ακολουθεί μια σειρά μεταρρυθμιστικών ενεργειών που αποσκοπούν σε μια βαθύτερη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών.

1.2.1 Μεταρρυθμιστικά σχέδια των Συνθηκών μέχρι την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη

Το 1961, μετά από διαδοχικές συναντήσεις στο Παρίσι και τη Βόννη, των ηγετών των «6», αποφασίζεται η σύσταση μιας επιτροπής υπό την προεδρία του Γάλλου Πρέσβη Christian Fouchet²², με σκοπό τη δημιουργία σχεδίου συνθήκης για μια «Ένωση των Κρατών» που θα συμπεριλάμβανε πολιτική συνεργασία και κοινή εξωτερική πολιτική μεταξύ των κρατών μελών των κοινοτήτων. Το σχέδιο Fouchet για τη Πολιτική Ένωση συνάντησε έντονες αντιδράσεις από την Ολλανδία, τη Γερμανία και την Ιταλία. Ιδίως ο Ολλανδός υπουργός εξωτερικών Luns δήλωσε πως «μια τέτοια πράξη θα έθιγε το ρόλο και τη θεσμική αυτονομία της Κοινότητας»²³ Το σχέδιο επανεξετάζεται, άλλα και πάλι συνάντησε αντιδράσεις από τις υπόλοιπες 5 χώρες οι οποίες συνασπίστηκαν και παρουσίασαν από κοινού σχέδιο συνθήκης όπου για πρώτη φορά αναφέρεται ο όρος “Ευρωπαϊκή Ένωση”. Στους σκοπούς της Ένωσης ήταν μια κοινή εξωτερική πολιτική και κοινή άμυνα, στα πλαίσια μιας διακυβερνητικής διαδικασίας, όπου και αυτό με τη σειρά του απορρίφτηκε. Η αποτυχία των σχεδίων για μια Πολιτική Ένωση έθεσαν προσωρινό τέλος στις προσπάθειες για μια πολιτική ενοποίηση.

Εντωμεταξύ στους κόλπους της ΕΟΚ γίνεται η πρώτη σημαντική επιτυχία καθώς εγκαινιάζεται η Κοινή Γεωργική Πολιτική, στις 30-07-1962, όπου μεταξύ των κρατών μελών θα υπάρχει από κοινού έλεγχος στη παραγωγή των τροφίμων και οι

τιμές των γεωργικών προϊόντων που πληρώνονται στους παραγωγούς θα είναι ενιαίες.

Πέραν των παραπάνω ενεργειών, πραγματοποιούνται και τροποποιήσεις στο θεσμικό σύστημα των τριών κοινοτήτων. Αφορούσε τα ξεχωριστά όργανα που διέθεταν οι τρεις κοινότητες και που οδήγησε στη Συνθήκη Συγχώνευσης το 1965.²⁴

Η Συνθήκη Συγχώνευσης υπογράφηκε στις 8 Απριλίου του 1965 και τέθηκε σε ισχύ τον Ιούλιο του 1967. Αποτελούσε την πρώτη τροποποιητική συνθήκη για τις Συνθήκες του Παρισιού και της Ρώμης. Αντικείμενο της ήταν η δημιουργία ενός κοινού Συμβουλίου Υπουργών και μιας κοινής Επιτροπής και για τις τρεις ευρωπαϊκές κοινότητες, αποσκοπώντας έτσι σε ένα ενιαίο θεσμικό πλαίσιο. Η συγχώνευση των κοινοτικών οργάνων και η δημιουργία ενός ενιαίου θεσμικού πλαισίου έδειχνε πως οι ελπίδες για μια Ένωση των λαών της Ευρώπης δεν είχαν σβήσει, παρά τις ως τώρα αποτυχίες για μια πολιτική συνεργασία των κρατών μελών.

Με τη τροποποιητική Συνθήκη Συγχώνευσης ακολούθησαν και άλλα σχέδια θεσμικών μεταρρυθμίσεων των Κοινοτήτων. Το 1975 ο πρωθυπουργός του Βελγίου Leo Tindemans καταρτεί μια έκθεση με στόχο τον προσδιορισμό της έννοιας “Ευρωπαϊκή Ένωση”. Ακολουθεί το σχέδιο “Genscher-Colombo” από τους τότε υπουργούς εξωτερικών της Γερμανίας και της Ιταλίας και αφορούσε ένα σχέδιο “Ευρωπαϊκής Πράξης” και ένα σχέδιο “Διακήρυξης για την οικονομική ενοποίηση”.²⁵ Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο²⁶ τις χαρακτήρισε όμως ως μορφές διακυβερνητικής συνεργασίας²⁷

Παρόλο όμως την “απόρριψη” τους από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, υιοθετήθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο²⁸ της Στουτγάρδης το 1983 με τη Πανηγυρική Διακήρυξη της Στουτγάρδης.

Το 1984, ο Ιταλός Ευρωβουλευτής Altiero Spinelli, όντας πρόεδρος της μόνιμης επιτροπής του Κοινοβουλίου που αφορούσε θεσμικά θέματα, συνέταξε το περίφημο “Σχέδιο Spinelli” ή αλλιώς “Σχέδιο Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης”. Βάση αυτού του σχεδίου οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες αντικαθίστανται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εγκρίνεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 14 Φεβρουαρίου του 1984. Παράλληλα μια επιτροπή εκπροσώπων των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων, υπό την προεδρία του Ιρλανδού Γερουσιαστή Dooge εκπονεί μια έκθεση για τη βελτίωση της λειτουργίας του κοινοτικού συστήματος και τη προώθηση της πολιτικής συνεργασίας καθώς και αλλαγές στο θεσμικό τομέα.²⁹ Τον Ιούνιο του 1985 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μιλάνο συγκαλεί διακυβερνητική διάσκεψη, με βάση τη παραπάνω έκθεση, για να εξετάσει τις εξουσίες των θεσμικών οργάνων, την επέκταση των κοινοτικών δραστηριοτήτων άλλα και την επιτάχυνση των διαδικασιών για την ολοκλήρωση της κοινής αγοράς, σύμφωνα με τη Λευκή Βίβλο που παρέδωσε η Επιτροπή στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 14 Ιουνίου του 1985. Όλες οι παραπάνω ενέργειες συντέλεσαν στη δημιουργία και υπογραφή της δεύτερης, στην ουσία, αναθεωρητικής συνθήκης, στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη

1.2.2 Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη

Το κείμενο της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης (Ε.Ε.Π) υπογράφηκε στις 28 Φεβρουαρίου του 1986 και τέθηκε σε ισχύ τη 1 Ιουλίου του 1986. Με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη προωθείται η διαδικασία ολοκλήρωσης της κοινής/εσωτερικής αγοράς, υποχρεώνοντας την ΕΟΚ να λάβει τα μέτρα που χρειάζονται μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου του 1992. Αυξάνονται τα δικαιώματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου επιτρέποντας την ενεργή συμμετοχή του στο νομοθετικό έργο της κοινότητας σε συνεργασία με την Επιτροπή και να εκφράζει σύμφωνη γνώμη για την ένταξη νέων κρατών μελών. Αναγνωρίζονται κοινοτικές αρμοδιότητες σε τομείς όπως έρευνα, τεχνολογία, περιβάλλον και θεσμοθετείται για πρώτη φορά η ευρωπαϊκή πολιτική συνεργασία ανοίγοντας πια το δρόμο για τη συνθήκη σταθμό στη πορεία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης³⁰. Τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση ή αλλιώς τη Συνθήκη του Μάαστριχτ.

1.2.3 Συνθήκη του Μάαστριχτ

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ υπογράφηκε στις 7 Φεβρουαρίου του 1992 μεταξύ των 12 τότε κρατών μελών της ΕΟΚ και τέθηκε σε ισχύ τη 1 Νοεμβρίου του 1993. Η Συνθήκη αυτή είναι αποτέλεσμα εσωτερικών και εξωτερικών παραγόντων. Η κατάρρευση του κουμμουνιστικού συστήματος στην Ανατολική Ευρώπη, η επανένωση της Γερμανίας με τη πτώση του Τοίχους του Βερολίνου άλλα και η επιθυμία της συνέχειας της προόδου της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης οδήγησαν στη σύγκληση δύο διακυβερνητικών διασκέψεων μία για την Οικονομική και Νομισματική Ένωση και άλλη για την Πολιτική Ένωση. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Ρώμης 14/15 Δεκεμβρίου του 1990 συγκάλεσε τις δύο διακυβερνητικές διασκέψεις και οι εργασίες κατέληξαν ένα χρόνο αργότερα στη Σύνοδο κορυφής του Μάαστριχτ το 1992.

Με τη Συνθήκη δημιουργήθηκε η Ευρωπαϊκή Ένωση όπου στηριζόταν σε τρεις πυλώνες, τον Πυλώνα των τριών κοινοτήτων (ΕΚΑΧ, ΕΚΑΕ, ΕΚ), τον Πυλώνα για την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) και τον Πυλώνα Εσωτερικών Υποθέσεων.

Από τις σπουδαιότερες αλλαγές που επέφερε η Συνθήκη του Μάαστριχτ ήταν η μετονομασία της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας σε Ευρωπαϊκή Κοινότητα, η δημιουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ), ιδρύεται το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και εισάγεται για πρώτη φορά ο όρος Ευρωπαϊκή Ιθαγένεια καθώς και αλλαγές που αφορούν τη δομή και λειτουργία των οργάνων. Ακολουθεί η Συνθήκη του Άμστερνταμ.

1.2.4 Συνθήκη του Άμστερνταμ

Η τροποποιητική συνθήκη του Άμστερνταμ υπογράφηκε στις 2 Οκτωβρίου του 1997, μεταξύ των 15 τότε κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τέθηκε σε ισχύ τη 1 Μαΐου του 1998. Τροποποιούσε, απλοποιούσε και συμπλήρωνε τις ήδη υπάρχουσες συνθήκες δηλαδή τη Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της ΕΚΑΧ, της ΕΚΑΕ και της ΕΚ(πρώην ΕΟΚ). Με αυτή τη νέα τροποποιητική συνθήκη εισάγονται νέα άρθρα που περιλαμβάνουν τα Θεμελιώδη Δικαιώματα του Ευρωπαίου Πολίτη, την ενίσχυση της κοινοτικής πολιτικής για την απασχόληση, περαιτέρω αύξηση των αρμοδιοτήτων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, δημιουργία ενός χώρου Ελευθερίας-Ασφάλειας-Δικαιοσύνης και διατάξεις για μια στενότερη αστυνομική και δικαστική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών. Συνέχεια των μεταρρυθμίσεων αποτελεί η Συνθήκη της Νίκαιας

1.2.5 Συνθήκη της Νίκαιας

Η επιθυμία εισχώρησης και ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση κρατών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, καθώς Κύπρου και Μάλτας οδήγησαν στη Συνθήκη της Νίκαιας που υπογράφηκε στις 16 Φεβρουαρίου του 2001 και τέθηκε σε ισχύ τη 1 Φεβρουαρίου του 2003. Οι κυριότερες αλλαγές που έφερε η Συνθήκη της Νίκαιας ήταν ο περιορισμός του μεγέθους και της σύνθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η στάθμιση των ψήφων στο Συμβούλιο, η απλούστευση του Μηχανισμού Ενισχυμένης Συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών της Ένωσης όπως και ο θεσμός της Ειδικής Πλειοψηφίας. Προετοίμασε το έδαφος για την απαραίτητη θεσμική μεταρρύθμιση για την διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης με το να απλοποιηθεί η διαδικασία ένταξης ενός νέου κράτους. Τέλος γίνεται δεκτός με πανηγυρικό τρόπο ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων χωρίς όμως να έχει κάποια δεσμευτική ισχύ.

Με τη Σύνοδο Κορυφής της Νίκαιας, οι Ευρωπαίοι ηγέτες συνειδητοποίησαν πως προβλήματα όπως η (α)διαφάνεια, το δημοκρατικό έλλειμμα που χαρακτήριζε κυρίως την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η έλλειψη πληροφόρησης των πολιτών ως προς τι είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση τη πορεία της και τους σκοπούς της ήταν εμφανή. Τότε εκφράστηκε για πρώτη φορά η ανάγκη για ένα ενιαίο θεσμικό κείμενο, ένα Συνταγματικό Κείμενο, που θα αντιμετώπιζε αυτά τα προβλήματα, με σχετική Δήλωση για το Μέλλον της Ευρώπης³¹ που προσαρτήθηκε στη Συνθήκη της Νίκαιας.

1.2.6 Συνταγματική Συνθήκη

Με τη Σύνοδο Κορυφής στο Λάακεν του Βελγίου, ορίζεται Συνέλευση με σκοπό το σχέδιο επεξεργασίας του Συνταγματικού κειμένου. Η Συνέλευση αποτελούταν από μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, εκπροσώπους των Εθνικών κυβερνήσεων και των εθνικών κοινοβουλίων, μέλη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ενώ πρόεδρος ορίστηκε ο Valéry Giscard d'Estaing, πρώην πρόεδρος της Γαλλικής Δημοκρατίας.

Η Συνέλευση υπέβαλε τον Ιούνιο του 2003 στη Σύνοδο της Θεσσαλονίκης ένα προσχέδιο της Συνταγματικής Συνθήκης όπου υπογράφηκε από τα κράτη μέλη στη Σύνοδο Κορυφής των Βρυξελλών στις 18 Ιουνίου του 2004.

Το κείμενο της Συνταγματικής Συνθήκης περιείχε διατάξεις που αφορούσαν τη κατάργηση του πυλωνικού συστήματος, η Ευρωπαϊκή Ένωση αντικαθιστούσε πλήρως την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, έχοντας ρητή νομική προσωπικότητα, όπως επίσης διατάξεις που ανέφεραν ύμνο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σημαία, ρητή αναγνώριση του ενωσιακού δικαίου και της υπεροχής του έναντι των εθνικών δικαίων, υπουργός εξωτερικών της Ένωσης και κυρίως ο όρος Σύνταγμα. Για τη λειτουργία των Οργάνων της Ένωσης το κείμενο της Συνταγματικής Συνθήκης προέβλεπε μόνιμο πρόεδρο στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την εκλογή του προέδρου της Επιτροπής από το Κοινοβούλιο, τη μείωση του αριθμού των Επιτρόπων, υπουργό εξωτερικών καθώς και την ενσωμάτωση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων στο κορμό του Συντάγματος, αποκτώντας έτσι νομική δεσμευτικότητα. Το Συνταγματικό Κείμενο θεωρήθηκε ως η συνέχεια των θεσμικών μεταρρυθμίσεων που ξεκίνησαν με τη Συνθήκη της Νίκαιας³².

Η προσπάθεια επικύρωσης της Συνταγματικής Συνθήκης έληξε αρνητικά. Μετά το αρνητικό δημοψήφισμα της Γαλλίας και της Ολλανδίας η συνταγματική πορεία της Ένωσης εγκαταλείφθηκε και με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 17/18 Ιουνίου του 2005 οι αρχηγοί των κρατών αποφάσισαν να υπάρξει μια περίοδος “παύσης”.

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 21/22 Ιουνίου του 2007 δόθηκε εντολή για έναρξη Διακυβερνητικής Διάσκεψης με αντικείμενο τη θέσπιση μιας μεταρρυθμιστικής συνθήκης, της Συνθήκης της Λισαβόνας.

1.2.7 Συνθήκη της Λισαβόνας

Η Συνθήκη της Λισαβόνας υπογράφηκε από τα κράτη μέλη της Ε.Ε. στις 13 Δεκεμβρίου του 2007 και τέθηκε σε ισχύ την 1 Δεκεμβρίου του 2009. Με τη Συνθήκη της Λισαβόνας τροποποιούνται 2 συνθήκες: η Συνθήκη της Ε.Ε. ή Μάαστριχτ και η Συνθήκη της Ε.Κ. ή Ρώμης. Από τη Συνθήκη της Ε.Ε. η σημαντικότερη τροποποίηση που επιφέρει είναι ότι « Η Ένωση αντικαθιστά και διαδέχεται την Ευρωπαϊκή Κοινότητα» άρθρο 1, εδάφιο 3. Αυτό σημαίνει ότι πλέον παύει να υπάρχει και να λειτουργεί η Ευρωπαϊκή Κοινότητα και παίρνει τη θέση της η Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς και όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της από τη στιγμή της ίδρυσης της Κοινότητας δηλαδή από την 1 Ιανουαρίου του 1958.

Στη δεύτερη συνθήκη, τη Συνθήκη ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, τροποποιείται ο τίτλος της συνθήκης και αντικαθίστανται από τον τίτλο «Συνθήκη για την λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (άρθρο 2 παρ.1 ΣΛΕΕ). Πλέον η Ευρωπαϊκή Ένωση διέπεται από δύο συνθήκες τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Σ.Ε.Ε.) και τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

(Σ.Λ.Ε.Ε.), ορίζονται ως «οι Συνθήκες» και έχουν το ίδιο νομικό κύρος. (άρθρο 1, παρ.3 της Σ.Ε.Ε.)

Με τη Συνθήκη της Λισαβόνας καταργήθηκαν όλοι οι συμβολισμοί που προωθούσε η Συνταγματική Συνθήκη όπως ο ύμνος, η σημαία,, ο υπουργός εξωτερικών της ένωσης. Οι ουσιαστικές όμως μεταρρυθμίσεις διατηρήθηκαν όπως οι σκοποί, οι αρμοδιότητες της Ένωσης, διατάξεις για τα θεσμικά όργανα, διατάξεις για την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) και αποδίδεται στο Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων νομική δεσμευτικότητα χωρίς όμως να προσαρτάται στη Συνθήκη.

Μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι η Συνταγματική Συνθήκη και η Συνθήκη της Λισαβόνας προωθούν πάνω κάτω τα ίδια πράγματα τις ίδιες αξίες. Η μόνη τους διαφορά είναι ο τίτλος, η μία Συνταγματική Συνθήκη, περιείχε τον όρο του Συντάγματος έναν όρο τόσο μεγάλης σημασίας που έκανε ακόμα και του ίδιους τους ηγέτες της Ένωσης να το θεωρήσουν πολύ τολμηρό βήμα. Όροι όπως Σύνταγμα, κοινός ύμνος, κοινή σημαία έκαναν την Ένωση να φαντάζει στα μάτια των απλών πολιτών ως το τέρας της Παγκοσμιοποίησης που θα καταβρόχθιζε κάθε έννοια εθνικής ανεξαρτησίας. Αυτό δείχνει τη τρομερή έλλειψη πληροφόρησης των ευρωπαίων πολιτών για το τι είναι η Ε.Ε., τι αντιπροσωπεύει, ποιοι είναι οι σκοποί της, κάτι που ισχύει μέχρι και σήμερα ενετή 2014.

Η αποδοχή μιας Συνθήκης που πρεσβεύει τα ίδια πράγματα τις ίδιες διατάξεις, χωρίς όμως τους “επικίνδυνους” συμβολισμούς, με αυτή που απέρριψαν, μόνο και μόνο επειδή ο τίτλος είναι Μεταρρυθμιστική και όχι Συνταγματική, δείχνει πως για υπάρχει ακόμα πολύς δρόμος για μια πραγματική Ευρωπαϊκή Ένωση.

Παρά ταύτα όμως δεν μπορούμε και να αρνηθούμε πως η Ευρωπαϊκή Ένωση, όντας μια μεγάλη οικονομική δύναμη του πλανήτη, με μια δυναμική εσωτερική αγορά όπου τα πρόσωπα, οι υπηρεσίες, τα εμπορεύματα, τα κεφάλαια κινούνται ελεύθερα χωρίς δασμούς και σύνορα, με ένα ισχυρό νόμισμα το Ευρώ, στις παγκόσμιες χρηματιστηριακές αγορές δεν περιορίστηκε μόνο σε μια οικονομική ένωση άλλα επεκτάθηκε σε κάτι παραπάνω, πιο ουσιαστικό. Προωθώντας αξίες όπως τον σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της Ελευθερίας, τη Ισότητα, του Κράτους Δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και την προαγωγή της ειρήνης, της ευημερίας των λαών κ.α. μπορούμε να την χαρακτηρίσουμε ως μια Ένωση αξιών, δικαιωμάτων και ιδανικών.

Κεφάλαιο Δεύτερο

Το Θεσμικό Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως αναφέρθηκε και στο προηγούμενο κεφάλαιο, χαρακτηρίζεται ως μια Ένωση αξιών με σεβασμό των δικαιωμάτων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Για την επίτευξη της αποστολής και των στόχων της διαθέτει θεσμικό πλαίσιο αποτελούμενο από όργανα που είναι επιφορτισμένα με συγκεκριμένα καθήκοντα και αρμοδιότητες. Η Συνθήκη της Λισαβόνας στο άρθρο 13 της Σ.Ε.Ε. αναφέρει «η Ένωση διαθέτει θεσμικό πλαίσιο που αποσκοπεί στην προώθηση των αξιών της, στην επιδίωξη των στόχων της, στην εξυπηρέτηση των συμφερόντων της, των συμφερόντων των πολιτών της και των κρατών μελών της καθώς και στη διασφάλιση της συνοχής, της αποτελεσματικότητας και της συνέχειας των πολιτικών και των δράσεων της»

Τα όργανα που αποτελείται το θεσμικό πλαίσιο της Ένωσης διακρίνονται σε Θεσμικά ή Κύρια και Επικουρικά. Σύμφωνα πάντα με το άρθρο 13 Σ.Ε.Ε. τα Θεσμικά όργανα είναι : το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Δικαστήριο, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Ελεγκτικό Συνέδριο.

Τα Επικουρικά/Συμβουλευτικά Όργανα της Ένωσης είναι : η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και η Επιτροπή Περιφερειών, όπου επικουρούν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στο έργο τους (άρθρο 13, παρ.4 Σ.Ε.Ε.).

Βεβαίως το Θεσμικό Πλαίσιο της Ένωσης δεν αποτελείται αποκλειστικά και μόνο από τα συγκεκριμένα όργανα άλλα και από πλήθος άλλων οργάνων, δευτερευόντων μεν, σημαντικών ως προς την επίτευξη των στόχων και των έργων της Ένωσης δε. Από αυτά είναι η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, τα Ταμεία της Ένωσης, η Επιτροπή Μεταφορών, η Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας, η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία κτλ.

Τα Θεσμικά Όργανα της Ένωσης διαχωρίζονται επιπλέον σε υπερεθνικά και διακυβερνητικά. Διακυβερνητικά όργανα είναι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Συμβούλιο. Τα μέλη τους είναι εκπρόσωποι των εθνικών κυβερνήσεων των κρατών μελών και έχουν ως στόχο τη προώθηση των εθνικών συμφερόντων του κάθε κράτους μέλους, στα πλαίσια πάντα της Ένωσης. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η Επιτροπή, το Ελεγκτικό Συνέδριο και το Δικαστήριο με τη δομή και τη λειτουργία τους, συγκαταλέγονται στα υπερεθνικά όργανα και δρουν πάντα με γνώμονα το συμφέρον της Ένωσης.³³

Τα όργανα της Ένωσης, Θεσμικά και Επικουρικά, δεν δρουν “ελεύθερα”. Διέπονται από αυστηρές διατάξεις και αρχές για τη δομή, τη λειτουργία και την αποστολή τους. Στο άρθρο 13 παρ.2 αναφέρεται « κάθε όργανο δρα εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που του ανατίθενται από τις Συνθήκες, σύμφωνα με τις διαδικασίες, τους όρους και τους σκοπούς τους οποίους προβλέπουν». Έτσι όλα τα Όργανα διέπονται από μια συγκεκριμένη αρχή την αρχή της ειδικής εξουσιοδότησης και σημαίνει πως το κάθε όργανο της Ένωσης λειτουργεί αυστηρά εντός των ορίων που του ορίζει η Συνθήκη, άλλα και την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας μεταξύ τους.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται συνοπτικά τα όργανα της Ένωσης, ο ρόλος και οι αρμοδιότητές τους, ακριβώς όπως ορίζουν τα άρθρα των Συνθηκών, εκτός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Επιτροπής που θα αναλυθούν διεξοδικά στα επόμενα μέρη.

2.1 Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είναι το όργανο που παρέχει στην Ένωση την αναγκαία για την ανάπτυξη της ώθηση και καθορίζει τους γενικούς προσανατολισμούς και προτεραιότητες (άρθρο 15 παρ.1 Σ.Ε.Ε.).

Με τη Συνθήκη της Λισαβόνας έγινε και επισήμως ένα από τα θεσμικά όργανα της Ένωσης. Εκπροσωπεί τα κράτη μέλη της Ένωσης και απαρτίζεται από τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων των κρατών μελών, τον Πρόεδρο του, τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής καθώς και τον Υπατο Εκπρόσωπο της Ένωσης για τα θέματα της Κ.Ε.Π.Π.Α. Όταν το απαιτεί η ημερήσια διάταξη, τα μέλη του δύναται να αποφασίσουν ένας υπουργός να επικουρεί έκαστο μέλος και ο Πρόεδρος της Επιτροπής να επικουρείται από ένα μέλος της Επιτροπής.

Ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου εκλέγεται από τα μέλη του με θητεία 2,5 χρόνια με ειδική πλειοψηφία. Η θητεία του μπορεί να ανανεωθεί ακόμα μια φορά. Ο Πρόεδρος δεν πρέπει να ασκεί κάποιο εθνικό αξίωμα και σε περίπτωση κωλύματος ή παραπτώματος τερματίζεται η θητεία του και πάλι από τα μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου με τον ίδιο τρόπο που διορίστηκε.

Οι αρμοδιότητες του Προέδρου είναι η διεύθυνση και ο συντονισμός των εργασιών του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, η προετοιμασία των εργασιών του σε συνεργασία με τον Πρόεδρο της Επιτροπής, να καταβάλλει προσπάθειες για να διευκολύνει τη συνοχή και τη συναίνεση στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και να παρουσιάζει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έκθεση μετά από κάθε σύνοδο. Επίσης ο Πρόεδρος ασκεί και την εξωτερική εκπροσώπηση της Ένωσης για θέματα που

αφορούν τη Κ.Ε.Π.Π.Α., υπό την ιδιότητα του αυτή και στο επίπεδο του, με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων του Υπατού Εκπροσώπου της Ένωσης.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνέρχεται ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου 2 φορές το εξάμηνο, εκτός και αν η κατάσταση το απαιτεί μπορεί να συγκαλέσει περισσότερες φορές με έκτακτες συνόδους.

Αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου σε σχέση με τα λοιπά όργανα της Ένωσης είναι οι εξής :

- Μπορεί να αποφασίσει ομόφωνα, μετά από πρόταση του ενός τρίτου των κρατών μελών ή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και αφού λάβει την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, την ύπαρξη σοβαρής και διαρκούς παραβίασης από κράτος μέλος των αξιών του άρθρου 2 Σ.Ε.Ε. (ελευθερία, δημοκρατία, ανθρώπινη αξιοπρέπεια κ.α.) και αφού καλέσει σε ακρόαση τον εν λόγω κράτος να του υποβάλλει τις παρατηρήσεις του (άρθρο 7 παρ.2 Σ.Ε.Ε.)
- Μπορεί, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία, να προτείνει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έναν υποψήφιο για το αξίωμα του Προέδρου της Επιτροπής. Ο υποψήφιος εκλέγεται από το Κοινοβούλιο με την πλειοψηφία των μελών του. (άρθρο 17 παρ.7 Σ.Ε.Ε.)
- Τα λοιπά μέλη της Επιτροπής καθώς και ο Υπατος Εκπρόσωπος της Ένωσης, υπόκεινται σε ψήφο έγκρισης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και αν εγκριθούν διορίζονται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (άρθρο 17 παρ.7 Σ.Ε.Ε.), (άρθρο 18 παρ.1 Σ.Ε.Ε.).
- Επίσης ο πρόεδρος, ο αντιπρόεδρος και τα λοιπά μέλη της εκτελεστικής επιτροπής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας διορίζονται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το οποίο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, κατά σύσταση του Συμβουλίου, μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το διοικητικό συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (άρθρο 283, παρ.2 Σ.Λ.Ε.Ε.)

2.2 Το Συμβούλιο

Το Συμβούλιο είναι το επόμενο κατά σειρά ενωσιακό όργανο μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, σύμφωνα με τις Συνθήκες. Το Συμβούλιο αποτελείται από έναν αντιπρόσωπο κάθε κράτους μέλους σε υπουργικό επίπεδο, ο οποίος έχει τη δυνατότητα να δεσμεύει τη κυβέρνηση του κράτους μέλους την οποία εκπροσωπεί και αν ασκεί το δικαίωμα της ψήφου (άρθρο 16 παρ.2 Σ.Ε.Ε.)

Είναι όργανο, όπου από τη σύνθεση του και μόνο μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι προασπίζεται τα συμφέροντα των κρατών-μελών δηλαδή τα εθνικά συμφέροντα, σε σημείο βέβαια που να μην θίγεται το συμφέρον της Ένωσης.

Η έδρα του βρίσκεται στις Βρυξέλλες. Το Συμβούλιο συνεδριάζει υπό διάφορες συνθέσεις όπου επιτρέπουν την εξιδανικευμένη και κατά τομείς αντιμετώπιση των διαφόρων θεμάτων. Ο κατάλογος καθορίζεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο όπου εκδίδει την απόφαση με ειδική πλειοψηφία (άρθρο 236 Σ.Λ.Ε.Ε.).

Η Συνθήκη της Λισαβόνας προέβλεψε 2 υποχρεωτικές συνθέσεις στο Συμβούλιο, το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων και το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων. Με απόφαση του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων, την απόφαση 2009/878/Ε.Ε., στις 1-12-2009, καθόρισε το κατάλογο των συνθέσεων : Γενικών Υποθέσεων, Εξωτερικών Υποθέσεων, Οικονομικών και Δημοσιονομικών Υποθέσεων (Ecofin), Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, Απασχόλησης-Κοινωνικής πολιτικής-υγείας και καταναλωτών, Ανταγωνιστικότητας (Εσωτερική αγορά και βιομηχανία), Μεταφορών-Τηλεπικοινωνιών και Ενέργειας, Γεωργίας και Αλιείας, Περιβάλλοντος, Παιδείας-Νεολαίας και Αθλητισμού.

Στις δύο πρώτες συνθέσεις του Συμβουλίου αρμόδιοι είναι οι υπουργοί εξωτερικών των κρατών μελών ενώ στις υπόλοιπες ο κάθε έκαστος υπουργός του θέματος που συζητείται.

Το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων εξασφαλίζει τη συνοχή των εργασιών των διαφόρων συνθέσεων του Συμβουλίου και προετοιμάζει τις συνόδους του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και διασφαλίζει τη συνέχεια τους σε επαφή με τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και την Επιτροπή. Το Συμβούλιο των Εξωτερικών Υποθέσεων είναι υπεύθυνο στο να διαμορφώνει την εξωτερική δράση της Ένωσης.

Η προεδρία του Συμβουλίου ασκείται από τους αντιπροσώπους των κρατών μελών κάθε εξάμηνο με βάση συστήματος ισότιμης εναλλαγής (άρθρο 16 παρ.9 Σ.Ε.Ε.) και τη σειρά καθορίζει με απόφαση του το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία (άρθρο 236 Σ.Λ.Ε.Ε.). Εξαίρεση αποτελεί το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων όπου πρόεδρος είναι πάντα ο Έπατος Εκπρόσωπος της Ένωσης (άρθρο 18 παρ.3 Σ.Ε.Ε.)

Η προεδρία ασκείται από προκαθορισμένες ομάδες των τριών κρατών μελών για διάστημα 18 μηνών. Όλα τα κράτη λαμβάνουν μέρος στη προεδρία ισότιμα. Μεγάλα, μικρά, παλιά μέλη, καινούρια μέλη, οικονομικά ασθενέστερα κράτη, οικονομικά ισχυρότερα. Αυτό υποδεικνύει ένα σύστημα δημοκρατικό και ίσων ευκαιριών στο θεσμικό σύστημα της Ένωσης. (σαχπεκίδου,381).

Ο τρόπος λειτουργίας του Συμβουλίου καθορίζεται από τον εσωτερικό κανονισμό του Συμβουλίου που θεσπίστηκε με την απόφαση 2009/937/Ε.Ε. στις 1-12-2009 και την απόφαση Ε.Ε. L 325/35 της 11-12-2009. κανελ162 Αποφασίζει πάντα με ειδική πλειοψηφία, εκτός αν οι Συνθήκες το ορίζουν διαφορετικά.

Μια σημαντική αλλαγή που επέφερε η Συνθήκη της Λισαβόνας είναι στο άρθρο 18 παρ.8 Σ.Ε.Ε. όπου ορίζει πως το Συμβούλιο συνέρχεται δημοσίως όταν συσκέπτεται και ψηφίζει επί σχεδίου νομοθετικής πράξης. Για αυτό το λόγο κάθε Σύνοδος του Συμβουλίου χωρίζεται σε δύο σκέλη, το ένα σκέλος που αφορά τις εργασίες επί νομοθετικών πράξεων της Ένωσης και στις μη νομοθετικές δραστηριότητες.

Το Συμβούλιο επικουρείται από μια Γενική Γραμματεία καθώς και από πολυάριθμες ομάδες εργασίας Εθνικών Εμπειρογνομόνων οι οποίοι επεξεργάζονται προτάσεις και θέματα τις Επιτροπής και παρουσιάζουν έκθεση στην Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων (Ε.Μ.Α.) ή αλλιώς Coreper. Η Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων, που σύμφωνα με το άρθρο 240παρ.1 Σ.Λ.Ε.Ε. απαρτίζεται από μόνιμους αντιπρόσωπους των κυβερνήσεων των κρατών μελών με βαθμό Πρέσβη και έχει ως έργο τη προετοιμασία των εργασιών του Συμβουλίου και την εκτέλεση των εντολών που τις ανατίθενται από το Συμβούλιο. Λαμβάνει επίσης και διαδικαστικές αποφάσεις όταν προβλέπονται από τον εσωτερικό κανονισμό του Συμβουλίου.

Η ΕΜΑ συνεδριάζει κάθε εβδομάδα σε δύο τμήματα, το πρώτο τμήμα (COREPER 1) αποτελείται από τους αναπληρωτές μόνιμους αντιπροσώπους και εξετάζει τεχνικά κυρίως θέματα και το δεύτερο τμήμα (COREPER 2) που αποτελείται από τους ίδιους τους μόνιμους αντιπροσώπους και εξετάζει τα πολιτικά θέματα.

Η Ε.Μ.Α. δεν εκδίδει αποφάσεις και ούτε ενωσιακές πράξεις, απλώς προετοιμάζει τις διαδικασίες έκδοσης αυτών από το Συμβούλιο.

Οι αρμοδιότητες του Συμβουλίου είναι οι εξής :

- Ασκεί από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο νομοθετικά καθήκοντα, καθώς ασκεί νομοθετική εξουσία ως συνομοθέτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 16 παρ.1 Σ.Ε.Ε.) και ακολουθούν τη σύνηθες νομοθετική διαδικασία είτε την ειδική νομοθετική διαδικασία (άρθρο 289 Σ.Λ.Ε.Ε.)
- Ταυτοχρόνως ασκεί από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δημοσιονομικά καθήκοντα, δηλαδή εγκρίνει από κοινού τον ετήσιο προϋπολογισμό της Ένωσης και τον εγκρίνουν δια της οδού της ειδικής νομοθετικής διαδικασίας (άρθρο 314 Σ.Λ.Ε.Ε.)
- Συνάπτει διεθνείς συμφωνίες με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς με το να εγκρίνει την έναρξη διαπραγματεύσεων και να εκδώσει απόφαση που επιτρέπει την υπογραφή-σύναψη συμφωνίας (άρθρο 218 Σ.Λ.Ε.Ε.)
- Καταρτίζει τη κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας και λαμβάνει τις αναγκαίες αποφάσεις για το καθορισμό και την εφαρμογή της εν λόγω πολιτικής βάση των προσανατολισμών που καθορίζει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (άρθρο 26 Σ.Ε.Ε.).
- Με τις συνθέσεις του το Συμβούλιο είναι το ενωσιακό όργανο που χαράζει τις πολιτικές της Ένωσης και συντονίζει τις πολιτικές των άλλων κρατών.

2.3 Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή αλλιώς Δ.Ε.Ε. είναι το θεσμικό όργανο της Ένωσης που διασφαλίζει την ομοιόμορφη ερμηνεία και εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου σε όλα τα κράτη μέλη. Σύμφωνα με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, (άρθρο 19 παρ.1 Σ.Ε.Ε.) το Δ.Ε.Ε. περιλαμβάνει το Δικαστήριο, το Γενικό Δικαστήριο και τα Ειδικευμένα Δικαστήρια.

2.3.1 Το Δικαστήριο

Το Δικαστήριο είναι το ανώτερο ιεραρχικά από τα τρία και είναι το πρώην ΔΕΚ-Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Απαρτίζεται από ένα δικαστή ανά κράτος μέλος, δηλαδή σήμερα αποτελείται από 27 Δικαστές και επικουρείται από 8 γενικούς εισαγγελείς, που δεν είναι στην ουσία δικαστές αλλά λαμβάνουν μέρος στις συζητήσεις για την εκδίκαση της υπόθεσης ενώ δεν συμμετέχουν σε ψηφοφορία του Δικαστηρίου για τη λήψη της οριστικής απόφασης.

Οι Δικαστές και οι γενικοί Εισαγγελείς επιλέγονται μεταξύ προσωπικοτήτων που παρέχουν πλήρη εγγύηση ανεξαρτησίας και συγκεντρώνουν στις χώρες τους τις αναγκαίες προϋποθέσεις για τον διορισμό τους στα ανώτατα δικαστικά αξιώματα ή είναι νομικού αναγνωρισμένου κύρους. Διορίζονται με κοινή συμφωνία από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών για περίοδο έξι ετών και η θητεία τους δύναται να ανανεωθεί. Ο Πρόεδρος εκλέγεται μεταξύ των Δικαστών για περίοδο τριών ετών και η θητεία του δύναται να ανανεωθεί (άρθρο 253 Σ.Λ.Ε.Ε.).

Οι αρμοδιότητες του Δικαστηρίου είναι οι εξής :

- Δικάζει ως ακυρωτικό δικαστήριο τις αιτήσεις αναιρέσεων κατά αποφάσεων του Γενικού Δικαστηρίου
- Είναι αρμόδιο στο αν απαντάει σε προδικαστικά ερωτήματα που του απευθύνουν τα εθνικά δικαστήρια των κρατών μελών σχετικά με την ερμηνεία και την ορθή εφαρμογή των διατάξεων των Συνθηκών και του κύρους και της ερμηνείας των πράξεων των θεσμικών/λοιπών οργάνων ή οργανισμών της Ένωσης (άρθρο 267 ΣΛ.Ε.Ε.)
- Δικάζει ως δικαστήριο ουσίας σε υποθέσεις που αφορούν προσφυγές των κρατών μελών και των ενωσιακών οργάνων.
- Έχει γνωμοδοτική αρμοδιότητα , ως προς τις διεθνείς συμφωνίες που πρόκειται να συνάψει η Ένωση σε τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς , για το αν η σύναψη αυτή είναι συμβατή με τις συνθήκες (άρθρο 218 ΣΛ.Ε.Ε.).

2.3.2 Το Γενικό Δικαστήριο.

Το Γενικό Δικαστήριο είναι το δεύτερο κατά σειρά δικαστήριο που περιλαμβάνει το Δ.Ε.Ε. Είναι το πρωτοβάθμιο δικαστήριο της Ένωσης, το πρώην Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Π.Ε.Κ.)

Το Γενικό Δικαστήριο είναι δικαστήριο ουσίας, δηλαδή οι αποφάσεις του είναι τελεσίδικες και προσβάλλονται μόνο με αναίρεση στο Δικαστήριο. Ο αριθμός των δικαστών του Γ. Δικαστηρίου, σύμφωνα με το άρθρο 19 Σ.Ε.Ε., είναι τουλάχιστον ένας δικαστής από κάθε κράτος μέλος. Αυτό σημαίνει ότι μπορεί να είναι και περισσότεροι στον αριθμό, άποψη που υποστηρίζουν οι καθηγητές Δον. Παπαγιάννης και Νίκος Μούσης. Βασικά ο αριθμός των δικαστών καθορίζεται από τον Οργανισμό του Δ.Ε.Ε., επίσης είναι δυνατόν να προβλέπει και γενικούς εισαγγελείς.

Τα μέλη του Γ. Δικαστηρίου είναι πρόσωπα που παρέχουν πλήρη εγγύηση ανεξαρτησίας και έχουν την απαιτούμενη ικανότητα για την άσκηση υψηλών δικαστικών καθηκόντων. Διορίζονται με κοινή συμφωνία από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών για έξι χρόνια και η θητεία τους δύναται να ανανεωθεί. Οι Δικαστές του Γ. Δικαστηρίου εκλέγουν μεταξύ τους τον Πρόεδρο για θητεία τριών ετών, όπου δύναται αν ανανεωθεί (άρθρο 254 Σ.Λ.Ε.Ε.).

Παρόλο που το άρθρο 254 Σ.Λ.Ε.Ε. προβλέπει και γενικούς εισαγγελείς, ο Οργανισμός του Δ.Ε.Ε. δεν προβλέπει αντίστοιχες θέσεις και έτσι το έργο των εισαγγελέων το αναλαμβάνει εισηγητής δικαστής.

Οι αρμοδιότητες του Γ. Δικαστηρίου αναφέρονται στο άρθρο 256 Σ.Λ.Ε.Ε.:

- Το Γ. Δικαστήριο είναι αρμόδιο να αποφαινεται σε πρώτο βαθμό επί των προσφυγών που αφορούν νομοθετικές πράξεις, πράξεις των Θεσμικών Οργάνων άλλα και των λοιπών οργάνων ή οργανισμών της Ένωσης
- Αποφαινεται επί προσφυγών κατά των αποφάσεων των ειδικευμένων δικαστηρίων.
- Αποφαινεται επί προδικαστικών θεμάτων σε ορισμένους τομείς που ορίζει ο Οργανισμός του Δ.Ε.Ε.

2.3.3 Τα Ειδικευμένα Δικαστήρια

Τα Ειδικευμένα Δικαστήρια προβλέφθηκαν με τη Συνθήκη της Νίκαιας και αρχικά ονομάζονταν Δικαιοδοτικά Τμήματα. Ιδρύθηκαν για να εκδικάζουν σε πρώτο βαθμό ορισμένες κατηγορίες προσφυγών οι οποίες ασκούνται σε ορισμένους τομείς.

Τα μέλη τους επιλέγονται μεταξύ προσώπων που παρέχουν πλήρη εγγύηση ανεξαρτησίας και έχουν την απαιτούμενη ικανότητα για την άσκηση των δικαστικών καθηκόντων, που σημαίνει ότι μπορεί να είναι και κατώτεροι δικαστές (άρθρο 257 Σ.Λ.Ε.Ε.).

Οι αποφάσεις των Ειδικευμένων Δικαστηρίων υπόκεινται σε αναίρεση και έφεση ενώπιον του Γ. Δικαστηρίου. Το πρώτο Ειδικευμένο Δικαστήριο που ιδρύθηκε έλαβε την ονομασία Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης της Ε.Ε. και αποτελείται από 7 δικαστές με θητεία έξι ετών.

2.4 Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα ή αλλιώς ΕΚΤ, με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, θεωρείται θεσμικό όργανο της Ένωσης. Η ΕΚΤ μαζί με τις εθνικές κεντρικές τράπεζες συγκροτούν το Ευρωπαϊκό Σύστημα κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) ενώ η ΕΚΤ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες των καρτών μελών που έχουν νόμισμα το ευρώ συγκροτούν το ευρωσύστημα και ασκούν τη νομισματική πολιτική της Ένωσης (άρθρο 282 ΣΛ.Ε.Ε.)

Η ΕΚΤ εδρεύει στη Φρανκφούρτη και αποτελεί την εκδοτική τράπεζα της Ένωσης, έχει το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπει την έκδοση του ευρώ. Μια μεγάλη καινοτομία της Συνθήκης είναι ότι η ΕΚΤ έχει νομική προσωπικότητα, που πέραν της ΕΚΤ νομική προσωπικότητα έχει η Ε.Ε. άλλα και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Διαθέτει καταστατικό, κεφάλαιο και δικά της εκτελεστικά όργανα. Το κεφάλαιο της ΕΚΤ έχει καταβληθεί από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες όλων των κρατών μελών της Ένωσης.

Τα όργανα της ΕΚΤ, σύμφωνα με το άρθρο 129 Σ.Λ.Ε.Ε., είναι το Διοικητικό Συμβούλιο και η Εκτελεστική Επιτροπή.

Το Διοικητικό Συμβούλιο απαρτίζεται από τα μέλη της εκτελεστικής επιτροπής της ΕΚΤ και τους διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών των κρατών μελών με νόμισμα το ευρώ. Η Εκτελεστική Επιτροπή είναι εξαμελής, απαρτίζεται από τον Πρόεδρο, τον αντιπρόεδρο και τέσσερα άλλα μέλη. Είναι πρόσωπα αναγνωρισμένου κύρους και πολυετής επαγγελματικής εμπειρίας σε νομισματικά και τραπεζικά θέματα. Η θητεία τους είναι οχταετής και δεν δύναται να ανανεωθεί. Τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής πρέπει απαραίτητα να είναι υπήκοοι κάποιου από τα κράτη μέλη της Ένωσης (άρθρο 283 ΣΛ.Ε.Ε.).

Ο Πρόεδρος,, ο αντιπρόεδρος και τα τέσσερα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής διορίζονται με απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου με ειδική πλειοψηφία, κατά σύσταση του Συμβουλίου και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ, σύμφωνα με τις Συνθήκες και το Καταστατικό (Πρωτόκολλο αρ.4 ΕΕ 2010 C 83/230), καθορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές και λαμβάνει τις αναγκαίες αποφάσεις για την εκπλήρωση των καθηκόντων που έχουν ανατεθεί στο ΕΣΚΤ, διαμορφώνει τη νομισματική πολιτική της Ένωσης, θεσπίζει τον

εσωτερικό κανονισμό της εσωτερικής οργάνωσης της ΕΚΤ και λαμβάνει τια απαραίτητες αποφάσεις για τους στόχους του ΕΣΚΤ.

Η Εκτελεστική Επιτροπή θέτει σε εφαρμογή τη νομισματική πολιτική σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές και τις αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου, δίνει τις απαραίτητες οδηγίες στις εθνικές κεντρικές τράπεζες, ασκεί εξουσίες δοσμένες από το Διοικητικό Συμβούλιο και έχει την ευθύνη για την προετοιμασία των συνεδριάσεων του.

Σύμφωνα με το άρθρο 45 του Καταστατικού της ΕΚΤ προβλέπεται ως τρίτο όργανο της ΕΚΤ το Γενικό Συμβούλιο. Εκεί μετέχουν και οι διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών που δεν έχουν ως εθνικό νόμισμα το ευρώ.

Οι αρμοδιότητες της ΕΚΤ είναι οι εξής :

- Η ΕΚΤ έχει το αποκλειστικό προνόμιο να επιτρέπει την έκδοση τραπεζογραμμάτων στην Ένωση. Τα τραπεζογραμμάτια που εκδίδονται από την ΕΚΤ και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες αποτελούν το μόνο νόμιμο χρήμα μέσα στην Ένωση (άρθρο 128 Σ.Λ.Ε.Ε.)
- Εκδίδει κανονισμούς, λαμβάνει αποφάσεις και διατυπώνει συστάσεις και γνώμες για την εκπλήρωση της αποστολής που έχει ανατεθεί σε αυτήν και το ΕΣΚΤ (άρθρο 132 Σ.Λ.Ε.Ε.). Δεν μπορεί να εκδώσει Οδηγίες, εφόσον δεν αναφέρεται στις Συνθήκες και στο Καταστατικό της.
- Είναι αρμόδια για τη προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και των λοιπών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, μετά από ανάθεση του Συμβουλίου. Ο κανονισμός της ανάθεσης της προληπτικής εποπτείας εκδίδεται από το Συμβούλιο με ειδική νομοθετική διαδικασία και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την ΕΚΤ (άρθρο 127 Σ.Λ.Ε.Ε.).
- Η ΕΚΤ μπορεί να υποβάλλει γνώμες στα κατάλληλα θεσμικά και λοιπά όργανα ή οργανισμούς της Ένωσης, ακόμα και στις εθνικές αρχές για θέματα της αρμοδιότητας της (άρθρο 127 παρ.4 Σ.Λ.Ε.Ε.).

Τέλος παρόλο που η ΕΚΤ είναι θεσμικό όργανο της Ένωσης, διατηρεί την αυτονομία της. Οι πράξεις που η ίδια εκδίδει δεν μπορούν να καταχωριστούν ως πράξεις της Ε.Ε. , άλλα της ίδιας της ΕΚΤ , οπότε είναι υποχρεούται αν αποκαθιστά τις ζημιές που προξενεί η ίδια ή οι υπάλληλοι της κατά την άσκηση των καθηκόντων τους (άρθρο 340 Σ.Λ.Ε.Ε.).

2.5 Το Ελεγκτικό Συνέδριο

Το Ελεγκτικό Συνέδριο ελέγχει τα οικονομικά της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη δημοσιονομική διαχείριση και συντάσσει εκθέσεις για τη χρήση των κονδυλίων της

από τα Θεσμικά, λοιπά όργανά της ή Οργανισμούς και από τα κράτη μέλη. Ιδρύθηκε το 1975 από τη δεύτερη συνθήκη προϋπολογισμού που υπογράφηκε τον Ιούλιο του 1975, ως ένα από τα επικουρικά όργανα της ΕΟΚ που ήταν υπεύθυνο για τον εξωτερικό έλεγχο των γενικών προϋπολογισμών της Κοινότητας. Με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ αναγνωρίστηκε επισήμως ως Θεσμικό Όργανο της Ένωσης και με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, περιλαμβάνεται στο άρθρο 13 Σ.Ε.Ε. στο κατάλογο των Θεσμικών της Οργάνων, έβδομο στη σειρά. Εδρεύει στο Λουξεμβούργο.

Αποστολή του Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι να εξασφαλίζει τον έλεγχο των λογαριασμών της Ένωσης και τα μέλη του είναι ένας υπήκοος από κάθε κράτος μέλος. Λειτουργούν με πλήρη ανεξαρτησία και πάντα ως προς το γενικό συμφέρον της Ένωσης (άρθρο 285 Σ.Λ.Ε.Ε.)

Τα μέλη του οφείλουν να παρέχουν πλήρη εγγύηση ανεξαρτησίας, επιλέγονται μεταξύ προσωπικοτήτων που υπηρετούν ή έχουν υπηρετήσει στα κράτη τους σε όργανα εξωτερικού ελέγχου ή διαθέτουν τα κατάλληλα προσόντα για την άσκηση των καθηκόντων τους. Διορίζονται για περίοδο έξι ετών, πάντα υπό την έγκριση του Συμβουλίου., και η θητεία τους δύναται να ανανεωθεί.

Δρουν ανεξάρτητα, δεν ζητούν ούτε δέχονται υποδείξεις από καμία κυβέρνηση ή άλλον οργανισμό, με την προϋπόθεση βέβαια ότι ασκούν τα καθήκοντα τους έντιμα και διακριτικά. Δεν δύναται να ασκούν οποιαδήποτε άλλη επαγγελματική δραστηριότητα, αμειβόμενη ή μη, κατά τη διάρκεια της θητείας τους.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο απαριθμεί περίπου 800 υπαλλήλους συμπεριλαμβανομένων των ελεγκτών, των διοικητικών υπαλλήλων και των μεταφραστών.

Ο Πρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου εκλέγεται μεταξύ των μελών του για περίοδο τριών ετών και η θητεία του δύναται να ανανεωθεί (άρθρο 286 Σ.Λ.Ε.Ε.)

Οι αρμοδιότητες του Ελεγκτικού Συνεδρίου, σύμφωνα με το άρθρο 287 Σ.Λ.Ε.Ε., είναι οι εξής :

- Ελέγχει τους λογαριασμούς του συνόλου εσόδων και εξόδων της Ένωσης, όπως και κάθε άλλου οργάνου ή οργανισμού ιδρυόμενου από την Ένωση.
- Εγχειρίζει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο μια βεβαίωση για την ακρίβεια των λογαριασμών και τη νομιμότητα και κανονικότητα των σχετικών πράξεων η οποία δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Ελέγχει τη νομιμότητα και τη κανονικότητα της πραγματοποίησης εσόδων και εξόδων διαπιστώνοντας τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση αυτών και αναφέροντας κάθε παρατυπία. Εάν οι ελεγκτές ανακαλύψουν περιπτώσεις απάτης ή παρατυπίες ενημερώνουν την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF).
- Ο έλεγχος εσόδων και εξόδων πραγματοποιείται βάση εγγράφων και εν ανάγκη επιτόπου στα άλλα Θεσμικά Όργανα της Ένωσης, στις εγκαταστάσεις

κάθε λοιπού οργάνου ή οργανισμού που διαχειρίζεται κονδύλια της Ε.Ε. και στα κράτη μέλη. Ο έλεγχος στα κράτη μέλη ασκείται σε συνεργασία με τα εθνικά ελεγκτικά όργανα ή με τις αρμόδιες εθνικές υπηρεσίες. Τα Θεσμικά , λοιπά όργανα ή οργανισμοί διαβιβάζουν στο Ελεγκτικό Συνέδριο κάθε αναγκαίο έγγραφο ή πληροφορία για την εκπλήρωση της αποστολής του, μετά από αίτηση του.

- Επικουρεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατά τον έλεγχο της εκτέλεσης του προϋπολογισμού.
- Καταρτίζει τον εσωτερικό του κανονισμό, ο οποίος εγκρίνεται από το Συμβούλιο.
- Τέλος καταρτίζει ετήσια έκθεση μετά το κλείσιμο κάθε οικονομικού έτους (ετήσια διαδικασία απαλλαγής), όπου διαβιβάζεται στα άλλα Θεσμικά όργανα της Ένωσης και δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Έ.Ε., συνοδευόμενη και από τις απαντήσεις αυτών στις παρατηρήσεις του.

2.6 Τα Επικουρικά/Συμβουλευτικά Όργανα της Ένωσης

Όπως αναφέραμε παραπάνω, πέρα από τα Θεσμικά/Κύρια όργανα, το θεσμικό πλαίσιο της Ένωσης περιλαμβάνει και ένα πλήθος άλλων οργάνων συμβουλευτικής φύσεως. Στο άρθρο 13 παρ.4 της Σ.Ε.Ε. προβλέπονται δύο όργανα ως επικουρικά με συμβουλευτικά καθήκοντα η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και η Επιτροπή Περιφερειών.

2.6.1 Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΟΚΕ)

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επικουρεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή. Απαρτίζεται από αντιπροσώπους των οργανώσεων εργοδοτών, μισθωτών και άλλων αντιπροσωπευτικών φορέων της κοινωνίας των πολιτών ιδίως στον κοινωνικοοικονομικό, κοινωφελή, επαγγελματικό και πολιτιστικό τομέα. Λειτουργούν με πλήρη ανεξαρτησία και πάντα ως προς το γενικό συμφέρον της Ένωσης (άρθρο 300 Σ.Λ.Ε.Ε.).

Η σύνθεση της καθορίζεται μετά από ομόφωνη απόφαση του Συμβουλίου και πρόταση της Επιτροπής. Τα μέλη της συνήθως δεν ξεπερνούν τα τριακόσια πενήντα άτομα (άρθρο 301 Σ.Λ.Ε.Ε.). Διορίζονται για πέντε χρόνια και η θητεία τους δύναται να ανανεωθεί (άρθρο 302 Σ.Λ.Ε.Ε.).

Η ΟΚΕ εκλέγει τον Πρόεδρο και το προεδρείο της μεταξύ των μελών της για 2,5 χρόνια (άρθρο 303 Σ.Λ.Ε.Ε.).

Τα μέλη της ΟΚΕ διακρίνονται σε ομάδες. Οι τρεις σπουδαιότερες είναι η ομάδα των Εργοδοτών (εκπροσωπεί τα συμφέροντα της εργοδοσίας τόσο στον ιδιωτικό και στον δημόσιο τομέα), την ομάδα των Εργαζομένων (ευρωπαϊκά συνδικάτα), και η ομάδα των Υπολοίπων (υποστηρίζει τα συμφέροντα των ελευθέρων επαγγελματιών).

Τα καθήκοντα της ΟΚΕ είναι κυρίως συμβουλευτικά, (άρθρο 300 παρ.1 Σ.Λ.Ε.Ε.), και δεν δεσμεύουν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Επιτροπή και το Συμβούλιο αν και τα Όργανα αυτά οφείλουν να ζητήσουν τη γνώμη της ΟΚΕ σε περιπτώσεις που το προβλέπουν οι Συνθήκες, η ακόμα και αν το κρίνουν σκόπιμο έπειτα από δική τους πρωτοβουλία. Άλλα και η ΟΚΕ αν το θεωρεί σκόπιμο διατυπώνει μόνη της γνώμη, έστω και αν δεν επιβάλλεται από τις Συνθήκες (άρθρο 304 Σ.Λ.Ε.Ε.). οι εργασίες της ΟΚΕ διεξάγονται σύμφωνα με το κανονισμό που καταρτίζει η ίδια.

2.6.2 Η Επιτροπή των Περιφερειών (ΕτΠ)

Η ΕτΠ είναι συμβουλευτικό όργανο της Ένωσης και ιδρύθηκε με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ. Όπως και η ΟΚΕ επικουρεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή. Απαρτίζεται από αντιπροσώπους των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και περιφερειακής διοίκησης, που είναι είτε εκλεγμένα μέλη οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης ή περιφερειακής διοίκησης ή από εκλεγμένη συνέλευση (άρθρο 300 Σ.Λ.Ε.Ε.)

Το Συμβούλιο αποφασίζοντας ομόφωνα και μετά από πρόταση της Επιτροπής, καθορίζει τη σύνθεση της ΕτΠ (άρθρο 305 Σ.Λ.Ε.Ε.).

Τα μέλη της, καθώς και ισάριθμοι αναπληρωτές, διορίζονται για περίοδο πέντε χρόνων και η θητεία τους δύναται αν ανανεωθεί. Συνήθως δεν υπερβαίνουν τα 350 μέλη (άρθρο 305 Σ.Λ.Ε.Ε.) και λειτουργούν με πλήρη ανεξαρτησία έχοντας ως γνώμονα το γενικό συμφέρον της Ένωσης χωρίς να δεσμεύονται από καμία επιτακτική εντολή (άρθρο 300 Σ.Λ.Ε.Ε.) Το Συμβούλιο αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία εγκρίνει τον κατάλογο μελών και αναπληρωτών.

Ο Πρόεδρος της διορίζεται μεταξύ των μελών της για περίοδο δυόμιση χρόνων. Ο Πρόεδρος μπορεί να συγκαλέσει την ΕτΠ μετά από αίτηση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής, είτε να συνεδριάσει από δική της πρωτοβουλία και ο εσωτερικός της κανονισμός καταρτίζεται από τα μέλη της (άρθρο 306 Σ.Λ.Ε.Ε.)

Τα καθήκοντα της είναι κυρίως γνωμοδοτικά και είναι τα εξής, σύμφωνα με το άρθρο 307 Σ.Λ.Ε.Ε.

- Εκφέρει τη γνώμη της στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Συμβούλιο και Επιτροπή στις περιπτώσεις που αφορούν θέματα παιδείας, επαγγελματικής εκπαίδευσης και νεολαίας (άρθρο 165 παρ.4 Σ.Λ.Ε.Ε.), πολιτισμού (άρθρο 167 παρ.5 Σ.Λ.Ε.Ε.), οργάνωσης διαρθρωτικών ταμείων (άρθρο 177 Σ.Λ.Ε.Ε.). Εάν τα

τρία όργανα το κρίνουν αναγκαίο δίνουν στην ΕτΠ προθεσμία ενός μήνα για να υποβάλλει τη γνώμη της. Αν η προθεσμία λήξει χωρίς να έχει κατατεθεί η γνώμη τότε τα τρία όργανα προχωράνε χωρίς αυτήν.

- Σε περίπτωση που ζητηθεί η γνώμη της ΟΚΕ τότε ενημερώνεται η ΕτΠ και αν θεωρεί ότι διακυβεύονται περιφερειακά συμφέροντα, δύναται αν εκφέρει και εκείνη γνώμη.
- Δύναται να εκφέρει γνώμη, ακόμα και αυτοβούλως στις περιπτώσεις που το κρίνει σκόπιμο. Η γνώμη της ΕτΠ καθώς και τα πρακτικά των συσκέψεων, διαβιβάζονται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή.

Άλλα όργανα, από το πλήθος που διαθέτει το θεσμικό πλαίσιο της Ένωσης, και που αξίζει να αναφερθούμε είναι :

2.6.3 Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤεπ)

Η ΕΤεπ είναι το χρηματοπιστωτικό, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, ίδρυμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έχει ως αποστολή να συμβάλλει στην ισόρροπη και απρόσκοπτη ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς για το συμφέρον της Ένωσης προσφεύγοντας στη κεφαλαιαγορά και στους ίδιους της τους πόρους χωρίς να επιδιώκει κέρδος διευκολύνοντας με τη παροχή δανείων και εγγυήσεων τη χρηματοδότηση στους τομείς της οικονομίας. Αναλαμβάνει τη χρηματοδότηση για σχέδια που αφορούν αξιοποίηση των λιγότερο αναπτυγμένων περιοχών, για σχέδια που αφορούν τον εκσυγχρονισμό ή την μετατροπή επιχειρήσεων ή στη δημιουργία νέων δραστηριοτήτων που συνεπάγεται η εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς. Τέλος αναλαμβάνει για σχέδια κοινού ενδιαφέροντος για περισσότερα κράτη μέλη που λόγω της φύσεως ή της έκτασης τους από τα εθνικά μέσα χρηματοδότησης (άρθρο 309 Σ.Λ.Ε.Ε.)

Διαθέτει νομική προσωπικότητα και μέλη της είναι τα ίδια τα κράτη μέλη τα οποία μετέχουν στο κεφάλαιο της Τράπεζας αναλόγως της οικονομικής τους δυνατότητας, σύμφωνα με το άρθρο 4 του καταστατικού της ΕΤεπ. Η έδρα της βρίσκεται στο Λουξεμβούργο.

Η ΕΤεπ διοικητάι από το Συμβούλιο των Διοικητών, το Διοικητικό Συμβούλιο και τη Διευθύνουσα Επιτροπή (άρθρο 8 του Καταστατικού).

Το Συμβούλιο των Διοικητών αποτελείται από υπουργούς, συνήθως τους υπουργούς οικονομικών και αποφασίζει τις γενικές κατευθύνσεις της πιστωτικής πολιτικής της Τράπεζας σύμφωνα με τους στόχους της Ένωσης. Εγκρίνει τον ισολογισμό και το λογαριασμό κερδών και ζημιών, τον κανονισμό της Τράπεζας, αποφασίζει για τις αυξήσεις του κεφαλαίου και επιβλέπει τα άλλα όργανα. Το Διοικητικό Συμβούλιο αποτελείται από τακτικά και αναπληρωματικά μέλη που διορίζονται από το Συμβούλιο των Διοικητών και έχει ως κύρια αποστολή τη παροχή χρηματοδοτήσεων, τη σύναψη δανείων καθώς και τον ορισμό των επιτοκίων αυτών. Η Διευθύνουσα Επιτροπή αποτελείται από τον Πρόεδρο της και οχτώ αντιπροέδρους

και προετοιμάζει τις αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου διασφαλίζοντας την εκτέλεση τους.

2.6.4 Τα Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τα Ταμεία της Ένωσης ιδρύθηκαν με κύριο σκοπό τη χρηματοδότηση πολιτικών ενεργειών των κρατών μελών ,με γνώμονα το κοινό συμφέρον της Ένωσης. Πρόκειται για αυτοτελείς υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, διοικούμενα από έναν Επίτροπο και χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της Ένωσης.

Είναι τα Ταμεία πρωτογενούς τομέα της οικονομίας, δηλαδή αφορούν γεωργικές και αλιευτικές πολιτικές και είναι : το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας .

Είναι τα Διαρθρωτικά Ταμεία που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο των στόχων και της χρηματοδότησης της περιφερειακής πολιτικής. Και είναι : το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής.

Κεφάλαιο Τρίτο

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι το κυρίως πολιτικό όργανο³⁴ στο θεσμικό πλαίσιο της Ένωσης. Είναι η μοναδική πολυεθνική κοινοβουλευτική συνέλευση στο κόσμο και το μοναδικό θεσμικό όργανο που οι αντιπρόσωποι του εκλέγονται με άμεση ψηφοφορία και εκπροσωπούν πάνω από 500.000.000 ευρωπαίους πολίτες των 28³⁵ πλέον κρατών μελών.³⁶

Το γεγονός του ότι οι Συνθήκες το τοποθετούν πρώτο από το σύνολο των θεσμικών οργάνων (άρθρο 13 παρ.1 Σ.Ε.Ε.), φανερώνει τη σπουδαιότητα του ρόλου του μέσα στο ενωσιακό οικοδόμημα.³⁷ Καθώς είναι το μοναδικό αιρετό όργανο της Ένωσης, έχει το ρόλο του θεματοφύλακα της ελευθερίας και του δημοκρατικού πολιτεύματος, τόσο μέσα στους κόλπους της Ένωσης, όσο και στον υπόλοιπο κόσμο.³⁸ Ο ρόλος των αντιπροσώπων του (ή αλλιώς ευρωβουλευτές), είναι να εκπροσωπούν όλους τους πολίτες των κρατών μελών και να υπερασπίζονται τα συμφέροντά τους.

Σήμερα ως πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου διατελεί ο Martin Schulz.

Στην αρχή ο ρόλος και η θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ήταν αρκετά υποβαθμισμένα σε σχέση με τις τωρινές αξίες και αρμοδιότητες του. Στις Συνθήκες ίδρυσης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων υπήρχε ο όρος “Συνέλευση” και όχι “Κοινοβούλιο” με τυπικές συμβουλευτικές αρμοδιότητες. Αυτό φανερώνει την επιφύλαξη που είχαν οι ευρωπαίοι ηγέτες και τα αντίστοιχα εθνικά κοινοβούλια απέναντι στη δημιουργία ενός κοινοβουλίου με εξουσίες υπερεθνικού χαρακτήρα³⁹

Οι διαδοχικές συνθήκες και οι συνεχείς διευρύνσεις της Ένωσης, αναβάθμισαν το ρόλο του, αύξησαν τις αρμοδιότητες του και ενίσχυσαν τις εξουσίες του καθιστώντας το από απλό συμβουλευτικό όργανο σε ένα από τα κύρια θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.1 Η Ιστορία μέσα από τις Συνθήκες

Η γέννηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των οργάνων και των υπηρεσιών της, ξεκινά ιστορικά με την πρώτη ευρωπαϊκή κοινότητα, την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) το 1951.

Η Συνθήκη ίδρυσης της ΕΚΑΧ, ή αλλιώς Συνθήκη των Παρισίων, προέβλεπε τη σύσταση μιας Ανώτατης Αρχής, με πρώτο πρόεδρο τον Jean Monnet, μιας Κοινής Συνέλευσης, ενός Ειδικού Συμβουλίου Υπουργών και ενός Δικαστηρίου που θα προασπίζεται το κοινό συμφέρον της κοινότητας.⁴⁰ Μέσω της Συνθήκης, το όργανο της Ανώτατης Αρχής κατείχε ένα ευρύ φάσμα αρμοδιοτήτων και εξουσιών όπου υποβάλλονταν στο δημόσιο έλεγχο που ασκούσε η Συνέλευση η οποία εκπροσωπούσε τα κράτη μέλη⁴¹. Τα μέλη της ήταν 78 και διορίζονταν από τα εθνικά

κοινοβούλια των κρατών μελών. Η Συνέλευση αποτέλεσε τον πρόδρομο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και συνεδρίασε για πρώτη φορά στις 10 Σεπτεμβρίου του 1952 στο Στρασβούργο. Πρώτος πρόεδρος ορίζεται ο Paul Henri Spaak.

Ακολουθούν οι Συνθήκες ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (ΕΚΑΕ) και της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ), η αλλιώς Συνθήκες της Ρώμης. Υπογράφονται από τα έξι ιδρυτικά μέλη της ΕΚΑΧ στη Ρώμη, στις 25 Μαρτίου του 1957, με βασική αποστολή τη δημιουργία μιας κοινής αγοράς μεταξύ τους. Το θεσμικό πλαίσιο των Συνθηκών είναι όμοιο με της ΕΚΑΧ. Προβλέπονται τέσσερα όργανα, η Κοινοβουλευτική Συνέλευση, το Συμβούλιο των Υπουργών, η Επιτροπή και το Δικαστήριο⁴². Σε αυτό το στάδιο, και κατόπιν προτάσεως της Συνέλευσης της ΕΚΑΧ, υπογράφεται μαζί με τις Συνθήκες της Ρώμης μια επιπλέον. Είναι η Συνθήκη «περί ορισμένων κοινών θεσμών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων». Βάση αυτής, οι τρεις Συνελεύσεις συγχωνεύονται σε μια. Τη Συνέλευση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή αλλιώς Ευρωπαϊκή Κοινοβουλευτική Συνέλευση. Τα μέλη της ήταν πλέον 142, ορίζονταν από τα εθνικά κοινοβούλια και συνήλθε για πρώτη φορά στις 19 Μαρτίου του 1958. Οι ιδρυτικές Συνθήκες της Ρώμης αποτέλεσαν την επίσημη «ληξιαρχική πράξη» γεννήσεως του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁴³. Στις 30 Μαρτίου του 1962, η Κοινοβουλευτική Συνέλευση μετονομάστηκε, με δική της πρωτοβουλία, σε Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο⁴⁴ όπου και επισημοποιήθηκε με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη το 1986.

Μετάπειτα υπογράφεται η Συνθήκη Συγχώνευσης στις 8 Απριλίου του 1965 στις Βρυξέλλες, όπου ήταν η πρώτη τροποποιητική Συνθήκη για τις Συνθήκες του Παρισιού και της Ρώμης, με κύριο σκοπό τη δημιουργία ενός κοινού Συμβουλίου Υπουργών και μιας Κοινής Επιτροπής και για τις τρεις Κοινότητες.

Ως τότε οι εξουσίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ήταν απλώς συμβουλευτικές και ελεγκτικές, χωρίς κάποια ουσιαστική αρμοδιότητα. Όμως το ίδιο το όργανο με ενέργειες όπως την αυτόβουλη μετονομασία του έδειχνε τη θέληση του για ενίσχυση της θέσης του και απόκτηση ουσιαστικών εξουσιών. Η πρώτη σημαντική επέκταση των αρμοδιοτήτων του έγινε στα πλαίσια της Συνθήκης που υπογράφηκε στο Λουξεμβούργο στις 22 Απριλίου του 1970 και αφορούσε την αντικατάσταση των εισφορών των κρατών μελών από ιδίους κοινοτικούς πόρους. Παρόμοια Συνθήκη υπογράφεται στις Βρυξέλλες στις 22 Ιουλίου του 1975 και οδήγησαν άπαξ σε μια επέκταση των δημοσιονομικών του αρμοδιοτήτων.

Παράλληλα, με την πρώτη διεύρυνση των Κοινοτήτων, τη 1 Ιανουαρίου του 1973, η Ευρώπη των Έξι, γίνεται Ευρώπη των Εννέα με τη προσχώρηση της Μ. Βρετανίας, της Δανίας και της Ιρλανδίας. Τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αυξάνονται σε 198. Με τη διάσκεψη κορυφής στο Παρίσι, στις 9 και 10 Δεκεμβρίου του 1974, οι αρχηγοί των κρατών μελών και των κυβερνήσεων αποφασίζουν πως η εκλογή των μελών του Κοινοβουλίου πρέπει να γίνεται με άμεση καθολική ψηφοφορία, ενώ μέχρι τώρα διορίζονταν από τα εθνικά κοινοβούλια, και οι άμεσες εκλογές θα έπρεπε να διεξαχθούν «το 1978 ή μετά το 1978»⁴⁵.

Τον Μάρτιο του 1975 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προχωράει σε διαθεσμική συμφωνία με το Συμβούλιο με την οποία ενισχύονται οι αρμοδιότητες του στο τομέα του προϋπολογισμού όπου οδήγησε στην υπογραφή της Συνθήκης στις Βρυξέλλες στις 22 Ιουλίου και στις 20 Σεπτεμβρίου του 1976, το Συμβούλιο εγκρίνει οριστικά την «πράξη περί εκλογής των αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με άμεση και καθολική ψηφοφορία». Κυρώθηκε από όλα τα κράτη μέλη και τίθεται σε ισχύ την 1 Ιουλίου του 1978. Στις 7 και 10 Ιουνίου του 1979 διεξήχθησαν οι πρώτες εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με άμεση καθολική ψηφοφορία στα εννέα κράτη μέλη.

Σημαντική διεύρυνση των εξουσιών και των αρμοδιοτήτων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου επέφερε η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, που υπογράφηκε στις 28 Φεβρουαρίου στη Χάγη⁴⁶. Θεσπίζει τη διαδικασία της συνεργασίας Συμβουλίου και Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με τη συμμετοχή πλέον του Κοινοβουλίου στη νομοθετική διαδικασία, δυνατότητα τροποποίησης των προτάσεων της Επιτροπής καθώς και χορήγηση της αρμοδιότητας κύρωσης (σύμφωνης γνώμης) για τη προσχώρηση νέων κρατών μελών, των συμφωνιών σύνδεσης και των χρηματοδοτικών πρωτοκόλλων που συνάπτονται από τη Κοινότητα.

Το Νοέμβριο του 1990 πραγματοποιείται σύγκληση στη Ρώμη της «Διάσκεψης των Κοινοβουλίων των κρατών μελών και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου», όπου αποφασίζεται στενότερη συνεργασία του οργάνου με τα εθνικά κοινοβούλια.

Με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση ή αλλιώς Συνθήκη του Μάαστριχτ, που υπογράφηκε στις 7 Φεβρουαρίου του 1992, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μετατρέπεται σε όργανο που ασκεί από κοινού με το Συμβούλιο πραγματική νομοθετική εξουσία⁴⁷, θεσπίζοντας τη διαδικασία της συναπόφασης στους τομείς του πολιτικού ελέγχου και του προϋπολογισμού. Επιπλέον είναι αρμόδιο για την τελική έγκριση του συνόλου της Επιτροπής, όπως έχει και το δικαίωμα να τη καλεί να παρουσιάζει νομοθετικές προτάσεις για θέματα που κατά τη γνώμη του απαιτούν τη κατάρτιση κοινοτικής πράξης⁴⁸. Τέλος είναι υπεύθυνο για τον διορισμό του Ευρωπαίου διαμεσολαβητή.

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ που υπογράφηκε στις 2 Οκτωβρίου του 1997 μεταρρυθμίζει τη διαδικασία της συναπόφασης, ενισχύει τις νομοθετικές εξουσίες του Κοινοβουλίου και αυξάνει ακόμα περισσότερο τον πολιτικό έλεγχο που ασκεί έναντι της Επιτροπής με το δικαίωμα να διορίζει πλέον τον Πρόεδρο της. Με τη Συνθήκη της Νίκαιας, που υπογράφηκε στις 16 Φεβρουαρίου του 2001, αυξάνονται οι νομοθετικές και ελεγκτικές αρμοδιότητες του, με την επέκταση της εφαρμογής του πεδίου της συναπόφασης.

Τέλος με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, που υπογράφηκε στις 13 Δεκεμβρίου του 2007, η διαδικασία της συναπόφασης αποκαλείται πλέον «συνήθης νομοθετική διαδικασία» και γίνεται η ευρύτερα χρησιμοποιούμενη διαδικασία έκδοσης

κανονισμών , οδηγιών ή αποφάσεων, από κοινού από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής (άρθρο 289 Σ.Λ.Ε.Ε.)

Οριστικά πλέον το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποτελεί τον συνομοθέτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε ισότιμη βάση με το Συμβούλιο, πλην βέβαια ορισμένων εξαιρέσεων (άρθρο 14 Σ.Ε.Ε.). Εκτός τις νομοθετικές, έχει αυξημένες δημοσιονομικές δραστηριότητες όσον αφορά την έγκριση του προϋπολογισμού της Ένωσης και διορίζει τον πρόεδρο της Επιτροπής, βάσει πρότασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, η οποία πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα αποτελέσματα των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Επιπλέον ασκεί σημαντική επιρροή στην εξωτερική πολιτική της Ένωσης καθώς απαιτείται η έγκριση του για όλες τις διεθνείς συμφωνίες που συνάπτει η Ένωση με τρίτες χώρες ή/και διεθνείς οργανισμούς όπως και για τη προσχώρηση νέων κρατών μελών στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Σήμερα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με το κύρος και τη πολιτική αίγλη που το περιβάλλει, εκφράζει την ελευθερία, τη δημοκρατική νομιμοποίηση και τη λαϊκή κυριαρχία. Η πορεία του μέσα από τις διαδοχικές συνθήκες, δείχνει τη συνεχή πρόοδο του εντός και εκτός ευρωπαϊκών συνόρων, παρουσιάζοντας τη δημοκρατική όψη της Ένωσης σε ολόκληρο τον κόσμο.

3.2 Η Σύνθεση

Σύμφωνα με το άρθρο 14 Σ.Ε.Ε. παρ.2, η σύνθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου καθορίζεται ως εξής : « *το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απαρτίζεται από αντιπροσώπους των πολιτών της Ένωσης. Ο αριθμός τους δεν πρέπει να υπερβαίνει τους επτακόσιους πενήντα συν το Πρόεδρο. Η εκπροσώπηση είναι αναλογική κατά φθίνουσα σειρά με ελάχιστο όριο 6 εδρών ανά κράτος μέλος, ενώ κανένα κράτος δεν λαμβάνει περισσότερες από ενενήντα έξι έδρες. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκδίδει ομόφωνα, μετά από πρωτοβουλία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και με την έγκριση του, απόφαση για τον καθορισμό της σύνθεσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.*»

Η Συνθήκη της Λισαβόνας, με το συγκεκριμένο άρθρο, επιχειρεί την ενίσχυση της δημοκρατικής νομιμοποίησης του θεσμού εφόσον αποτελείται από αντιπροσώπους άμεσα εκλεγμένους από τους πολίτες των κρατών μελών της Ένωσης και όχι διορισμένους από τα εθνικά κοινοβούλια των κρατών μελών, όπως όριζαν προηγούμενες συνθήκες.

Η κατανομή των εδρών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου καθορίζεται με βάση τον πληθυσμό του κάθε κράτους μέλους έτσι ώστε τα μεγαλύτερα πληθυσμιακά κράτη μέλη π.χ. Γερμανία να καταλαμβάνουν περισσότερες έδρες σε σχέση με τα πιο μικρά κράτη μέλη π.χ. Μάλτα, Κύπρος. Βεβαίως ο αριθμός των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου άλλαξε σημαντικά με το πέρας των χρόνων λόγω των συνεχών διευρύνσεων της Ένωσης και της σταδιακής προσχώρησης νέων κρατών μελών. Για να μπορέσει να εξασφαλιστεί η ισότιμη και δίκαιη αντιπροσώπευση όλων των κρατών μελών άλλα και η ευελιξία του οργάνου, ορίστηκε στη Συνθήκη του

Άμστερνταμ η αρχή της Αποτελεσματικότητας, όπου θα καθορίζονταν ένας συγκεκριμένος συνολικός αριθμός μελών. Πιο συγκεκριμένα περιόριζε τον συνολικό αριθμό των ευρωβουλευτών σε 700. Στη συνέχεια με τη Συνθήκη της Νίκαιας ορίστηκε στους 732 με δυνατότητα όμως να υπάρξει προσωρινή υπέρβαση του ορίου έχοντας υπόψη την ένταξη νέων κρατών μελών, άρθρο 2 Πρωτόκολλο για τη Διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όπως έγινε στις κοινοβουλευτικές εκλογές του 2009, μετά την εισχώρηση και συμμετοχή της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας το 2007. Με την ένταξη των δύο νέων κρατών η Συνθήκη της Νίκαιας τροποποιείται από τις συνθήκες προσχωρήσεως της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας ο αριθμός των μελών του Κοινοβουλίου δεν υπερβαίνει τα 736 μέλη.⁴⁹

Δεδομένου λοιπόν ότι οι ευρωεκλογές πραγματοποιήθηκαν προτού τεθεί σε ισχύ η Συνθήκη της Λισαβόνας όπου ορίζει ως συνολικό αριθμό βουλευτών τους 751 (συν τον Πρόεδρο), άλλα διεξήχθησαν υπό το νομικό καθεστώς της Συνθήκης της Νίκαιας⁵⁰, το Ευρωκοινοβούλιο σήμερα απαριθμεί 736 βουλευτές. Η κατανομή των εδρών ανά κράτος μέλος ορίστηκε ως εξής:⁵¹

Γερμανία 99 έδρες

Γαλλία 72 έδρες

Μ. Βρετανία 72 έδρες

Ιταλία 72 έδρες

Ισπανία 50 έδρες

Πολωνία 50 έδρες

Ρουμανία 33 έδρες

Ολλανδία 25 έδρες

Βέλγιο 22 έδρες

Ελλάδα 22 έδρες

Ουγγαρία 22 έδρες

Πορτογαλία 22 έδρες

Τσεχική Δημοκρατία 22 έδρες

Σουηδία 18 έδρες

Αυστρία 17 έδρες

Βουλγαρία 17 έδρες

Δανία 13 έδρες

Σλοβακία 13 έδρες

Φινλανδία 13 έδρες

Ιρλανδία 12 έδρες

Λιθουανία 12 έδρες

Λεττονία 8 έδρες

Σλοβενία 7 έδρες

Εσθονία 6 έδρες

Κύπρος 6 έδρες

Λουξεμβούργο 6 έδρες

Μάλτα 5 έδρες

Συνολικά 736 έδρες

Μετά το πέρας των ευρωεκλογών του 2009 υπό το νομικό καθεστώς της Συνθήκης της Νίκαιας, η σύνθεση του Κοινοβουλίου υπέστη τροποποιήσεις ως προς τη κατανομή των εδρών ώστε ο επόμενος γύρος των εκλογών που θα διεξαχθεί την Άνοιξη του 2014 να ορίζετε σύμφωνα με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, δηλαδή να μην υπερβαίνει ο συνολικός αριθμός τα 750 μέλη (συν ένας ο Πρόεδρος).

Έχοντας υπόψη την αίτηση προσχώρησης της Δημοκρατίας της Κροατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2013, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκδίδει σχετικό ψήφισμα στις 13 Μαρτίου του 2013 σχετικά με τη σύνθεση του ενόψει των εκλογών του 2014 και το υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για να προχωρήσει σε ομόφωνη έγκριση καθορισμού των εδρών, αναριθμώντας πλέον 28 κράτη μέλη. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με τη σειρά του έχοντας υπόψη το άρθρο 14 παρ.2 Σ.Ε.Ε. περί του ορίου των 750 μελών, καθόρισε την κατανομή των εδρών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τη κοινοβουλευτική περίοδο 2014-2019 ως εξής:⁵²

Γερμανία 96 έδρες

Γαλλία 74 έδρες

Μ. Βρετανία 73 έδρες

Ιταλία 73 έδρες

Ισπανία 54 έδρες

Πολωνία 51 έδρες

Ρουμανία 32 έδρες

Ολλανδία 26 έδρες
Βέλγιο 21 έδρες
Ελλάδα 21 έδρες
Ουγγαρία 21 έδρες
Πορτογαλία 21 έδρες
Τσεχία 21 έδρες
Σουηδία 20 έδρες
Αυστρία 18 έδρες
Βουλγαρία 17 έδρες
Δανία 13 έδρες
Σλοβακία 13 έδρες
Φινλανδία 13 έδρες
Ιρλανδία 11 έδρες
Λιθουανία 11 έδρες
Κροατία 11 έδρες
Λετονία 8 έδρες
Σλοβενία 8 έδρες
Εσθονία 6 έδρες
Κύπρος 6 έδρες
Λουξεμβούργο 6 έδρες
Μάλτα 6 έδρες
Συνολικά 751 έδρες

Τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εκλέγονται με άμεση, καθολική, ελεύθερη και μυστική ψηφοφορία κάθε πέντε χρόνια, σύμφωνα με το άρθρο 14 Σ.Ε.Ε. παρ.3.

Επίσης προβλέπεται κατάρτιση σχεδίου από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τη διεξαγωγή των εκλογών κατά μια ενιαία διαδικασία σε όλα τα κράτη μέλη ή σύμφωνα με τις κοινές αρχές όλων των κρατών μελών (άρθρο 223 Σ.Λ.Ε.Ε.). Η απόφαση ΕΕ 2002 L 283/1 που εισάγει ένα ενιαίο εκλογικό σύστημα, χρειάζεται την

επικύρωση όλων των κρατών μελών άλλα κάτι τέτοιο δεν κατέστη εφικτό λόγω της άρνησης της Μ.Βρετανίας.⁵³ Άλλοι λόγοι είναι οι σημαντικές αποκλίσεις των εθνικών νομοθεσιών των κρατών μελών όσον αφορά τις περιόδους διεξαγωγής των εκλογών. Στη Μ. Βρετανία οι ευρωεκλογές άλλα και οι εθνικές εκλογές διεξάγονται ημέρα Πέμπτη, σε άλλες χώρες Παρασκευή ή Σάββατο και σε άλλα Κυριακή⁵⁴. Εκτός των ημερών, διαφέρουν και οι ηλικίες που θα πρέπει ένας πολίτης να θέσει υποψηφιότητα για να πολιτευτεί. Παρά ταύτα όμως τα αποτελέσματα των ευρωεκλογών ανακοινώνονται συγχρόνως σε όλα τα κράτη μέλη με τη λήξη και της τελευταίας εκλογής, δηλαδή τη Κυριακή το βράδυ, για να αποφευχθεί τυχόν επηρεασμός του εκλογικού σώματος. Τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εκλέγονται βάση λίστας ή ενιαίας μεταβιβάσιμης ψήφου με απλή αναλογική.

Δικαίωμα ψήφου έχει ο κάθε Ευρωπαίος πολίτης που είναι εγγεγραμμένος στους εθνικούς εκλογικούς καταλόγους. Οι πρώτες εκλογές για την ανάδειξη των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου διεξήχθησαν στις 7 και 10 Ιουνίου του 1979 και έκτοτε πραγματοποιούνται ανά πενταετία, δηλαδή στις 17 Ιουνίου του 1984, στις 18 Ιουνίου του 1989, στις 18 Ιουνίου του 1994, στις 13 Ιουνίου του 1999, στις 13 Ιουνίου του 2004 και στις 7 Ιουνίου 2009.

Τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εκτελούν τα καθήκοντα τους με γνώμονα τις αξίες και το συμφέρον της Ένωσης. Δεν εκπροσωπούν εθνικά συμφέροντα άλλα εκφράζουν τη βούληση όλων των πολιτών της Ένωσης. Το αξίωμα του Ευρωβουλευτή δεν πρέπει να συμπίπτει με εκείνο του βουλευτή εθνικού κοινοβουλίου.

3.3 Οργάνωση και λειτουργία

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ως το μοναδικό άμεσα εκλεγμένο όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί σήμερα μια από τις μεγαλύτερες δημοκρατικές συνελεύσεις στο κόσμο.

Η οργάνωση και η λειτουργία του Θεσμού διέπονται από τα άρθρα 223-234 της Σ.Λ.Ε.Ε. και από τον Εσωτερικό Κανονισμό του, όπως τον ψηφίζει το ίδιο το Κοινοβούλιο με την πλειοψηφία των μελών του (άρθρο 232 Σ.Λ.Ε.Ε.) και περιέχει λεπτομερές πλαίσιο της λειτουργίας του.

3.3.1 Πολιτικά όργανα

Τα πολιτικά όργανα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου περιλαμβάνουν το Προεδρείο (Πρόεδρος και 14 Αντιπρόεδροι), τη Διάσκεψη των Προέδρων (Πρόεδρος και Πρόεδροι των πολιτικών ομάδων), τους Κοσμήτορες που είναι επιφορτισμένοι με οικονομικά και διοικητικά καθήκοντα, τη Διάσκεψη των Προέδρων των κοινοβουλευτικών επιτροπών και η Διάσκεψη των Προέδρων των κοινοβουλευτικών αντιπροσωπειών. Επικεφαλής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι το Προεδρείο. Ο

Πρόεδρος, οι Αντιπρόεδροι και οι Κοσμήτορες είναι μέλη του Κοινοβουλίου που εκλέγονται από την Ολομέλεια και η θητεία τους διαρκεί δυόμιση έτη.

Το Κοινοβούλιο για να επιτελέσει την αποστολή και το έργο του, συνεδριάζει κατά κανόνα δημόσια και σε Ολομέλεια. Προς διευκόλυνση και προετοιμασία των συνεδριάσεων της Ολομέλειας έχουν δημιουργηθεί μόνιμες κοινοβουλευτικές επιτροπές (άρθρο 109 Καν.Λειτ.). Κάθε Επιτροπή είναι αρμόδια για συγκεκριμένο τομέα της ενωσιακής δραστηριότητας και σε κάθε μια συμμετέχει συγκεκριμένος αριθμός βουλευτών. Είναι η Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων, Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Επιτροπή Ασφάλειας και Άμυνας, Επιτροπή Διεθνές Εμπορίου, Επιτροπή Προστασίας των Καταναλωτών, Επιτροπή Ανάπτυξης, Επιτροπή Προϋπολογισμών, Επιτροπή Οικονομικής και Νομισματικής Πολιτικής, Επιτροπή Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων, Επιτροπή Περιβάλλοντος, Επιτροπή Βιομηχανίας, Έρευνας και Ενέργειας, Επιτροπή Μεταφορών και Τουρισμού, Επιτροπή Περιφερειακής Ανάπτυξης, Επιτροπή Αλιείας, Επιτροπή Πολιτισμού και Παιδείας, Επιτροπή Νομικών Θεμάτων, Επιτροπή Εσωτερικών Υποθέσεων και Δικαιοσύνης, Επιτροπή Συνταγματικών Υποθέσεων, Επιτροπή Θεμάτων των Γυναικών και Επιτροπή Αναφορών.⁵⁵

Το Κοινοβούλιο μπορεί επίσης να συστήνει υποεπιτροπές και ειδικές προσωρινές επιτροπές για ειδικά προβλήματα. Μέχρι προσφάτως λειτουργούσε ειδική υποεπιτροπή που αφορούσε το οργανωμένο έγκλημα, τη διαφθορά και τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Συγκροτήθηκε το Μάρτη του 2012 και ολοκλήρωσε τις εργασίες της στις 23 Οκτωβρίου του 2013. Εκτός αυτών το Κοινοβούλιο μπορεί να συστήνει και προσωρινές εξεταστικές επιτροπές που εξετάζουν, σύμφωνα με το άρθρο 226 Σ.Λ.Ε.Ε., περιπτώσεις παραβάσεων ή κακής εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης.⁵⁶ Το Κοινοβούλιο περιλαμβάνει επιπλέον και 40 αντιπροσωπείες που διεξάγουν τις σχέσεις του με τις χώρες της Ευρώπης άλλα και ολόκληρου του κόσμου.

Οι κοινοβουλευτικές επιτροπές διαθέτουν από 24 έως 76 βουλευτές. Συνεδριάζουν μια ή δύο φορές το μήνα στις Βρυξέλλες και οι συνεδριάσεις τους είναι κατά κανόνα δημόσιες. Η διαδικασία εξέτασης συγκεκριμένου θέματος ξεκινά με την ανάθεση του σε εισηγητή που συντάσσει γραπτή έκθεση και επί της οποίας διεξάγεται συζήτηση στην Ολομέλεια.⁵⁷

Από τον Ιούλιο του 2009 κάθε κοινοβουλευτική επιτροπή ή αντιπροσωπεία εκλέγει το δικό της Προεδρείο που είναι τετραμελές. Αποτελείται από ένα Πρόεδρο και τρεις Αντιπροέδρους.⁵⁸

Αξίζει να σημειωθεί πως όλες οι συζητήσεις της Ολομέλειας, των Επιτροπών και των αντιπροσωπειών διεξάγονται σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (μεταξύ αυτών και η Ελληνική) και κάθε βουλευτής έχει το δικαίωμα να ομιλεί στην επίσημη γλώσσα της επιλογής του όπως και τα επίσημα έγγραφα

συντάσσονται στη γλώσσα επιλογής του, σεβόμενα όλα τα μέλη το φαινόμενο της πολυγλωσσίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συνέρχεται σε ετήσια σύνοδο αυτοδικαίως κάθε δεύτερη Τρίτη του Μαρτίου. Βεβαίως δύναται να συνέλθει σε έκτακτες συνόδους αν το ζητήσει η πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν, το Συμβούλιο ή η Επιτροπή (άρθρο 229 Σ.Λ.Ε.Ε.).

Κατά μέσο όρο πραγματοποιείται μια τακτική σύνοδος Ολομέλειας κάθε μήνα, πλην του μηνός Αυγούστου και έχουν διάρκεια μιας εβδομάδας. Οι τακτικές συνένοδοι λαμβάνουν χώρα στο Στρασβούργο, ενώ οι έκτακτες συνένοδοι ολομέλειας στις Βρυξέλλες, όπως επίσης και οι συνεδριάσεις των κοινοβουλευτικών επιτροπών.

Οι συνεδριάσεις της ολομέλειας αντιπροσωπεύουν την ολοκλήρωση του νομοθετικού έργου που συντελείτε στις κοινοβουλευτικές επιτροπές και στις πολιτικές ομάδες.⁵⁹ Ο κάθε ευρωβουλευτής συμμετέχει στη λήψη αποφάσεων και προβάλλει τις απόψεις του απέναντι στο Συμβούλιο και την Επιτροπή.

Οι συνεδριάσεις της Ολομέλειας προεδρεύονται από τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και επικουρείται στο έργο του αυτό από τους 14 Αντιπροέδρους. Κηρύσσει την έναρξη της συνεδρίασης, δίνει το λόγο στο κάθε βουλευτή που επιθυμεί να εκφέρει τις απόψεις του, και είναι υπεύθυνος για την ορθή και ομαλή διεξαγωγή των συζητήσεων. Διευθύνει τις ψηφοφορίες, θέτει τις τροπολογίες και τα νομοθετικά ψηφίσματα προς συζήτηση και διαπιστώνει τις πλειοψηφίες της κάθε ψηφοφορίας. Στις συνεδριάσεις μετέχουν μέλη του Συμβουλίου και της Επιτροπής με σκοπό να διευκολύνουν τη συνεργασία των θεσμικών οργάνων ως προς τη λήψη των αποφάσεων και προβαίνουν σε δηλώσεις όταν τους ζητηθεί ο λόγος από το Κοινοβούλιο. Η ημερήσια διάταξη της Ολομέλειας ορίζεται ακριβώς από τη Διάσκεψη των Προέδρων των Πολιτικών ομάδων.

Όλες οι κοινοβουλευτικές εργασίες ρυθμίζονται βάση χρονοδιαγράμματος που υποδιαιρείται σε χρωματιστές ομάδες. Είναι οι ροζ, οι κόκκινες, οι μπλε και οι τρκουάζ βδομάδες που η κάθε μια αντιστοιχεί σε μια συγκεκριμένη φάση κοινοβουλευτικών εργασιών. Οι εβδομάδες που συνεδριάζουν οι κοινοβουλευτικές επιτροπές είναι οι «ροζ εβδομάδες», οι εβδομάδες για τη σύνοδο της Ολομέλειας είναι οι «κόκκινες εβδομάδες», οι «μπλε εβδομάδες», αφορούν τις συνεδριάσεις των πολιτικών ομάδων και τέλος οι «τρκουάζ ομάδες» όπου οι ευρωβουλευτές τις χρησιμοποιούν για να μεταβούν στις εκλογικές τους περιφέρειες ή να συμμετάσχουν σε ειδικές αποστολές σε άλλα μέρη του κόσμου.⁶⁰

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει την έδρα του στο Στρασβούργο όπου πραγματοποιούνται όλες οι τακτικοί συνένοδοι ολομέλειας, συμπεριλαμβανομένης και της συνένοδου για τον Προϋπολογισμό. Ταυτοχρόνως ως τόποι εργασίας θεωρούνται και οι Βρυξέλλες και το Λουξεμβούργο. Οι έκτακτες συνένοδοι της ολομέλειας πραγματοποιούνται στις Βρυξέλλες, όπου εκεί εδρεύουν και οι Επιτροπές του

Κοινοβουλίου. Οι διοικητικές υπηρεσίες του Κοινοβουλίου (Γενική Γραμματεία) εδρεύουν στο Λουξεμβούργο.

3.3.2 Ευρωπαϊκά Πολιτικά Κόμματα/ Ομάδες

Τα πολιτικά κόμματα σε ευρωπαϊκά επίπεδο συμβάλλουν στη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής πολιτικής συνείδησης και στην έκφραση της βούλησης των πολιτών της Ένωσης. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο καθορίζουν, μέσω της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας, το καθεστώς των πολιτικών κομμάτων καθώς και τους κανόνες χρηματοδότησης τους (άρθρο 10 παρ.4 Σ.Ε.Ε., άρθρο 224 Σ.Λ.Ε.Ε.).

Τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ανήκουν σε ένα πολιτικό κόμμα (ή πολιτική ομάδα) και λειτουργούν βάση της πολιτικής πεποίθησης που το συγκεκριμένο κόμμα εκφράζει και πάντα ως προς το συμφέρον της Ένωσης και όχι το εθνικό. Δεν επιτρέπεται να εντάσσονται σε παραπάνω από ένα πολιτικό κόμμα.

Σήμερα υπάρχουν 7 πολιτικά κόμματα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και είναι τα εξής: η Κοινοβουλευτική Ομάδα του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος (Χριστιανοδημοκράτες), η Ομάδα της Προοδευτικής Συμμαχίας των Σοσιαλιστών και Δημοκρατών, η Ομάδα της Συμμαχίας Φιλελεύθερων και Δημοκρατών για την Ευρώπη, η Ομάδα των Πρασίνων/ Ευρωπαϊκή Ελεύθερη Συμμαχία, Ευρωπαίοι Συντηρητικοί και Μεταρρυθμιστές, Συνομοσπονδιακή Ομάδα της Ευρωπαϊκής Ενωτικής Αριστεράς./Αριστερά των Πρασίνων Βορείων Χωρών και Ευρώπη Ελευθεριών και Δημοκρατίας.⁶¹

Ορισμένοι ευρωβουλευτές δεν ανήκουν σε κανένα πολιτικό κόμμα και έτσι ανήκουν στους μη εγγεγραμμένους.

Βάση του Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (άρθρο 30 παρ.2), κάθε πολιτικό κόμμα πρέπει να απαρτίζεται από 25 τουλάχιστον βουλευτές που έχουν εκλεγεί στο 1/4 τουλάχιστον των κρατών μελών. Αρχικά ο ελάχιστος αριθμός των βουλευτών που απαιτούντο για να σχηματιστεί ένα ευρωπαϊκό πολιτικό κόμμα ήταν 20. Με τις ευρωεκλογές του 2009 αυξήθηκε το όριο στους 25 και πρέπει να προέρχονται από έξι τουλάχιστον κράτη μέλη. Διεξάγουν τακτικές συνεδριάσεις κατά την εβδομάδα της Συνόδου της Ολομέλειας ενώ παράλληλα πραγματοποιούν και ημερίδες όπου ορίζουν τις κατευθυντήριες γραμμές της δράσης τους.

Τα κόμματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου δεν κατέχουν τις ίδιες θέσεις και τον ρόλο που έχει ένα αντίστοιχο κόμμα στα εθνικά κοινοβούλια. Πρόκειται στην ουσία για χαλαρούς πολιτικούς σχηματισμούς – συνομοσπονδίες εθνικών κομμάτων χωρίς να μπορούν να επιδείξουν ένα αξιόλογο πολιτικό έργο ευρωπαϊκού βεληνεκού.⁶² Για αυτό το λόγο ορίζονται και ως πολιτικές ομάδες.

Στην Επιτροπή Συνταγματικών Υποθέσεων στις 26 Ιανουαρίου του 2011, εκπρόσωποι των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

τόνισαν την ανάγκη εμβάθυνσης του νομικού πλαισίου που διέπει τα ευρωπαϊκά κόμματα όσον αφορά τον πολιτικό τους ρόλο, τη θέση τους στο Κοινοβούλιο και κατά πόσο ένα τέτοιο βήμα θα ήταν ουσιαστικής σημασίας για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Ελληνίδα Ευρωβουλευτής κα. Μαριέττα Γιαννάκου ανέφερε πως «*Η δημιουργία νομικού καθεστώτος για τα ευρωπαϊκά κόμματα με βάση το Ευρωπαϊκό Δίκαιο αποτελεί ένα σαφές και ποιοτικό βήμα για την ενίσχυση της Δημοκρατίας στην Ένωση η ασφάλεια και η πλήρης διαφάνεια για τη λειτουργία και χρηματοδότηση των ευρωπαϊκών κομμάτων είναι ένα αναγκαίο βήμα για περισσότερη συμμετοχή, περισσότερη δημοκρατία*» επίσης ο Luigi Cocchione, εκπρόσωπος του Ευρωπαϊκού Δημοκρατικού Κόμματος, υποστήριξε πως «*η ύπαρξη κοινού νομικού πλαισίου για τα κόμματα είναι απαραίτητη για μια Ευρώπη των Πολιτών*».⁶³

Η προσπάθεια ενίσχυσης του ρόλου των πολιτικών κομμάτων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μέσω των συνθηκών, των κανονισμών, των ίδιων των εκπροσώπων του, θα μπορούσε να θεωρηθεί ως ακόμα μια μάχη του Θεσμού προς μια πιο δημοκρατική Ένωση, μια προσπάθεια αύξησης της συμμετοχής των πολιτών στο έργο της και προπάντων ένα περεταίρω βήμα προς την Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση.

3.4 Καθήκοντα-Αρμοδιότητες

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διαθέτει μια σημαντικότερη θέση στο ενωσιακό θεσμικό οικοδόμημα. Είναι η δημοκρατική φωνή των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας. Αρχικά όμως, στα πλαίσια των τριών ιδρυτικών συνθηκών, είχε υποβαθμισμένη θέση σε σχέση με σήμερα. Αποτελούσε ένα όργανο με συμβουλευτικά καθήκοντα χωρίς κάποια ουσιαστική αρμοδιότητα. Περιοριζόταν στη διατύπωση γνώμων και συστάσεων, χωρίς όμως να είναι δεσμευτικές.

Με τη Συνθήκη του Λουξεμβούργου το 1970 και τη Συνθήκη που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες το 1975 αποκτά δημοσιονομικές αρμοδιότητες για την έγκριση του Κοινοτικού Προϋπολογισμού. Στις εκλογές του 1979 τα μέλη του εκλέγονται για πρώτη φορά με άμεση, καθολική ψηφοφορία. Από το 1979 και έπειτα, με κάθε νέα ευρωπαϊκή συνθήκη οι αρμοδιότητες του Κοινοβουλίου αυξάνονταν, ενισχύοντας ολοένα και περισσότερο τη θέση και το κύρος του.

Σήμερα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ.1 Σ.Ε.Ε., ασκεί από κοινού με το Συμβούλιο νομοθετικά και δημοσιονομικά καθήκοντα, δηλαδή έχει το ρόλο του συνομοθέτη της Ένωσης, έχει την ευθύνη της έγκρισης του προϋπολογισμού από κοινού με το Συμβούλιο, ασκεί δημοκρατικό έλεγχο στα θεσμικά και λοιπά όργανα, ασκεί επιρροή στην εξωτερική πολιτική της Ένωσης, είναι απαραίτητη η έγκριση του για την προσχώρηση ενός νέου κράτους μέλους όπως και για τη σύναψη συμφωνιών της Ένωσης με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς και διορίζει τον Ευρωπαίο Διαμεσολαβητή.

3.4.1 Νομοθετικά Καθήκοντα

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αρχικά περιοριζόταν σε συμβουλευτικά καθήκοντα. Εξέφραζε τη γνώμη του σε κάθε νομοθετική πρόταση της Επιτροπής που μεταφερόταν στο Συμβούλιο προς ψήφιση. Η γνώμη του Κοινοβουλίου δεν ήταν δεσμευτική. Η διεύρυνση και ενίσχυση των νομοθετικών του εξουσιών επήλθε με την Ενιαία Ευρωπαϊκή πράξη το 1986, όπου καθιερώθηκε η Διαδικασία της Συνεργασίας (ή αλλιώς Διαδικασία Διαβούλευσης), Συμβουλίου και Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, με τη συμμετοχή πλέον του Κοινοβουλίου στη νομοθετική διαδικασία και πρωτίστως στη προετοιμασία της Εσωτερικής Αγοράς. Στο πλαίσιο αυτής, η γνώμη του Κοινοβουλίου ήταν δεσμευτική, εκτός αν το Συμβούλιο την απόρριπτε ομόφωνα. Επιπλέον η σύναψη οποιασδήποτε συνθήκης για την ένταξη ενός νέου κράτους μέλους καθώς και οποιαδήποτε συνθήκη σύνδεσης υπόκεινται στη σύμφωνη γνώμη του Κοινοβουλίου.⁶⁴

Αύξηση συμμετοχής στη νομοθετική διαδικασία επήλθε με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ όπου καταργείται από το άρθρο 137 της Συνθήκης της Ρώμης το δεύτερο εδάφιο που αναφέρει πως το Κοινοβούλιο «ασκεί συμβουλευτικές και ελεγκτικές εξουσίες» και θεσπίζεται η διαδικασία της συναπόφασης όπου το Κοινοβούλιο από κοινού με το Συμβούλιο αναλαμβάνουν το νομοθετικό έργο της Ένωσης.⁶⁵

Ακολουθούν επιπλέον ενισχύσεις με τις συνθήκες του Άμστερνταμ όπου απλοποιείται η διαδικασία της συναπόφασης και με την ενίσχυση του ρόλου του όσον αφορά τον διορισμό της Επιτροπής. Σημαντικό βήμα ήταν η απόκτηση νομοθετικής πρωτοβουλίας από το Κοινοβούλιο που όμως περιοριζόταν στο να καλεί την Επιτροπή να υποβάλει προτάσεις νόμου. Με τη Συνθήκη της Νίκαιας αυξάνονται και άλλο οι εξουσίες του Κοινοβουλίου με κατάληξη τη Συνθήκη της Λισαβόνας όπου η διαδικασία της συναπόφασης αποκαλείται πλέον συνήθης νομοθετική διαδικασία και το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο αποτελεί επισήμως τον συνομοθέτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.⁶⁶ Η Διαδικασία Διαβούλευσης ισχύει ακόμα, αποκαλείτε ειδική νομοθετική διαδικασία και χρησιμοποιείται για ειδικές περιπτώσεις που ορίζουν οι συνθήκες. Η γνώμη του Κοινοβουλίου ναι μεν δεν είναι δεσμευτική αλλά το Συμβούλιο είναι υποχρεωμένο από το Δικαστήριο να τη λάβει υπόψη.⁶⁷

Η συνήθης νομοθετική διαδικασία είναι η διαδικασία που ασκείται η νομοθετική λειτουργία της Ένωσης. Όπως ορίζει το άρθρο 289 παρ.1&2 Σ.Λ.Ε.Ε., συνίσταται στην έκδοση κανονισμών, οδηγιών ή αποφάσεων από κοινού από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής εκτός ειδικών περιπτώσεων όπου η έκδοση κανονισμών, οδηγιών ή αποφάσεων συνιστούν ειδική νομοθετική διαδικασία.

Η Επιτροπή, ασκώντας το δικαίωμα της πρωτοβουλίας, υποβάλλει πρόταση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καθορίζει τη θέση του σε πρώτη ανάγνωση και τη διαβιβάζει στο Συμβούλιο. Αν το Συμβούλιο συμφωνεί και εγκρίνει τη θέση του Κοινοβουλίου τότε εκδίδεται η σχετική πράξη με τη διατύπωση που αποδίδει τη θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Εάν όμως δεν την εγκρίνει, τότε καθορίζει τη θέση του σε πρώτη ανάγνωση και τη διαβιβάζει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διατυπώνοντας πλήρως τους λόγους που το οδήγησαν να καθορίσει τη θέση του σε πρώτη ανάγνωση. Η Επιτροπή με τη σειρά της ενημερώνει πλήρως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τη θέση της.

Εάν εντός τριών μηνών από τη διαβίβαση της θέσης του Συμβουλίου, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

- I. Εγκρίνει τη θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση ή δεν διατυπώσει γνώμη, η σχετική πράξη θεωρείται ότι εκδόθηκε με τη διατύπωση που αποδίδει τη θέση του Συμβουλίου.
- II. Απορρίπτει, με τη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του, τη θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση τότε η σχετική πράξη θεωρείται ότι δεν εκδόθηκε.
- III. Προτείνει, με τη πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν, τροπολογίες επί της θέσης του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση, το ούτως τροποποιημένο κείμενο διαβιβάζεται στο Συμβούλιο και την Επιτροπή η οποία γνωμοδοτεί για τις τροπολογίες αυτές.

Εάν , εντός τριών μηνών από την παραλαβή των τροπολογιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το Συμβούλιο αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία

- I. Εγκρίνει όλες τις εν λόγω τροπολογίες, η σχετική πράξη θεωρείται ότι εκδόθηκε.
- II. Δεν εγκρίνει όλες τις τροπολογίες, τότε ο Πρόεδρος του Συμβουλίου σε συμφωνία με τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, συγκαλεί την Επιτροπή Συνδιαλλαγής εντός έξι εβδομάδων.

Όσον αφορά την γνώμη της Επιτροπής επί των τροπολογιών, το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα για τις τροπολογίες που η Επιτροπή έκφερε αρνητική γνώμη.

Η Επιτροπή Συνδιαλλαγής αποτελείται από τα μέλη του Συμβουλίου ή τους αντιπροσώπους τους και από ισάριθμους αντιπροσώπους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Κύρια αποστολή της είναι η επίτευξη συμφωνίας επί κοινού σχεδίου , με την ειδική πλειοψηφία των μελών του Συμβουλίου (ή των αντιπροσώπων τους) και τη πλειοψηφία των αντιπροσώπων του Κοινοβουλίου, εντός έξι εβδομάδων από τη σύγκληση της.

Η Επιτροπή συμμετέχει στις εργασίες της επιτροπής συνδιαλλαγής και παίρνει πρωτοβουλίες με σκοπό την προσέγγιση των θέσεων με σκοπό την προσέγγιση των

θέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Εάν εντός έξι εβδομάδων από τη σύγκλιση της η επιτροπή συνδιαλλαγής

- I. Δεν εγκρίνει κοινό σχέδιο, θεωρείται ότι η προτεινόμενη πράξη δεν εκδόθηκε.
- II. Εγκρίνει κοινό σχέδιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο διαθέτουν έξι εβδομάδες το καθένα για να εκδώσουν την οικεία πράξη σύμφωνα με το εν λόγω σχέδιο, με τη πλειοψηφία των μελών του το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και με ειδική πλειοψηφία το Συμβούλιο. Σε αντίθετη περίπτωση, η προτεινόμενη πράξη θεωρείται ότι δεν εκδόθηκε.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή/και το Συμβούλιο μπορούν με πρωτοβουλία τους, να παρατείνουν τις αντίστοιχες προθεσμίες των τριών μηνών και των έξι εβδομάδων κατά ένα μήνα ή κατά δύο εβδομάδες το πολύ.

ΕΙΔΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ (ΑΡΘΡΟ 289 Σ.Λ.Ε.Ε.)

Στις ειδικές περιπτώσεις που προβλέπουν οι συνθήκες, η έκδοση κανονισμών, οδηγιών ή αποφάσεων γίνονται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με τη συμμετοχή του Συμβουλίου, ή από το Συμβούλιο με τη συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και όχι από κοινού, όπως γίνεται στη συνήθη νομοθετική διαδικασία οι νομοθετικές πράξεις που εκδίδονται με ειδική νομοθετική διαδικασία αποτελούν και αυτές νομοθετικές πράξεις της Ένωσης.⁶⁸ Κατ'εξάιρεση, για την λήψη αποφάσεων με την ειδική νομοθετική διαδικασία απαιτείται και η έγκριση των κρατών μελών σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς κανόνες τους.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διαθέτει επίσης εξουσία πολιτικής πρωτοβουλίας. Με την πλειοψηφία των μελών του μπορεί να ζητήσει από την Επιτροπή να υποβάλλει νομοθετικές προτάσεις στο Συμβούλιο για θέματα που κατά τη γνώμη του χρειάζεται να εκπονηθούν για να υλοποιηθούν ομαλά οι συνθήκες. Εάν η Επιτροπή δεν υποβάλλει πρόταση γνωστοποιεί τους λόγους στο Κοινοβούλιο (άρθρο 225 Σ.Λ.Ε.Ε.).

3.4.2 Δημοσιονομικά Καθήκοντα

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μαζί με το Συμβούλιο αποτελούν τη δημοσιονομική αρχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁶⁹.

Όλα τα έσοδα και τα έξοδα της Ένωσης πρέπει να προβλέπονται για κάθε οικονομικό έτος και να εγγράφονται στον προϋπολογισμό ο οποίος καταρτίζεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Το κάθε οικονομικό έτος αρχίζει από την 1η Ιανουαρίου και λήγει στις 31 Δεκεμβρίου. Ο προϋπολογισμός για να είναι έγκυρος θα πρέπει να είναι πάντα ισοσκελισμένος ως προς τα έσοδα και τα έξοδα (άρθρα 310 παρ.1 Σ.Λ.Ε.Ε., 313 Σ.Λ.Ε.Ε., 314 Σ.Λ.Ε.Ε.).

Αντιστοίχως με τις νομοθετικές εξουσίες, οι δημοσιονομικές εξουσίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αρχικά ήταν αρκετά περιορισμένες. Η αρμοδιότητα για την έγκριση του προϋπολογισμού της ΕΟΚ και της ΕΚΑΕ άνηκε αποκλειστικά στο Συμβούλιο και οι αρμοδιότητες του Κοινοβουλίου ήταν καθαρά γνωμοδοτικές.

Επέκταση των δημοσιονομικών αρμοδιοτήτων του Κοινοβουλίου έγινε στο πλαίσιο των συνθηκών της 22ας Απριλίου του 1970 και της 22 Ιουλίου του 1975.

Η Συνθήκη που υπογράφηκε στο Λουξεμβούργο στις 22 Απριλίου του 1970 αντικατέστησε το σύστημα χρηματοδότησης των κοινοτήτων από τα εισφορές των κρατών μελών με το σύστημα ιδίων πόρων, με βάση την απόφαση του Συμβουλίου της 21ης Απριλίου του 1970. Με το σύστημα αυτό όλα τα έσοδα θα εισπράττονταν από τους δασμούς κατά την εισαγωγή προϊόντων στις κοινότητες από χώρες μη μέλη, από τις εισφορές γεωργικών προϊόντων και από τους πόρους που προέρχονταν από τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας⁷⁰. Οι δαπάνες υπήρξαν δύο ειδών οι υποχρεωτικές και οι μη υποχρεωτικές. Οι υποχρεωτικές δαπάνες απέρρεαν από τις συνθήκες και επρόκειτο για ενισχύσεις των κρατών μελών κυρίως στον γεωργικό τομέα, για την πολιτική αλιείας και την ανάπτυξη. Οι μη υποχρεωτικές δαπάνες κάλυπταν τα κοινωνικά και περιφερειακά ταμεία και τομείς που αφορούσαν την ενέργεια, την έρευνα, τις μεταφορές, την εκπαίδευση, τον πολιτισμό και το περιβάλλον. Το Συμβούλιο είχε τη πλήρη έλεγχο για τις υποχρεωτικές δαπάνες.⁷¹ Παράλληλα θεσπίζεται ενιαίος προϋπολογισμός και για τις τρεις κοινότητες. Οι δημοσιονομικές εξουσίες του Κοινοβουλίου αυξάνονται, έχοντας τον έλεγχο για τις μη υποχρεωτικές δαπάνες που αντιπροσώπευαν το 8% του προϋπολογισμού και προβλέπεται η συμμετοχή του στη κατάρτιση και έγκριση του οριστικού σχεδίου του κοινοτικού προϋπολογισμού.⁷²

Ακολουθεί η δεύτερη συνθήκη για τον προϋπολογισμό που υπογράφεται στις Βρυξέλλες στις 22 Ιουλίου του 1975 όπου εκχωρεί στο Κοινοβούλιο το δικαίωμα τόσο της απόρριψης όσο και της χορήγησης απαλλαγής στην Επιτροπή για την εκτέλεση του. Θεσπίζεται ενιαίο ελεγκτικό συνέδριο και για τις τρεις κοινότητες αρμόδιο για τον έλεγχο των λογαριασμών και τη σωστή διαχείριση των εσόδων-εξόδων. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πλέον κατέχει ένα σημαντικό ρόλο μαζί με το Συμβούλιο στο πλαίσιο της κατάρτισης του κοινοτικού προϋπολογισμού.

Με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποκτάει το δικαίωμα να πληροφορείται από την Επιτροπή για θέματα σχετικά με την εκτέλεση των δαπανών και τη λειτουργία του δημοσιονομικού ελέγχου και η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να απαντήσει.

Η ετήσια δημοσιονομική διαδικασία ξεκινούσε με την Επιτροπή να προτείνει ένα σχέδιο ετήσιου προϋπολογισμού που εντάσσονται στο πλαίσιο των δημοσιονομικών προοπτικών.

Το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πραγματοποιούσαν το καθένα δύο αναγνώσεις κατά τη διάρκεια της διαδικασίας του προϋπολογισμού και στο τέλος το

Κοινοβούλιο μπορούσε είτε να εγκρίνει τον προϋπολογισμό είτε να τον απορρίψει στο σύνολο του. Έχει απορρίψει σε δύο περιπτώσεις τον προϋπολογισμό, τον Δεκέμβριο του 1979 και τον Δεκέμβριο του 1984. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υποστήριζε την αναμόρφωση της δημοσιονομικής διαδικασίας που κατά την άποψη του έπρεπε να στηρίζεται στη διαδικασία της συναπόφασης και την κατάργηση των διακρίσεων μεταξύ υποχρεωτικών και μη υποχρεωτικών δαπανών.⁷³

Τις τροποποιήσεις αυτές έρχεται να εισάγει η Συνθήκη της Λισαβόνας κυρίως με την κατάργηση της διάκρισης μεταξύ υποχρεωτικών και μη υποχρεωτικών δαπανών, κάτι που επιτρέπει την ίση μεταχείριση όλων των δαπανών στο πλαίσιο της διαδικασίας του προϋπολογισμού και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφασίζει ισότιμα με το Συμβούλιο σχετικά με όλες τις δαπάνες και τα έσοδα του προϋπολογισμού.

Η διαδικασία απλουστεύεται με τη διενέργεια μιας μόνο ανάγνωσης με βάση το σχέδιο που υποβάλλει η Επιτροπή.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Συμβούλιο, με ειδική νομοθετική διαδικασία θεσπίζουν τον προϋπολογισμό της Ένωσης

Η διαδικασία κατάρτισης και έγκρισης του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με το άρθρο 314 Σ.Λ.Ε.Ε. είναι η εξής:

Κάθε θεσμικό όργανο, πλην της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, καταρτίζει σχέδιο με τις προβλεπόμενες δαπάνες του για το επόμενο οικονομικό έτος. Το σχέδιο οφείλει να το παραδώσει στην Επιτροπή μέχρι την 1η Ιουλίου κάθε έτους. Στη συνέχεια η Επιτροπή καταθέτει πρόταση που περιέχει το σχέδιο προϋπολογισμού, με τα προβλεπόμενα έσοδα και δαπάνες στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο μέχρι την 1η Σεπτεμβρίου κάθε έτους.

Το Συμβούλιο καθορίζει τη θέση του σχετικά με το σχέδιο του προϋπολογισμού και την διαβιβάζει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το αργότερο μέχρι την 1η Οκτωβρίου του έτους που προηγείται του έτους της εκτέλεσης του προϋπολογισμού ενώ ενημερώνει πλήρως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τους λόγους που καθόρισε τη συγκεκριμένη θέση.

Εάν εντός 42 ημερών το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

A) εγκρίνει τη θέση του Συμβουλίου, τότε ο προϋπολογισμός θεωρείται ότι εκδόθηκε.

B) δεν αποφασίσει, τότε ο προϋπολογισμός θεωρείται ως εκδοθείς.

Γ) εγκρίνει τροπολογίες, με την πλειοψηφία όλου του αριθμού των μελών που το απαρτίζουν και το τροποποιημένο σχέδιο διαβιβάζεται στο Συμβούλιο και την Επιτροπή. Εάν εντός 10 ημερών το Συμβούλιο γνωστοποιήσει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ότι εγκρίνει όλες τις τροπολογίες τότε ο προϋπολογισμός θεωρείται πως εκδόθηκε. Σε αντίθετη περίπτωση ο πρόεδρος του Κοινοβουλίου σε κοινή συμφωνία με τον πρόεδρο του Συμβουλίου συγκαλούν την επιτροπή συνδιαλλαγής.

Η επιτροπή συνδιαλλαγής αποτελείται από μέλη του Συμβουλίου ή αντιπροσώπους του και από ισάριθμους αντιπροσώπους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου έχει ως αποστολή την επίτευξη συμφωνίας κοινού σχεδίου για τον προϋπολογισμό, με την ειδική πλειοψηφία των μελών του Συμβουλίου ή των αντιπροσώπων του και με τη πλειοψηφία των αντιπροσώπων του Κοινοβουλίου εντός 21 ημερών από τη σύγκληση της.

Εάν εντός 21 ημερών η επιτροπή συνδιαλλαγής συμφωνήσει επί κοινού σχεδίου, τότε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο διαθέτουν προθεσμία 14 ημερών έκαστο από την ημερομηνία της συμφωνίας αυτής για να εγκρίνουν το κοινό σχέδιο.

Εάν εντός των 14 ημερών

Α) το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο εγκρίνουν αμφότερα το κοινό σχέδιο ή δεν λάβουν απόφαση ή ένα από τα δύο αυτά θεσμικά όργανα εγκρίνει το κοινό σχέδιο και το άλλο όργανο δεν λάβει απόφαση, ο προϋπολογισμός θεωρείται ότι εκδόθηκε οριστικά βάσει κοινού σχεδίου ή

Β) το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφασίζοντας με την πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν και το Συμβούλιο, απορρίπτουν αμφότερα το κοινό σχέδιο ή εάν ένα από τα δύο αυτά θεσμικά όργανα απορρίψει το κοινό σχέδιο ενώ το άλλο δεν λάβει απόφαση τότε υποβάλλετε νέο σχέδιο προϋπολογισμού από την Επιτροπή ή

Γ) το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απορρίπτει το κοινό σχέδιο ενώ το Συμβούλιο το εγκρίνει τότε υποβάλλετε νέο σχέδιο προϋπολογισμού από την Επιτροπή ή

Δ) το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εγκρίνει το κοινό σχέδιο και το Συμβούλιο το απορρίπτει τότε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί με την πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν και των τριών πέμπτων (3/5) των ψηφισάντων, εντός 14 ημερών από την απόρριψη του κοινού σχεδίου από το Συμβούλιο να αποφασίσει να επιβεβαιώσει όλες η μερικές από τις τροπολογίες που χε προτείνει. Εφόσον δεν έχει επιβεβαιωθεί μια τροπολογία του Κοινοβουλίου, ισχύει η θέση που συμφωνήθηκε στην επιτροπή συνδιαλλαγής ως προς τη γραμμή του προϋπολογισμού για την οποία υποβλήθηκε η τροπολογία. Ο προϋπολογισμός θεωρείται τότε οριστικά εκδοθείς ως προς αυτής της βάσης.

Εάν εντός της προθεσμίας των 21 ημερών η επιτροπή συνδιαλλαγής δεν καταλήξει επί κοινού σχεδίου, υποβάλλεται νέο σχέδιο προϋπολογισμού από την Επιτροπή. Μετά την περάτωση της διαδικασίας ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου διαπιστώνει ότι ο προϋπολογισμός έχει οριστικώς εκδοθεί.

Στη περίπτωση που στην αρχή ενός οικονομικού έτους ο προϋπολογισμός δεν έχει οριστικά εγκριθεί τότε σύμφωνα με το άρθρο 315 Σ.Λ.Ε.Ε. τα έξοδα δύναται να πραγματοποιούνται μηνιαίως κατά κεφάλαιο και εντός των ορίων του ενός δωδέκατου 1/12 των πιστώσεων που είχαν εγγραφεί στο σχετικό κεφάλαιο του προϋπολογισμού του προηγούμενου οικονομικού έτους χωρίς να υπερβαίνουν το ένα

δωδέκατο (1/12) των πιστώσεων που προβλέπονται στο ίδιο κεφάλαιο του σχεδίου προϋπολογισμού.

Τέλος το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι αρμόδιο και για την έγκριση του Απολογισμού της Ένωσης.

Ο προϋπολογισμός της Ένωσης εκτελείται από την Επιτροπή σε συνεργασία με τα κράτη μέλη αυστηρά εντός των ορίων των πιστώσεων που εγκρίθηκαν και με βάση της αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης. Στο τέλος η Επιτροπή καταθέτει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο τους λογαριασμούς του διαρρέυσαντος οικονομικού έτους που αναφέρονται στην εκτέλεση του προϋπολογισμού μαζί με ισοδύναμο ισολογισμό του ενεργητικού και παθητικού της Ένωσης. Τότε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, μετά από την εξέταση των λογαριασμών, του ισολογισμού και της έκθεσης αξιολόγησης του, απαλλάσσει με σύσταση του Συμβουλίου την Επιτροπή από την εκτέλεση του προϋπολογισμού (άρθρο 318 & 319 Σ.Λ.Ε.Ε.).

3.4.3 Καθήκοντα Πολιτικού Έλεγχου

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκτός των νομοθετικών και δημοσιονομικών του καθηκόντων, διαθέτει σημαντικές αρμοδιότητες επίβλεψης και ελέγχου της δραστηριότητας των άλλων οργάνων της Ένωσης, θεσμικών και μη. Ιδιαίτερης βαρύτητας είναι ο πολιτικός έλεγχος που ασκεί επί της Επιτροπής και του Συμβουλίου.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ασκεί δημοκρατικό έλεγχο στην Επιτροπή⁷⁴ η οποία του υποβάλλει Ετήσια Γενική Έκθεση, όπου το Κοινοβούλιο τη συζητά σε δημόσια συνεδρίαση (άρθρο 233 Σ.Λ.Ε.Ε.). Η Ετήσια Έκθεση περιλαμβάνει δύο σκέλη⁷⁵:

- Την Έκθεση για τη λειτουργία και το έργο των ενωσιακών οργάνων και τα μέλη του Κοινοβουλίου έχουν το δικαίωμα κριτικής επί του έργου τους και των μελλοντικών δραστηριοτήτων τους.
- Την Έκθεση για τη σωστή διαχείριση και εκτέλεση του προϋπολογισμού.

Επίσης ο Πρόεδρος της Επιτροπής παρουσιάζεται ενώπιον της ολομέλειας του Κοινοβουλίου μια φορά κατ'έτος να ενημερώσει τα μέλη του για τη κατάσταση της Ένωσης και εκθέτει το πρόγραμμα και τους στόχους της Επιτροπής για το μέλλον.

Η Επιτροπή κατά την άσκηση των καθηκόντων της υπόκειται σε έλεγχο από τα μέλη του Κοινοβουλίου που μπορούν να της υποβάλλουν γραπτές και προφορικές ερωτήσεις στις οποίες η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να απαντήσει. Σύμφωνα με το άρθρο 230 Σ.Λ.Ε.Ε. ερωτήσεις μπορούν να υποβάλλουν και στο Συμβούλιο. Τα μέλη

του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου υποβάλλουν τις ερωτήσεις στον Πρόεδρο ο οποίος τις κατευθύνει στο ερωτώμενο όργανο (Επιτροπή ή Συμβούλιο)⁷⁶. Με αυτό τον τρόπο οι βουλευτές είναι πάντα ενημερωμένοι για τις δραστηριότητες των δύο οργάνων, ασκώντας έτσι ουσιαστικό πολιτικό έλεγχο επί αυτών. Οι γραπτές ερωτήσεις των μελών του Κοινοβουλίου και οι απαντήσεις της Επιτροπής και του Συμβουλίου δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ένωσης.

Εκτός των ερωτήσεων, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι αρμόδιο να ασκεί έλεγχο σε όλο το σώμα της Επιτροπής μέλη και Πρόεδρο με το να εγκρίνει το διορισμό τους. Το δικαίωμα αυτό το κατέχει άτυπα από το 1981 εγκρίνοντας το πρόγραμμα των εργασιών της. Απαραίτητη η έγκριση του για τον διορισμό της Επιτροπής ως συλλογικό όργανο θεσπίζεται με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ.⁷⁷

Πλέον με τη Συνθήκη της Λισαβόνας για τη εκλογή του Προέδρου της Επιτροπής, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, λαμβάνοντας υπόψη τις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, και αφού προβεί στις κατάλληλες διαβουλεύσεις, προτείνει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ένα υποψήφιο για το αξίωμα του Προέδρου της Επιτροπής. Ο υποψήφιος που προτείνεται για την Προεδρία της Επιτροπής θα είναι μέλος του ευρωπαϊκού πολιτικού κόμματος που πλειοψήφησε στις εκλογές, σεβόμενο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με αυτό τον τρόπο τη θέληση της πλειοψηφίας των πολιτών της Ένωσης. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με τη σειρά του, με τη πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν, εκλέγει τον υποψήφιο. Εάν όμως ο υποψήφιος δεν συγκεντρώσει τις απαιτούμενες ψήφους, τότε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία προτείνει εντός μηνός νέο υποψήφιο για το αξίωμα του Προέδρου της Επιτροπής, όπου τον εκλέγει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με την ίδια διαδικασία (άρθρο 17 παρ.7 Σ.Ε.Ε.).

Όσον αφορά την εκλογή των μελών της Επιτροπής, το Συμβούλιο σε κοινή συμφωνία με τον εκλέγοντα Πρόεδρο καταρτίζει τον κατάλογο των προσώπων που προτείνει να διορισθούν ως μέλη της Επιτροπής. Τα πρόσωπα επιλέγονται βάσει των γενικών τους ικανοτήτων και της προσήλωσής τους στην ευρωπαϊκή ιδέα και μεταξύ προσωπικοτήτων που παρέχουν πλήρη εχέγγυα ανεξαρτησίας.

Με παρόμοιο τρόπο διορίζεται και ο Ύπατος Εκπρόσωπος της Ένωσης για τα θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ). Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία και με τη συμφωνία του Προέδρου της Επιτροπής διορίζει τον Ύπατο Εκπρόσωπο.

Ο Πρόεδρος, ο Ύπατος Εκπρόσωπος της Ένωσης και τα μέλη της Επιτροπής υπόκεινται ως σώμα σε ψήφο έγκρισης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Βάση της έγκρισης αυτής, η Επιτροπή διορίζεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το οποίο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία (άρθρο 17 παρ.7 Σ.Ε.Ε.)

Σε περίπτωση απόρριψης της Σύνθεσης της Επιτροπής από το Κοινοβούλιο, ο Πρόεδρος της είναι υποχρεωμένος να την επανεξετάσει.

Η Επιτροπή τηρεί στάση ευθύνης έναντι του Κοινοβουλίου το οποίο έχει την εξουσία να επιτύχει παραίτηση της Επιτροπής ως σύνολο υποβάλλοντας πρόταση μομφής κατά αυτής και να την πάρει από τα καθήκοντα της.

Σύμφωνα με το άρθρο 107 του εσωτερικού κανονισμού του Κοινοβουλίου, το ένα δέκατο (1/10) των βουλευτών που απαρτίζουν το Κοινοβούλιο μπορεί να καταθέσει στον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου πρόταση μομφής κατά της Επιτροπής. Για να είναι έγκυρη πρέπει να φέρει την ένδειξη «Πρόταση Μομφής» και να είναι αιτιολογημένη. Διαβιβάζεται στην Επιτροπή και η συζήτηση πραγματοποιείται τουλάχιστον ένα 24ώρο από την ανακοίνωση της κατάθεσης της πρότασης μομφής. Η πρόταση εγκρίνεται με την πλειοψηφία των 2/3 των ψηφισάντων και με πλειοψηφία των βουλευτών που το απαρτίζουν. Γίνεται κατόπιν ονομαστικής ψηφοφορίας. Το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας κοινοποιείται στον Πρόεδρο του Συμβουλίου και στον Πρόεδρο της Επιτροπής. Εάν η πρόταση γίνει δεκτή τότε τα μέλη της Επιτροπής οφείλουν να υποβάλλουν συλλογική παραίτηση από τα καθήκοντα τους, το ίδιο και ο Ύπατος Εκπρόσωπος της Ένωσης υποβάλλει παραίτηση από τα καθήκοντα που ασκεί στην Επιτροπή. Μέχρι να αντικατασταθούν τα μέλη της Επιτροπής, με τη διαδικασία που περιγράφεται στο άρθρο 17 Σ.Ε.Ε., εξακολουθούν να ασκούν κανονικά τα καθήκοντα τους και να διεκπεραιώνουν τις τρέχουσες υποθέσεις (άρθρο 234 Σ.Λ.Ε.Ε.).

Οχτώ προτάσεις μομφής έχουν κατατεθεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έως σήμερα, καμία όμως δεν έχει εγκριθεί. Το 1999 όταν συζητήθηκε η παύση της Επιτροπής Santer, η ίδια η Επιτροπή παραιτήθηκε από μόνη της προτού το Κοινοβούλιο την υποχρεώσει να το πράξει, ύστερα από άρνηση του Κοινοβουλίου να την απαλλάξει για την εκτέλεση του προϋπολογισμού.⁷⁸

Αυτή η διαδικασία υπογραμμίζει τη θέση ευθύνης που έχει η Επιτροπή απέναντι στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και καθιστά έτσι τις αρμοδιότητές του παρόμοιες με εκείνες ενός εθνικού κοινοβουλίου.⁷⁹

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Το Συμβούλιο κατά τη διάρκεια άσκησης των καθηκόντων του υπόκειται σε πολιτικό έλεγχο από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, παρόμοιο με αυτό της Επιτροπής αν και όχι τόσο αυστηρό.

Όπως και στην Επιτροπή, τα μέλη του Κοινοβουλίου έχουν το δικαίωμα να υποβάλλουν γραπτές και προφορικές ερωτήσεις στο Συμβούλιο με γραπτό αίτημα απάντησης. Γενικώς τα Ευρωπαϊκά Κοινοβούλια έχει το δικαίωμα να υποβάλλει ερωτήσεις στην Επιτροπή, στο Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή κεντρική Τράπεζα (άρθρα 115-118 εσωτερικού κανονισμού του Κοινοβουλίου). Οι ερωτήσεις υποβάλλονται εγγράφως στον πρόεδρο του Κοινοβουλίου όπου τις διαβιβάζει στο ερωτώμενο όργανο. Ο Πρόεδρος ή ο Πρωθυπουργός κάθε κράτους μέλους που

αναλαμβάνει τη προεδρία του Συμβουλίου παρουσιάζει στο Κοινοβούλιο, στην αρχή της προεδρίας, το πρόγραμμα που σκοπεύει να εφαρμόσει και τις πολιτικές που θα ακολουθήσει. Στο τέλος της προεδρίας παρουσιάζει απολογισμό του έργου του.⁸⁰

Το Συμβούλιο εκπροσωπείται στις συνεδριάσεις του Κοινοβουλίου και οι εκπρόσωποι του απαντούν στις ερωτήσεις, γραπτές και προφορικές, των μελών του Κοινοβουλίου, σχετικά με οποιοδήποτε θέμα.

Στο Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων όπου την προεδρία ασκεί ο Ύπατος Εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα Κ.Ε.Π.Π.Α. συμμετέχει στις συζητήσεις της Ολομέλειας που αφορούν θέματα εξωτερικής πολιτικής, πολιτικής ασφάλειας και άμυνας. Δύο φορές το χρόνο μάλιστα ο Ύπατος Εκπρόσωπος της Ένωσης υποβάλλει έκθεση στο Κοινοβούλιο για τη δράση της Ένωσης σε θέματα εξωτερικής πολιτικής καθώς τις οικονομικές και δημοσιονομικές επιπτώσεις τους.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ως θεσμικό πλέον όργανο της Ένωσης, υπόκειται σε ένα υποτυπώδη έλεγχο από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Σε κάθε έναρξη συνόδου αυτού, ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου έχει το δικαίωμα να παρεμβαίνει και να εκθέτει τις απόψεις του Κοινοβουλίου για τα θέματα που θα συζητηθούν. Μετά από κάθε σύνοδο κορυφής, ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου υποβάλλει έκθεση στο Κοινοβούλιο για τα αποτελέσματα της συνόδου καθώς και ετήσια γραπτή έκθεση σχετικά με τη πρόοδο που έχει σημειώσει η Ένωση (άρθρο 15 παρ.6 Σ.Ε.Ε.).

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν μπορεί να ασκήσει έλεγχο στο Δικαστήριο της Ένωσης άλλα μπορεί να συνεργαστεί μαζί του για περιπτώσεις που ορίζονται από τις Συνθήκες όπως να γίνει η παύση του Ευρωπαίου Διαμεσολαβητή ή να στραφεί το Δικαστήριο εναντίον κάποιου οργάνου ή οργανισμού κατόπιν αιτήματος του Κοινοβουλίου.

Ένα από τα καθήκοντα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι να εκλέγει τον Ευρωπαίο Διαμεσολαβητή, ο οποίος είναι επιφορτισμένος να εξετάζει τις καταγγελίες από πολίτες και επιχειρήσεις σχετικά με περιπτώσεις κακοδιαχείρισης από μέρους των θεσμικών ή λοιπών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης, εκτός από το Δικαστήριο της Ε.Ε. Εργάζεται στα κτήρια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και μια φορά το χρόνο υποβάλλει στην ολομέλεια έκθεση με τις δραστηριότητες και το έργο του. Εάν διαπιστωθεί πως ο Διαμεσολαβητής έχει παύσει να πληροί τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την άσκηση των καθηκόντων του ή εάν έχει διαπράξει βαρύ αδίκημα, τότε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει το δικαίωμα να αιτηθεί στο

Δικαστήριο να απαλλάξει τον Διαμεσολαβητή από τα καθήκοντα του (άρθρο 228 Σ.Λ.Ε.Ε.)

Επίσης το Κοινοβούλιο μαζί με το Συμβούλιο μπορεί να ζητήσει από το Δικαστήριο να συγκροτήσει εξειδικευμένα δικαστήρια όπως π.χ. το Δικαστήριο της Δημόσιας Διοίκησης της Ε.Ε. ιδρύθηκε το 2005 προκειμένου να επιλαμβάνεται διαφορών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της δημόσιας διοίκησης της.⁸¹(άρθρο 257 Σ.Λ.Ε.Ε.)

Τέλος το Κοινοβούλιο μπορεί να καλέσει το Δικαστήριο να στραφεί κατά της Επιτροπής ή του Συμβουλίου⁸² εάν διαπιστωμένα έχουν ενεργήσει αντίθετα με το Δίκαιο της Ένωσης (άρθρα 19 παρ.3 Σ.Ε.Ε., 263 Σ.Λ.Ε.Ε., 128 Ε.Κ. Κοινοβουλίου)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διαθέτει εξουσία ελέγχου στον οικονομικό και νομισματικό τομέα της Ένωσης. Διατυπώνει συμβουλευτική γνώμη για τον διορισμό των μελών της εκτελεστικής επιτροπής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, πιο συγκεκριμένα ο Πρόεδρος, ο αντιπρόεδρος και τα λοιπά μέλη της εκτελεστικής επιτροπής διορίζονται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το οποίο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, κατά σύσταση του Συμβουλίου, μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το διοικητικό συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (άρθρο 283 Σ.Λ.Ε.Ε.). Ο Πρόεδρος της υποβάλλει και παρουσιάζει στην Ολομέλεια του Κοινοβουλίου ετήσια έκθεση για της δραστηριότητες του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και για τη νομισματική πολιτική του προηγούμενου και τρέχοντος έτους και το Κοινοβούλιο μπορεί να προβαίνει σε γενική συζήτηση επί των νομισματικών θεμάτων της Ένωσης και ο Πρόεδρος και ατ μέλη της εκτελεστικής επιτροπής να συμμετάσχουν σε «νομισματικό διάλογο» με την Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής του Κοινοβουλίου (άρθρο 284 Σ.Λ.Ε.Ε.).

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Όπως και με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, τα μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου διορίζονται από το Συμβούλιο, μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (άρθρο 286 Σ.Λ.Ε.Ε.).

Το Ελεγκτικό Συνέδριο ελέγχει τους λογαριασμούς εσόδων και εξόδων της Ένωσης με βάση τη σωστή δημοσιονομική διαχείριση αναφέροντας οποιαδήποτε παρατυπία. Στη συνέχεια υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο ετήσια έκθεση για τον προϋπολογισμό του προηγούμενου οικονομικού έτους, μια δήλωση βεβαίωσης της ακρίβειας των λογαριασμών, τη νομιμότητα και τη κανονικότητα των σχετικών πράξεων όπου δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Κοινοβούλιο έπειτα με βάση την ετήσια έκθεση κρίνει

κατά πόσο μπορεί η όχι να εγκρίνει την εκτέλεση του προϋπολογισμού παρέχοντας έτσι στην Επιτροπή την λεγόμενη απαλλαγή (άρθρο 287 Σ.Λ.Ε.Ε., παρ.1&4)

ΛΟΙΠΑ ΟΡΓΑΝΑ/ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΈΝΩΣΗΣ

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει το δικαίωμα ελέγχου επί όλων των οργάνων και των οργανισμών της Ένωσης. Σύμφωνα με το άρθρο 226 Σ.Λ.Ε.Ε. μετά από αίτηση του ενός τετάρτου (1/4) των μελών που το απαρτίζουν, το Κοινοβούλιο μπορεί να συνιστά προσωρινή εξεταστική επιτροπή για να εξετάσει, σεβόμενη τις αρμοδιότητες που έχουν δοθεί από τις Συνθήκες στα θεσμικά, λοιπά όργανα και οργανισμούς, τις καταγγελίες παραβάσεων ή κακής διοίκησης κατά την εφαρμογή του Δικαίου της Ένωσης, είτε στα θεσμικά ή άλλα όργανα της Ένωσης είτε στη δημόσια διοίκηση κρατών μελών είτε σε πρόσωπα που έχουν εξουσιοδοτηθεί από το ενωσιακό δίκαιο να το εφαρμόζουν.

Αν τα καταγγελλόμενα γεγονότα τύχει και εκδικάζονται ενώπιον εθνικού ή ενωσιακού δικαστηρίου και για όσο χρονικό διάστημα δεν έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία, τότε δεν επιτρέπεται στην εξεταστική επιτροπή να εξετάσει τα συγκεκριμένα γεγονότα.

Η προσωρινή εξεταστική επιτροπή παύει να υφίσταται από τη στιγμή που καταθέσει την έκθεσή της εντός της προθεσμίας που ορίζεται κατά τη σύσταση της ή και το αργότερο μετά τη πάροδο 12 μηνών από τη σύσταση της και οπωσδήποτε μετά τη λήξη της κοινοβουλευτικής περιόδου. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί να παρατείνει μέχρι και δύο φορές τη προθεσμία των 12 μηνών κατά τρεις μήνες, μετά από αιτιολογημένη απόφαση.⁸³

Στα πλαίσια του πολιτικού ελέγχου των οργάνων και οργανισμών της Ένωσης, αναφέρεται και το δικαίωμα της αναφοράς. Σύμφωνα με το άρθρο 227 Σ.Λ.Ε.Ε. και του άρθρου 201 του Ε.Κ. του Κοινοβουλίου, κάθε πολίτης, κάτοικος, εταιρεία ή οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης δικαιούνται να υποβάλλουν, ατομικά ή από κοινού με άλλους πολίτες ή πρόσωπα, αναφορά στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, για θέματα που υπάγονται στους τομείς δραστηριότητας της Ένωσης και τα οποία τους αφορούν άμεσα. Οι αναφορές πρέπει να περιέχουν το όνομα, την ιθαγένεια και τη κατοικία καθενός από τους αναφέροντες και να έχει συνταχτεί σε μια από τις 24 επίσημες γλώσσες της Ένωσης. Το δικαίωμα αναφοράς θεωρείται από τα θεμελιώδη δικαιώματα των πολιτών της Ένωσης και προσφέρει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τη δυνατότητα να εφικτά τη προσοχή σε οποιαδήποτε παραβίαση των δικαιωμάτων των πολιτών της Ένωσης από θεσμικά, λοιπά όργανα και οργανισμούς.

Η επιτροπή αναφοράς αποτελείται από 34 μέλη, έναν Πρόεδρο και τέσσερις Αντιπροέδρους.

3.4.4 Λοιπές Αρμοδιότητες

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διαθέτει πλέον ένα πολύ σημαντικό ρόλο στην εσωτερική αλλά και εξωτερική δράση της Ένωσης.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗΣ ΤΗΣ ΈΝΩΣΗΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 49 Σ.Ε.Ε., για την ένταξη ενός νέου κράτους μέλους στην Ευρωπαϊκή Ένωση απαιτείται και η σύμφωνη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το οποίο αποφασίζει με την πλειοψηφία των μελών από τα οποία απαρτίζεται. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν μπορεί να δεχθεί νέο κράτος μέλος αν δεν δώσει την έγκριση του το Κοινοβούλιο ακόμα και αν έχει εγκριθεί από όλες τις κυβερνήσεις των κρατών μελών⁸⁴. Το δικαίωμα της σύμφωνης γνώμης του Κοινοβουλίου για την ένταξη νέων χωρών θεσπίζεται για πρώτη φορά στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη το 1986.

Σημαντικό ρόλο έχει και στη διαδικασία αποχώρησης ενός κράτους μέλους από την Ένωση. Η Ένωση προβαίνει σε διαπραγματεύσεις και συνάπτει με τον εν λόγω κράτος συμφωνία που καθορίζει τις λεπτομερείς ρυθμίσεις για την αποχώρηση του λαμβάνοντας υπόψη το πλαίσιο των μελλοντικών του σχέσεων με την Ένωση. Η συμφωνία συνάπτεται εξ ονόματος της Ένωσης από το Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, μετά από την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (άρθρο 50 Σ.Λ.Ε.Ε.).

ΣΥΝΑΨΗ ΣΥΜΦΩΝΙΩΝ ΜΕ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ Η ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διαθέτει ισχυρό λόγο στην εξωτερική δράση της Ένωσης και ιδιαίτερα στη σύναψη συμφωνιών με χώρες μη μέλη ή Διεθνείς Οργανισμούς. Η διαδικασία σύναψης μιας συμφωνίας ξεκινά από το Συμβούλιο που εγκρίνει την έναρξη διαπραγματεύσεων, εκδίδει οδηγίες διαπραγμάτευσης, επιτρέπει την υπογραφή και συνάπτει τις συμφωνίες. Οι περιπτώσεις που χρειάζεται απαραίτητως η έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι οι συμφωνίες σύνδεσης, συμφωνίες για την προσχώρηση της Ένωσης στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, συμφωνίες που δημιουργούν ειδικό θεσμικό πλαίσιο θεσπίζοντας διαδικασίες συνεργασίας, συμφωνίες που έχουν δημοσιονομικές επιπτώσεις για την Ένωση και συμφωνίες που καλύπτουν τομείς στους οποίους εφαρμόζεται η συνήθης νομοθετική διαδικασία ή η ειδική νομοθετική διαδικασία όταν απαιτείται η έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Στις υπόλοιπες περιπτώσεις απαιτείται διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο χωρίς όμως η γνώμη του να είναι δεσμευτική.⁸⁵

ΚΟΙΝΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (Κ.Ε.Π.Π.Α.)

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκθέτει τη συμβουλευτική του γνώμη όπου οι συνθήκες το απαιτούν. Μια περίπτωση είναι για τα θέματα της ΚΕΠΠΑ. Αρχικά ο ρόλος του Κοινοβουλίου για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας ήταν αρκετά περιορισμένος και αυτό γιατί τα κράτη μέλη φάνηκαν αρκετά διστακτικά να προσχωρήσουν αρμοδιότητες σε ένα τομέα που αγγίζει το σκληρό πυρήνα της εθνικής τους κυριαρχίας.

Παρά την ενίσχυση της θέσης και του ρόλου του σε θέματα εξωτερικής πολιτικής, ο ρόλος του παραμένει απλώς «συμβουλευτικός» χωρίς κάποια ουσιαστική αρμοδιότητα. Αυτό δείχνει μια υποτυπώδης επιφύλαξη των κρατών μελών παρά τις προόδους και τα βήματα της Ένωσης, σε ευαίσθητους τομείς εθνικής κυριαρχίας.

Ο Ύπατος Εκπρόσωπος της Ένωσης για τα θέματα ΚΕΠΠΑ ζητά τακτικά τη γνώμη του Κοινοβουλίου όσον αφορά τις κύριες πτυχές και τις βασικές ενέργειες της ΚΕΠΠΑ άλλα και της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠ.Π.Α.Α.). και το ενημερώνει για όλες τις τρέχουσες εξελίξεις. Οι απόψεις του Κοινοβουλίου αν και συμβουλευτικές λαμβάνονται σοβαρά υπόψη. Επίσης μπορεί να απευθύνει ερωτήσεις ή να διατυπώνει συστάσεις προς το Συμβούλιο και ως προς τον Ύπατο Εκπρόσωπο της Ένωσης (άρθρο 36 Σ.Ε.Ε.).

Μέσω της Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο βρίσκεται σε τακτική επαφή με τον Ύπατο Εκπρόσωπο της Ένωσης άλλα και με τους Ευρωπαίους Επίτροπους που είναι αρμόδιοι για τις εξωτερικές σχέσεις.⁸⁶

Από το 2012 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα εθνικά κοινοβούλια των κρατών μελών έχουν οργανώσει διακοινοβουλευτικές διασκέψεις που πραγματοποιούνται δύο φορές ανά έτος ώστε να συζητήσουν θέματα που αφορούν τη ΚΕΠΠΑ⁸⁷. Όσον αφορά τις οικονομικές πτυχές της, η εφαρμογή της Διοργανικής Συμφωνίας σχετικά με τη δημοσιονομική πειθαρχία και τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση (2006/C 139/01) έχει βελτιώσει κατά πολύ τις διαδικασίες διαβούλευσης.⁸⁸

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ

Η συνθήκη της Λισαβόνας καθιστά πιο ευέλικτη τη διαδικασία αναθεώρησης των συνθηκών και αναβαθμίζει το δημοκρατικό χαρακτήρα της Ένωσης ενισχύοντας τον ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με το δικαίωμα πρωτοβουλίας αναθεώρησης των συνθηκών με τη συνήθη διαδικασία αναθεώρησης που περιγράφεται στο άρθρο 48 παρ.2 Σ.Ε.Ε. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (ή η Επιτροπή ή ακόμα και κράτος μέλος) δύναται να υποβάλλει στο Συμβούλιο σχέδια αναθεώρησης των συνθηκών. Εάν το θεωρήσει απαραίτητο ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου συγκαλεί Συνέλευση. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι μέλος της Συνέλευσης, η οποία απαρτίζεται από αντιπροσώπους των εθνικών κοινοβουλίων, των αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών μελών και της Επιτροπής. Η Συνέλευση εξετάζει τα σχέδια

αναθεώρησης των συνθηκών που υποβάλλονται στο πλαίσιο της συνήθους διαδικασίας αναθεώρησης. Στη περίπτωση της απλοποιημένης διαδικασίας, που το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δεν συγκαλεί συνέλευση, διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εξακολουθεί να είναι απαραίτητη για τη τροποποίηση των συνθηκών.

ΈΚΔΟΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΩΝ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν μπορεί να μένει αμέτοχη στις ευρωπαϊκές αλλά και στις παγκόσμιες εξελίξεις. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με τις εξουσίες και το κύρος που διαθέτει ασκεί σαφής επιρροή στο Συμβούλιο και την Επιτροπή προκειμένου οι ενωσιακές πράξεις να αναπροσαρμόζονται διαρκώς αναλόγως με τις τρέχουσες εξελίξεις. Αυτό επιτυγχάνεται με την έκδοση ψηφισμάτων⁸⁹. Τα ψηφίσματα εκδίδονται από το Κοινοβούλιο κατόπιν προτάσεως από ένα μέλος του Κοινοβουλίου επί των θεμάτων που εμπίπτουν στο πλαίσιο δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεν έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα (άρθρο 120 Ε.Κ. του Κ.)

ΧΑΡΤΗΣ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων συγκεντρώνει σε ένα ενιαίο κείμενο το σύνολο των πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων του πολίτη καθώς και οποιουδήποτε άλλου ατόμου που διαμένει την Επικράτεια της Ένωσης και που μέχρι τώρα διακηρύσσονταν σε διάφορες εθνικές, ευρωπαϊκές και διεθνείς πράξεις.

Τα δικαιώματα αυτά κατατάσσονταν σε έξι μεγάλα κεφάλαια : Αξιοπρέπεια, Ελευθερία, Ισότητα, Αλληλεγγύη, Ιθαγένεια και Δικαιοσύνη.

Στη Διάσκεψη Κορυφής τον Οκτώβριο του 2007 στη Λισαβόνα, οι αρχηγοί των κρατών μελών και των κυβερνήσεων αποφασίζουν να δώσουν στο Χάρτη νομική ισχύ κατόπιν αίτησης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Τον Δεκέμβριο του 2009 που τέθηκε σε ισχύ η Συνθήκη της Λισαβόνας, ο Χάρτης γίνεται νομικά δεσμευτικός ισότιμα με τις Συνθήκες.⁹⁰

Από το 2001 και μετά η Επιτροπή καταθέτει ενώπιον του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου έκθεση με την οποία εξετάζεται ο βαθμός σεβασμού των δικαιωμάτων που περιέχονται στο Χάρτη.

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ

Οι δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν περιορίζονται στο γεωγραφικό πλαίσιο των κρατών της. Μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, λόγω του κύρους και των δημοκρατικών ιδανικών που το περιβάλλουν, προωθούνται αξίες όπως η ειρήνη, η ασφάλεια, η βιώσιμη ανάπτυξη του πλανήτη, το ελεύθερο και δίκαιο εμπόριο, η

εξάλειψη της παγκόσμιας πείνας και η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σε ολόκληρο τον κόσμο. Το Κοινοβούλιο προσέχει ώστε τα ανθρώπινα δικαιώματα και η προστασία τους να είναι πάντα στη κορυφή της ατζέντας. Μάλιστα από το 1988 απονέμεται από το ίδιο, το βραβείο Ζαχάρωφ, σε άτομα ή οργανώσεις που υπερασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δημοκρατία, την ελευθερία.

Επιπλέον καταβάλλει διαρκή προσπάθεια για τη σύναψη πολιτικών, οικονομικών και πολιτιστικών δεσμών με άλλα κοινοβούλια ανά τον κόσμο. Τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου συμμετέχουν στη Κοινοβουλευτική Συνέλευση Ίσης Εκπροσώπησης Ε.Ε-Αφρικής, Καραϊβικής και Ειρηνικού (ΕΕ-Α.Κ.Ε.), στην Ευρωμεσογειακή Κοινοβουλευτική Συνέλευση (ΕΜΚΕ) όπου εκπροσωπούνται επίσης η Παλαιστίνη και το Ισραήλ, στην Ευρώ-Λατινοαμερικάνικη Κοινοβουλευτική Συνέλευση (EuroLat) και στη Κοινοβουλευτική Συνέλευση Ανατολικοευρωπαϊκής Γειτονιάς (Euronest). Τακτικά προσκαλεί αρχηγούς κρατών, πρωθυπουργούς και άλλες σημαντικές προσωπικότητες από όλο τον κόσμο να έλθουν να μιλήσουν στην Ολομέλεια.⁹¹

Οι ενέργειες αυτές αυξάνουν το κύρος της Ένωσης στη διεθνή σκηνή και δημιουργούν αισθήματα συμπάθειας, εκτίμησης και σεβασμού από τη διεθνή κοινή γνώμη, αναδεικνύοντας την Ευρωπαϊκή Ένωση, άλλα και γενικά την Ευρώπη, ως μια παγκόσμια πολιτική δύναμη.⁹²

3.5 Ο Ρόλος των Εθνικών Κοινοβουλίων

Τα δημοκρατικά εκλεγμένα εθνικά κοινοβούλια των κρατών αποτελούν τα κατ'εξοχήν πολιτικά όργανα που ασκούν τη νομοθετική εξουσία και μέσω αυτών εκφράζεται η αρχή της λαϊκής κυριαρχίας. Με την ένταξη ενός κράτους στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη συνακόλουθη μεταβίβαση αρμοδιοτήτων, που παραδοσιακά υπάγονται στην εθνική δικαιοδοσία, στα ενωσιακά όργανα, τα εθνικά κοινοβούλια υφίστανται σημαντική απώλεια εξουσιών και αρμοδιοτήτων.

Επειδή όμως ένα εθνικό κοινοβούλιο εκφράζει την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας, του εκδημοκρατισμού άλλα και της βούλησης των πολιτών της Ένωσης, θα πρέπει να εξασφαλίζεται η συμμετοχή τους στο μηχανισμό λήψης αποφάσεων και άσκησης της νομοθετικής εξουσίας της Ένωσης.⁹³

Οι ιδρυτικές συνθήκες των ευρωπαϊκών κοινοτήτων δεν προέβλεπαν θεσμοθετημένες μορφές συνεργασίας των εθνικών κοινοβουλίων των κρατών μελών με τα κοινοτικά όργανα.⁹⁴

Ο ρόλος των εθνικών κοινοβουλίων συνεχώς έφθινε καθώς προχωρούσε η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση με την ενίσχυση των εξουσιών της Κοινότητας (κατόπιν Ένωσης) και τη διεύρυνση των τομέων αρμοδιότητας της. Μέχρι το 1979 το

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα εθνικά κοινοβούλια διατηρούσαν οργανικούς δεσμούς αφού οι βουλευτές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου διορίζονταν μέσω των εθνικών κοινοβουλίων. Με την καθιέρωση της εκλογής των ευρωβουλευτών με άμεση καθολική ψηφοφορία άλλαξε τους δεσμούς αυτούς. Για μια δεκαετία περίπου έπαψαν να έχουν οποιαδήποτε σχέση.

Με τη συνεχής διεύρυνση και ενίσχυση της Κοινότητας, τα εθνικά κοινοβούλια των κρατών μελών αντιλαμβάνονταν όλο και περισσότερο την απώλεια επιρροής τους και συνειδητοποίησαν πως ο αποτελεσματικότερος έλεγχος της ευρωπαϊκής δραστηριότητας των κυβερνήσεων τους άλλα και η απόκτηση στενότερων και πιο ουσιαστικών σχέσεων με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, θα αύξανε την επιρροή και τη συμμετοχή τους (μέσω αυτών και των πολιτών των κρατών μελών), στη κοινοτική διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Από την πλευρά του το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θεωρούσε πως μια ουσιαστική σχέση και συνεργασία με τα εθνικά κοινοβούλια των κρατών μελών θα συνέβαλλε στην ενίσχυση της δημοκρατικής νομιμότητας του και στην αμεσότερη επαφή με τους πολίτες.⁹⁵

Επαφές των εθνικών κοινοβουλίων με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αρχίζουν από το 1989 και έπειτα, όπου οι βουλευτές των αρμοδίων επιτροπών των εθνικών κοινοβουλίων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου συνέρχονται κάθε εξάμηνο, στα πλαίσια της Διάσκεψης των Επιτροπών Κοινοτικών Υποθέσεων (COSAC), με στόχο την ανταλλαγή πληροφοριών.

Με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ αρμοδιότητες των κοινοτικών οργάνων επεκτάθηκαν σε τομείς που παραδοσιακά ανήκουν στην εθνική δικαιοδοσία των κρατών όπως δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις. Θεσπίζεται τότε για πρώτη φορά συνεργασία μεταξύ των εθνικών κοινοβουλίων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με τη μορφή Δηλώσεων τις υπ αριθμόν 13 και 14 οι οποίες προβλέπουν :

- Την ενίσχυση και τον σεβασμό του ρόλου των εθνικών κοινοβουλίων στο πλαίσιο λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με το να υπάρχει ταχεία ενημέρωση τους από τους εκάστοτε εκπροσώπους τους στο Συμβούλιο σχετικά με τις νομοθετικές προτάσεις της Ένωσης και να πραγματοποιούνται, όποτε είναι δυνατόν, κοινές διασκέψεις.
- Τη συνεργασία μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των εθνικών κοινοβουλίων μέσω εντατικών επαφών, τακτικών συναντήσεων, ανταλλαγής πληροφοριών και διευκολύνσεων.

Ουσιαστική ενίσχυση του ρόλου των εθνικών κοινοβουλίων στη διαδικασία διαμόρφωσης της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαμορφώνεται με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ συμπεριλαμβάνοντας Πρωτόκολλο για το ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων. Το Πρωτόκολλο ενθαρρύνει τη μεγαλύτερη συμμετοχή τους στις δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την ταχεία διαβίβαση των εγγράφων διαβούλευσης, που προέρχονται από Λευκές Βίβλους, Πράσινες Βίβλους,

Ανακοινώσεις, και των νομοθετικών προτάσεων της Επιτροπής, ώστε τα εθνικά κοινοβούλια να μπορούν να εξετάζουν τις προτάσεις αυτές πριν ψηφιστούν από το Συμβούλιο.

Αναγνωρίζεται επισήμως ο ρόλος της COSAC η οποία μπορεί να υποβάλλει οποιαδήποτε εισήγηση κρίνει σκόπιμη ενώπιων των οργάνων της Ένωσης καθώς και κάθε νομοθετική πρόταση σχετικά με τις δραστηριότητες της Ένωσης όσον αφορά την αρχή της επικουρικότητας, το χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης και των θεμελιωδών δικαιωμάτων.⁹⁶

Οι ενέργειες αυτές βρήκαν σύμφωνα ορισμένα από τα κράτη μέλη όπως η Γερμανία που θεωρούσε πως η ευρύτερη συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων θα ενίσχυε τη δημοκρατική νομιμοποίηση της Ένωσης. Άλλα κράτη όπως οι χώρες Benelux, η Ελλάδα θεώρησαν πως ένα τέτοιο βήμα θα αλλοίωνε τον υπερεθνικό χαρακτήρα της Ένωσης και θα περιέπλεκε τη διαδικασία λήψης πολιτικών αποφάσεων.⁹⁷

Παρά τις επιφυλάξεις, η προσαρτημένη στη Συνθήκη της Νίκαιας Δήλωση για το Μέλλον της Ευρώπης, αναφέρει περαιτέρω ενίσχυση του ρόλου των εθνικών κοινοβουλίων άλλα και των πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Η Συνθήκη της Λισσαβόνας αποτελεί σταθμό για την ενίσχυση των εθνικών κοινοβουλίων, θεσμοθετώντας το άρθρο 12 Σ.Ε.Ε. που περιλαμβάνει όλες τις διατάξεις για τα εθνικά κοινοβούλια που μέχρι πρότινος αναφέρονταν διάσπαρτα στις συνθήκες⁹⁸ όπως επίσης και δύο Πρωτόκολλα, το Πρωτόκολλο υπ' αριθμόν 1 για το ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και το Πρωτόκολλο υπ' αριθμόν 2 για την εφαρμογή της Αρχής της Επικουρικότητας και Αναλογικότητας⁹⁹. Τα εθνικά κοινοβούλια θα μπορούν πλέον να συμμετάσχουν περισσότερο στις εργασίες της Ένωσης, σεβόμενα πάντα τον ρόλο των θεσμικών οργάνων. Αποκτούν δικαίωμα στην ενημέρωση, στον έλεγχο τήρησης της αρχής της επικουρικότητας, τους μηχανισμούς αξιολόγησης στο πλαίσιο του χώρου της ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης άλλα και στην αναθεώρηση των συνθηκών, σύμφωνα με το άρθρο 48 Σ.Ε.Ε.

Σύμφωνα με το Πρωτόκολλο για τον ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων, όλα τα θεσμικά όργανα υποχρεούνται να αποστέλλουν όλα τα προσχέδια των νομοθετικών πράξεων στα εθνικά κοινοβούλια τα οποία θα τα εξετάζουν κατά πόσο τηρείται η αρχή της Επικουρικότητας. Αποστέλλουν στη συνέχεια τεκμηριωμένη γνωμοδότηση στο Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής. Το χρονοδιάγραμμα για την αποστολή της γνωμοδότησης είναι οχτώ εβδομάδες. Επίσης προβλέπει ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα εθνικά κοινοβούλια θα αποφασίζουν από κοινού την οργάνωση και προώθηση αποτελεσματικής και τακτικής διακοινοβουλευτικής συνεργασίας εντός της Ένωσης.¹⁰⁰

Σύμφωνα με το Πρωτόκολλο για την Αρχή της Επικουρικότητας εάν το ένα τρίτο (1/3) των εθνικών κοινοβουλίων θεωρεί ότι μια πρόταση δεν είναι σύμφωνη με την

αρχή της επικουρικότητας η Επιτροπή οφείλει να επανεξετάσει την πρόταση της και να αποφασίσει εάν θα τη διατηρήσει, τροποποιήσει, ή θα την αποσύρει. Εάν η πλειοψηφία των Κοινοβουλίων διαπιστώσει μη τήρηση της Αρχής της Επικουρικότητας και η Επιτροπή παρόλα αυτά αποφασίσει να την διατηρήσει τότε κινείται μια ειδική διαδικασία. Η Επιτροπή θα πρέπει να υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο τα επιχειρήματα της και αυτά με της σειρά τους θα αποφασίσουν κατά πόσο θα συνεχιστεί η διαδικασία.¹⁰¹

Μια επιπλέον σημαντική καινοτομία που επιφέρει η Συνθήκη της Λισαβόνας είναι η Πρωτοβουλία των Πολιτών. Ένα εκατομμύριο πολίτες προερχόμενοι από ένα σημαντικό αριθμό κρατών μελών της Ένωσης μπορούν να αναλάβουν την πρωτοβουλία να καλέσουν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υποβάλλει κατάλληλες προτάσεις για θέματα που κατά τη γνώμη τους χρειάζεται νομική πράξη από την Ένωση για το σκοπό της εφαρμογής της Συνθήκης της Λισαβόνας άλλα και του Δικαίου της Ένωσης.

Κεφάλαιο Τέταρτο

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ή αλλιώς Επιτροπή¹⁰² (Commision, Commission, Kommission), είναι το κατεξοχήν θεσμικό όργανο εκπροσώπησης του ενωσιακού συμφέροντος¹⁰³, θέτοντας σε δεύτερη μοίρα τα συμφέροντα και τις επιδιώξεις των εθνικών κυβερνήσεων των κρατών μελών.¹⁰⁴ Αποτελεί το κύριο εκτελεστικό όργανο της Ένωσης και διαθέτει σημαντικές εκτελεστικές εξουσίες σε τομείς όπως ο ανταγωνισμός και το εξωτερικό εμπόριο. Ως το μοναδικό θεσμικό όργανο που διαθέτει το μονοπώλιο της νομοθετικής πρωτοβουλίας¹⁰⁵ καταρτίζει προτάσεις για νέες νομοθεσίες και διαχειρίζεται σε καθημερινή βάση την υλοποίηση των πολιτικών και τη διάθεση των κονδυλίων της Ένωσης¹⁰⁶. Προάγει το κοινό ευρωπαϊκό συμφέρον και αναλαμβάνει τις κατάλληλες πρωτοβουλίες για τον σκοπό αυτό (άρθρο 17 παρ.1 Σ.Ε.Ε.). Χαρακτηρίζεται ως η «Κυβέρνηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης».¹⁰⁷

Με τις εξουσίες που διαθέτει αποτελεί τον Θεματοφύλακα των Συνθηκών και του Ενωσιακού Δικαίου. Μεριμνά για τη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής της ισχύουσας ευρωπαϊκής νομοθεσίας και του δικαίου της Ένωσης, από τους ιδιώτες, τα κράτη μέλη και τα λοιπά θεσμικά και μη όργανα, και στα πλαίσια αυτού μπορεί να κινήσει νομικές διαδικασίες όταν τυγχάνει να πληροφορείται, είτε μέσω δικής της έρευνας ή μέσω καταγγελίας από ιδιώτη, είτε κατ αίτηση κράτους μέλους, παραβιάσεις της ευρωπαϊκής νομοθεσίας από κράτος μέλος, θεσμικό και μη όργανο ή διεθνής οργανισμό, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, προσφεύγοντας στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκπροσωπεί πάντα την Ένωση ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων των κρατών μελών και ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ενδεχομένως από κοινού με το Συμβούλιο).

Η έδρα της βρίσκεται στις Βρυξέλλες (Βέλγιο), διατηρώντας παράλληλα γραφεία στο Λουξεμβούργο και αντιπροσωπεύει σε όλα τα κράτη μέλη της Ένωσης, άλλα και σε τρίτα κράτη τα οποία διατηρούν διπλωματικές σχέσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Σημερινός Πρόεδρος της Επιτροπής είναι ο Jose Manuel Barroso.

4.1 Ιστορική Αναδρομή

Τα θεσμικά όργανα, με τη σημερινή τους μορφή, προέρχονται από τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) ή αλλιώς τη Συνθήκη των Παρισίων που υπογράφηκε στις 18 Απριλίου του 1951. Το θεσμικό της σύστημα περιλάμβανε την Ανώτατη Αρχή, τη Κοινή Συνέλευση, το Συμβούλιο των

Υπουργών και το Δικαστήριο. Το όργανο της Ανώτατης Αρχής αποτελούσε τη πρώτη μορφή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ήταν ένα ανεξάρτητο, εκτελεστικό, συλλογικό όργανο που είχε ως κύρια αποστολή να μεριμνεί για την υλοποίηση των στόχων που καθορίζονταν στη Συνθήκη και να ενεργεί με γνώμονα το συμφέρον της Κοινότητας χωρίς παρεμβάσεις από μέρους των κρατών μελών και του Συμβουλίου.

Αποτελούνταν από εννέα μέλη, εκ των οποίων δύο θα μπορούσαν να έχουν την ίδια εθνικότητα και διορίζονταν για 6 χρόνια. Διέθετε εξουσία λήψης αποφάσεων, διατύπωνε συστάσεις και γνώμες και η Συνέλευση ασκούσε δημόσιο έλεγχο επί αυτής.¹⁰⁸

Αργότερα με τις Συνθήκες ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (ΕΚΑΕ) και της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ), η αλλιώς τις Συνθήκες της Ρώμης που υπογράφηκαν στις 25 Μαρτίου του 1957, στο θεσμικό πλαίσιο αυτών καθιερώνονται 2 νέα σώματα με κοινούς ρόλους και αρμοδιότητες, παρόμοια της Ανώτατης Αρχής, η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, όπου αποτελούνταν από 9 μέλη και η Επιτροπή Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας που αποτελούνταν από 5 μέλη.

Με την ενοποιητική Συνθήκη των Βρυξελλών, η αλλιώς Συνθήκη Συγχώνευσης, όπου υπογράφηκε στις 8 Απριλίου του 1965 η Ανώτατη Αρχή της ΕΚΑΧ και οι Επιτροπές της ΕΟΚ και ΕΚΑΕ συγχωνεύτηκαν για να δημιουργήσουν μια ενιαία επιτροπή και για τις τρεις ευρωπαϊκές κοινότητες, την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που κληρονόμησε τις αρμοδιότητες της Ανωτάτης Αρχής και των Επιτροπών των ΕΟΚ και ΕΚΑΕ.

Η Ενιαία Επιτροπή αποτελεί όργανο ανεξάρτητο από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών, οι οποίες διορίζουν τα μέλη της με κοινή συμφωνία, και εκπροσωπεί το κοινό ευρωπαϊκό συμφέρον σε αντιδιαστολή με τα συμφέροντα των κρατών μελών. Διαθέτει το αποκλειστικό δικαίωμα ανάληψης νομοθετικών πρωτοβουλιών, προτείνει κοινοτικές νομοθετικές πράξεις στο Συμβούλιο και για την υλοποίηση των στόχων της διαθέτει, μέσω των συνθηκών, εκτελεστική εξουσία¹⁰⁹. Είναι ένα ιδιότυπο κοινοτικό όργανο και η πρωτοτυπία της έγκειται στην ανεξαρτησία της από τα κράτη μέλη και στις εξουσίες προτάσεων και αποφάσεων που τις χορηγούν οι Συνθήκες.¹¹⁰ Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων του 1965, αποτελεί ουσιαστικά το όργανο της Επιτροπής που γνωρίζουμε σήμερα.¹¹¹ Στις μετέπειτα συνθήκες που ακολουθούν δεν αναφέρεται κάποια ουσιαστική θεσμική εξέλιξη ή θέσπιση νέων εξουσιών, με εξαίρεση τη Συνθήκη του Άμστερνταμ όπου ενισχύεται ο ρόλος του Προέδρου της Επιτροπής, όσον αφορά τον καθορισμό της Ατζέντας της Επιτροπής και τον τρόπο διορισμού των μελών της και αργότερα στη Συνθήκη της Νίκαιας που ορίζεται το μέγεθος της σύνθεσης της. Εν αντιθέσει βεβαίως με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο που εξελισσόταν θεσμικά και ποιοτικά σε κάθε βήμα της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης.

4.2 Σύνθεση της Επιτροπής

Η σύνθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αρχικά ρυθμιζόταν από τη Συνθήκη Συγχωνεύσεως του 1965. Πριν από την συγχώνευση των επιτροπών των τριών ευρωπαϊκών κοινοτήτων, η Ανώτατη Αρχή της ΕΚΑΧ και η Επιτροπή της ΕΟΚ αποτελούνταν από 9 μέλη και η Επιτροπή της ΕΚΑΕ από 5 μέλη. Με την ενοποίηση των τριών επιτροπών και την ανάδειξη της ενιαίας Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, τα μέλη της από 23 συνολικά, μειώθηκαν σε 14 μέλη (άρθρο 32 Συνθ. Συγχώνευσης). Ο αριθμός όμως των μελών θα μπορούσε να τροποποιηθεί ομοφώνως από το Συμβούλιο, ανεξαρτήτως αιτήσεως ή σύμφωνης γνώμης της Επιτροπής.¹¹²

Η τακτική διορισμού των Επιτρόπων ήταν τα μικρότερα, πληθυσμιακά, κράτη μέλη να υποδεικνύουν έναν Επίτροπο και τα μεγαλύτερα, πληθυσμιακά, κράτη μέλη να ορίζουν δύο. Μέχρι το 1986 που τα κράτη μέλη της Κοινότητας ήταν 10 τα μέλη της Επιτροπής ήταν 14. Ο λόγος ήταν τα τέσσερα «μεγάλα» κράτη μέλη, η Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία και Μ. Βρετανία όριζαν 2 επιτρόπους ενώ τα υπόλοιπα κράτη μέλη από 1.

Από το 1986 και έπειτα με τη διεύρυνση των Κοινοτήτων (προσχώρηση Ισπανίας και Πορτογαλίας), ο αριθμός των Επιτρόπων αυξάνεται στα δεκαεπτά μέλη, εφόσον η Ισπανία θεωρούταν «μεγάλο» κράτος απέστειλε 2 Επιτρόπους.

Το 1995, με τη προσχώρηση της Αυστρίας, της Φινλανδίας και της Σουηδίας η Επιτροπή απαριθμούσε 20 μέλη. Ο αριθμός των 20 Επιτρόπων ήταν ήδη μεγάλος και καθιστούσε της Επιτροπή πολυμελές και δυσκίνητο όργανο καθιστώντας το αναγκαίο να αναθεωρηθεί ο αριθμός των μελών της Επιτροπής ενόψει περαιτέρω διευρύνσεων που θα πραγματοποιούνταν στο απώτερο μέλλον.¹¹³

Ενόψει λοιπόν των επικείμενων διευρύνσεων άλλα και του φόβου ότι η σημαντική αύξηση του αριθμού των Επιτρόπων, εκτός του ότι θα απέβαινε εις βάρος της αποτελεσματικότητας και της παραγωγικότητας του έργου της¹¹⁴, θα μπορούσε να οδηγήσει στην εθνικοποίηση της λειτουργίας της σε βάρος της συλλογικότητας και της ανεξαρτησίας του οργάνου¹¹⁵, προσαρτάται στη Συνθήκη του Μάαστριχτ πρωτόκολλο σχετικό με τα θεσμικά όργανα. Το πρωτόκολλο καθορίζει θεσμικές προϋποθέσεις που θα πρέπει να τηρούνται στα θεσμικά όργανα κατά τη προσεχή διεύρυνση. Σύμφωνα με το πρωτόκολλο ορίζεται ότι κατά τη πρώτη διεύρυνση της Ένωσης η Επιτροπή πλέον θα απαρτίζεται από έναν μόνο υπήκοο από κάθε κράτος μέλος, υπό την προϋπόθεση ότι η στάθμιση των ψήφων στο Συμβούλιο θα έχει τροποποιηθεί κατά τρόπο αποδεκτό για όλα τα κράτη μέλη. Η Συνθήκη του Άμστερνταμ ακολουθεί το «δρόμο» αυτό. Όμως τα προβλήματα σχετικά με το μέγεθος της Επιτροπής συνεχίζονται με ορισμένα κράτη μέλη να προτιμούν μια Επιτροπή με περιορισμένο μέγεθος ενώ κάποια άλλα να τη προτιμούν να αποτελείται από έναν υπήκοο για κάθε κράτος μέλος.¹¹⁶

Τον Φεβρουάριο του 2000 συγκλήθηκε Διακυβερνητική Διάσκεψη με σκοπό την εξέταση για το μέγεθος και τη σύνθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τη στάθμιση των ψήφων του Συμβουλίου και την ενδεχόμενη επέκταση της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία. Αποτέλεσμα της Διάσκεψης ήταν η Συνθήκη της Νίκαιας¹¹⁷.

Στο Πρωτόκολλο για τη Διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ήταν προσαρτημένο στη Συνθήκη της Νίκαιας, στο άρθρο 4 όριζε πως από 1η Ιανουαρίου του 2005 η Επιτροπή θα περιλάμβανε ένα επίτροπο από κάθε κράτος μέλος, μέχρι που η Ένωση θα περιλαμβάνει 27 κράτη μέλη. Από την ημερομηνία προσχώρησης του 27ου κράτους μέλους, ο αριθμός των μελών της Επιτροπής θα είναι κατώτερος από τον αριθμό των κρατών μελών. Ο ακριβής αριθμός τους θα καθοριζόταν ομοφώνως από το Συμβούλιο και τα μέλη της θα επιλέγονταν βάση μιας εκ περιτροπής εναλλαγής σε ισότιμη βάση. Τα κράτη μέλη θα αντιμετωπίζονταν με απόλυτη ισοτιμία όσον αφορά το καθορισμό της σειράς διέλευσης των Επιτρόπων τους από την Επιτροπή και του χρόνου παρουσίας τους σε αυτήν. Το κάθε διαδοχικό σώμα θα συγκροτείται με τέτοιο τρόπο ώστε να καλύπτει επακριβώς και σε ικανοποιητικό βαθμό το δημογραφικό και γεωγραφικό φάσμα της Ένωσης. Τη σύνθεση του κάθε σώματος καθόριζε το Συμβούλιο ομοφώνως και σε καμία περίπτωση δεν μπορούσαν να συμμετάσχουν στο σώμα δύο μέλη Επίτροποι με την ίδια υπηκοότητα.¹¹⁸

Μέχρι λοιπόν και την ημερομηνία προσχωρήσεως του 27ου κράτους μέλους στην Ένωση, η σύνθεση της Επιτροπής συγκροτούνταν από ένα Επίτροπο από κάθε κράτος μέλος.

Με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, στο άρθρο 17 παρ.4&5 Σ.Ε.Ε. η Επιτροπή που έχει διοριστεί μεταξύ της ημερομηνίας έναρξης ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας (1η Δεκεμβρίου του 2009) και της 31ης Οκτωβρίου του 2014, θα απαρτίζεται από έναν υπήκοο από κάθε κράτος μέλος, συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου της και του Υπατου Εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα ΚΕΠΠΑ, ο οποίος κατέχει τη θέση ενός από τους αντιπροέδρους της.

Από τη 1η Νοεμβρίου του 2014 η Επιτροπή θα απαρτίζεται από αριθμό μελών ο οποίος, συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου της και του Υπατου Εκπροσώπου της Ένωσης, αντιστοιχεί στα 2/3 του αριθμού των κρατών μελών, εκτός αν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίσει ομοφώνως να αλλάξει τον αριθμό.

Τα μέλη της Επιτροπής θα επιλέγονται μεταξύ των υπηκόων των κρατών μελών βάσει συστήματος ισότιμης εναλλαγής που θα θεσπίζεται ομοφώνως από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και θα αντικατοπτρίζει ικανοποιητικά το δημογραφικό και γεωγραφικό φάσμα του συνόλου των κρατών μελών (άρθρο 244 Σ.Λ.Ε.Ε.).

Σήμερα η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελείται από 28 κράτη μέλη, με τη προσχώρηση της Κροατίας τον Ιούνιο του 2013 και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αντίστοιχα αποτελείται από 28 Επιτρόπους. Ενώ σύμφωνα με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, από τη 1η Νοεμβρίου του 2014 ο αριθμός των μελών της Επιτροπής θα μειωνόταν, με απόφαση

του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στις 22 Μαΐου του 2013¹¹⁹, ο αριθμός των μελών της Επιτροπής θα εξακολουθεί να ισούται με τον αριθμό των κρατών μελών. Έτσι ικανοποιείται και μια από τις απαιτήσεις του Ιρλανδικού λαού, ενόψει του δεύτερου δημοψηφίσματος στις 2 Οκτωβρίου του 2009 για την έγκριση της Συνθήκης της Λισαβόνας. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τότε, κατά τη συνοδό του στις 11 Δεκεμβρίου του 2008 είχε δηλώσει πως αν η συνθήκη της Λισαβόνας ετίθετο σε ισχύ θα λαμβανόταν απόφαση που θα επέτρεπε στην Επιτροπή να αποτελούταν από ένα Επίτροπο από κάθε κράτος μέλος, δήλωση που μελλοντικά πραγματοποιήθηκε.

4.3 Οι Επίτροποι-Διαδικασία Διορισμού

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποτελεί θεσμικό όργανο υπερεθνικής μορφής με νομοθετικές και εκτελεστικές εξουσίες. Τα μέλη της είναι οι Επίτροποι ή Ευρωκράτες οι οποίοι έχουν, κατ'ανάγκη, την υπηκοότητα του κάθε κράτους μέλους που τους ανέδειξε και χαρακτηρίζονται ως ανώτατοι λειτουργοί του ευρωπαϊκού διοικητικού μηχανισμού.¹²⁰

Μετέχοντες της Επιτροπής, δρουν ανεξάρτητα από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών που τους υπέδειξαν και δεν υπερασπίζονται εθνικά συμφέροντα, όπως συμβαίνει με τους υπουργούς των κρατών μελών όταν μετέχουν στο Συμβούλιο. Συνιστούν ένα σώμα τεχνοκρατών που επιβλέπει την τήρηση των Συνθηκών και τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη στα πλαίσια εφαρμογής τους που διέπουν τη λειτουργία της Ένωσης.¹²¹

Λειτουργούν πάντα με γνώμονα τα συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όχι τα εθνικά συμφέροντα των κρατών μελών που τους ανέδειξαν.

Όλα τα μέλη της Επιτροπής επιλέγονται βάση προϋποθέσεων που ορίζουν τα άρθρα 17 παρ.3 Σ.Ε.Ε. και 245 Σ.Λ.Ε.Ε. δηλαδή βάσει των γενικών τους ικανοτήτων και της προσήλωσής τους στην Ευρωπαϊκή ιδέα και μεταξύ προσωπικοτήτων που παρέχουν πλήρη εχέγγυα ανεξαρτησίας. Αυτό σημαίνει πως είναι ανεξάρτητοι από τις εθνικές κυβερνήσεις των κρατών που έχουν την υπηκοότητα, δεν επιζητούν ούτε δέχονται υποδείξεις από αυτές άλλα και από τα άλλα θεσμικά, λοιπά όργανα ή οργανισμούς και απέχουν από κάθε πράξη ασυμβίβαστη προς τα καθήκοντα τους ή την εκτέλεση του έργου τους.¹²²

Η θητεία τους διαρκεί 5 χρόνια και δεν δύναται να ασκούν κάποια άλλη επαγγελματική δραστηριότητα, αμειβόμενη ή μη, κατά τη διάρκεια αυτής. Κατά την ανάληψη των καθηκόντων τους αναλαμβάνουν την υποχρέωση να τηρούν, κατά τη διάρκεια της θητείας τους άλλα και μετά τη λήξη αυτής, τις υποχρεώσεις που απορρέουν εκ της θέσεως τους και ιδίως τα καθήκοντα εντιμότητας και διακριτικότητας ως προς την αποδοχή, μετά την λήξη της θητείας τους, ορισμένων θέσεων και πλεονεκτημάτων. Η παράβαση των υποχρεώσεων αυτών από κάποιο

μέλος μπορεί να οδηγήσει στη παύση του μέλους αυτού από τα καθήκοντα του ή την έκπτωσή του από το δικαίωμα συνταξιοδότησης και άλλων χρηματικών παροχών από το Δικαστήριο της Ε.Ε., κατόπιν αιτήσεως της Επιτροπής ή του Συμβουλίου.¹²³

Σήμερα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απαρτίζεται από 28 μέλη (Επιτρόπους), οι οποίοι προτείνονται από τη κυβέρνηση κάθε κράτους μέλους.

Αρχικά τα μέλη της Επιτροπής διορίζονταν από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών με κοινή συμφωνία (άρθρο 11 παρ.1 Συνθήκη Συγχώνευσης). Είναι σημαντικό του ότι ο διορισμός των Επιτρόπων δεν γινόταν από το Συμβούλιο γιατί αυτό θα είχε ως συνέπεια την υποταγή της Επιτροπής ως όργανο στο Συμβούλιο¹²⁴, άλλα από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών υπό μορφή απόφασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ή των Μόνιμων Αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών με ομόφωνη απόφαση. Η θητεία τους ήταν τετραετής με δυνατότητα ανανέωσης (άρθρο 11 παρ.2 Συνθ.Συγχώνευσης).

Προκειμένου να ενισχυθεί η αυτονομία και η νομιμοποίηση της Επιτροπής¹²⁵, η Συνθήκη του Μάαστριχτ εισήγαγε τη διαδικασία της διαβούλευσης με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σε ότι αφορά τον διορισμό του Προέδρου της. Συγκεκριμένα ο Πρόεδρος της Επιτροπής προτείνεται με κοινή συμφωνία των κρατών μελών κατόπιν διαβουλεύσεων και με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Ο προτεινόμενος Πρόεδρος της Επιτροπής και οι Επίτροποι πρέπει να τύχουν της έγκρισης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου πριν τον διορισμό τους (άρθρο 158 Συνθ.Ε.Ε.-Μάαστριχτ) πρόκειται για ένα περαιτέρω βήμα νομιμοποίησης της θέσης και του πολιτικού ρόλου της Επιτροπής¹²⁶ μέσα στο θεσμικό πλαίσιο της Ένωσης. Η διάρκεια της θητείας των Επιτρόπων από τετραετής γίνεται πενταετής ώστε να συμβαδίζει με τη θητεία των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, με δυνατότητα ανανέωσης (άρθρο 158 Συνθ.Ε.Ε.-Μάαστριχτ).

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ ενισχύει τη θέση του Προέδρου στην Επιτροπή και ότι αφορά την άσκηση των καθηκόντων του. Τροποποιώντας το άρθρο 158 της Συνθήκης του Μάαστριχτ ενισχύει τη νομιμότητα του Προέδρου ώστε για τον διορισμό του αν είναι απαραίτητη έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Τα δε μέλη της Επιτροπής επιλέγονται από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών κατόπιν κοινής συμφωνίας, και όχι μετά από διαβούλευση, με τον ορισθέντα Πρόεδρο.¹²⁷ (άρθρο 214 Συνθ.Αμστερνταμ).

Μέχρι την έναρξη της Συνθήκης της Νίκαιας η Επιτροπή διοριζόταν κατόπιν κοινής συμφωνίας με τις κυβερνήσεις των κρατών μελών, η Συνθήκη της Νίκαιας τροποποιεί τη παραπάνω διαδικασία με το να εισάγει την ειδική πλειοψηφία. Έτσι ο Πρόεδρος δεν θα ορίζεται πλέον δια κοινής συμφωνίας με τις κυβερνήσεις των κρατών μελών άλλα από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνεργόμενο σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζει το άρθρο 214 της Συνθήκης της Νίκαιας.¹²⁸ Συγκεκριμένα

- Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, συνεργάζομενο σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων, και αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία, θα ορίζει τη προσωπικότητα που προτίθεται να διορίσει ως Πρόεδρο της Επιτροπής. Ο διορισμός στη συνέχεια θα πρέπει να εγκριθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.
- Τα κράτη μέλη, στη συνέχεια, καταρτίζουν τον κατάλογο των προσώπων που προτίθεται να διορίσουν ως μέλη της Επιτροπής. Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία και κατόπιν κοινής συμφωνίας με τον ορισθέντα Πρόεδρο, εγκρίνει τον κατάλογο αυτό. Το σώμα της Επιτροπής στο σύνολο του (Πρόεδρος, Επίτροποι) θα έπρεπε στη συνέχεια να εγκριθεί εκ νέου από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Μετά την έγκριση αυτή το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία, διορίζει επισήμως τον Πρόεδρο και τα μέλη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Με τη Συνθήκη της Λισαβόνας ο τρόπος διορισμού του Προέδρου της Επιτροπής δεν αλλάζει. Προτείνεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, και στη συνέχεια εγκρίνεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Ωστόσο όμως εισάγει μια σημαντική καινοτομία καθώς συνδέει άμεσα τα αποτελέσματα των ευρωεκλογών του Κοινοβουλίου με την επιλογή του υποψηφίου για τη θέση του Προέδρου της Επιτροπής. Αυτό το βήμα ενισχύει τη δημοκρατική νομιμοποίηση της Επιτροπής εφόσον ο Πρόεδρος της θα πρέπει να έχει την απόχρωση του ευρωπαϊκού πολιτικού κόμματος που πλειοψήφησε στις Ευρωεκλογές, σεβόμενη επομένως τη θέληση της πλειοψηφίας των πολιτών της Ένωσης.¹²⁹ Ταυτοχρόνως αυξάνει τη πολιτική βαρύτητα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κατά τον διορισμό του Προέδρου της Επιτροπής και ενδυναμώνει τη πολιτική πρόκληση που συνδέεται με τις ευρωεκλογές.¹³⁰

Ο διορισμός των μελών της Επιτροπής πραγματοποιείται σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζει το άρθρο 17 παρ.7 Σ.Ε.Ε.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία, και λαμβάνοντας υπόψη τις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αφού προβεί στις κατάλληλες διαβουλεύσεις, προτείνει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ένα υποψήφιο για το αξίωμα του Προέδρου της Επιτροπής. Ο υποψήφιος εκλέγεται από το Κοινοβούλιο με τη πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν. Εάν ο υποψήφιος δεν συγκεντρώσει την πλειοψηφία, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία, προτείνει εντός μηνός νέο υποψήφιο, ο οποίος και πάλι εκλέγεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με την ίδια διαδικασία.

Το Συμβούλιο, σε κοινή συμφωνία με τον εκλεγέντα Πρόεδρο, καταρτίζει τον κατάλογο των προσωπικοτήτων που προτείνει να διορισθούν ως μέλη της Επιτροπής και τον υποβάλλει σε ψήφο έγκρισης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Το Κοινοβούλιο μπορεί να υποβάλλει κάθε Επίτροπο σε εξέταση ως προς το πρόγραμμα και τις ιδέες του για να διαπιστώσει όντως την αφοσίωση του κάθε μέλους ξεχωριστά, στην ευρωπαϊκή ιδέα. Παράλληλα μπορεί να υποβάλει τις ενστάσεις του προς κάποιο

μέλος όσον αφορά τη καταλληλότητα του για το αξίωμα του Επιτρόπου, άλλα δεν μπορεί να απορρίψει τον διορισμό του. Επομένως σε περιπτώσεις αντίρρησης του Κοινοβουλίου ως προς ορισμένα μέλη, καταθέτει τις απόψεις του, πλήρως και αιτιολογημένων, στον εκλεγέντα Πρόεδρο της Επιτροπής ώστε να τους αναθέσει άλλες αρμοδιότητες ή αλλιώς θα υπάρξει “απειλή” απόρριψης ολόκληρου του σώματος της Επιτροπής από αυτό.¹³¹

Η Συνθήκη της Λισαβόνας δημιουργεί ένα νέο αξίωμα εντός της Επιτροπής. Αυτό του Ύπατου Εκπροσώπου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για θέματα Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ)¹³². Ο Ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης ασκεί την εξωτερική πολιτική της Ένωσης, προεδρεύει του Συμβουλίου των Εξωτερικών Υποθέσεων και κατέχει μια εκ των θέσεων των αντιπροέδρων της Επιτροπής. Διορίζεται ως μέλος της Επιτροπής από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ξεχωριστά από τα λοιπά μέλη, όπου προχωράει στο διορισμό του αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία και με τη συμφωνία του Προέδρου της Επιτροπής. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δύναται να τον απαλλάξει από τα καθήκοντα του, εντός της Επιτροπής, με την ίδια διαδικασία (άρθρο 18 Σ.Ε.Ε.).

Ο Πρόεδρος, ο Ύπατος Εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα ΚΕΠΠΑ καθώς και τα άλλα μέλη της Επιτροπής υπόκεινται ως σώμα σε ψήφο έγκρισης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Βάσει της έγκρισης αυτής, η Επιτροπή διορίζεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία (άρθρο 17 παρ.7 Σ.Ε.Ε.).

Η Επιτροπή ως σώμα ευθύνεται έναντι του Κοινοβουλίου. Το Κοινοβούλιο έχει τη δυνατότητα να καταθέσει πρόταση μομφής (άρθρο 234 Σ.Λ.Ε.Ε.), κατά της Επιτροπής και αν εγκριθεί τότε όλα τα μέλη της Επιτροπής οφείλουν να παραιτηθούν συλλογικά από τα καθήκοντα τους και ο Ύπατος Εκπρόσωπος της Ένωσης από τα καθήκοντα που ασκεί εντός της Επιτροπής.

Μέχρι να αντικατασταθούν τα μέλη της «παραιτηθείσας» Επιτροπής εξακολουθούν να ασκούν κανονικά τα καθήκοντα τους και να διεκπεραιώνουν τις τρέχουσες υποθέσεις. Η νέα Επιτροπή συμπληρώνει το χρόνο θητείας της προηγούμενης μέχρι να συμπληρωθεί η πενταετία.

Εάν κάποιο από τα μέλη της Επιτροπής παραιτηθεί, πεθάνει, είτε απαλλαγεί από τα καθήκοντα του, αντικαθίστανται για το υπόλοιπο τα θητείας του από νέο Επίτροπο, της ίδιας υπηκοότητας του προκατόχου του και διορίζεται από το Συμβούλιο με κοινή συμφωνία με τον Πρόεδρο της Επιτροπής και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Εκτός βέβαια αν το Συμβούλιο, κατόπιν προτάσεως του Προέδρου της Επιτροπής, δεν το κρίνει αναγκαίο να αντικατασταθεί ο Επίτροπος ιδίως εάν είναι σύντομο το εναπομείναν διάστημα της θητείας του.¹³³

Σε περιπτώσεις παραίτησης, απαλλαγής ή θανάτου του Προέδρου της Επιτροπής ή του Ύπατου Εκπροσώπου της Ένωσης, ακολουθείται η ίδια διαδικασία αντικαταστάσεως τους με τη διαδικασία διορισμού τους.

4.4 Ο Πρόεδρος της Επιτροπής

Σημαντικό ρόλο διαδραματίζει ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η θέση του ενισχύθηκε σημαντικά με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ όπου ενίσχυσε καταρχάς τη νομιμότητα του με το διορισμό του να υπόκειται πλέον στην έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, συνέβαλλε στο συντονισμό μεταξύ των μελών της και όλες οι εργασίες γίνονταν υπό τη πολιτική καθοδήγηση του. Παράλληλα με την δήλωση υπ αριθμόν 32 που προσαρτήθηκε στη Συνθήκη του Άμστερνταμ η κατανομή των αρμοδιοτήτων των μελών της Επιτροπής πραγματοποιούνταν υπό την επίβλεψη και τη διακριτική του ευχέρεια, όπως και για την ανακατάταξη τους κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης θητείας. Έτσι δεν ίσχυε πλέον ο παλιός του χαρακτηρισμός ως *primus inter pares*.¹³⁴

Με το άρθρο 217 της Συνθήκης της Νίκαιας ο ρόλος του Προέδρου αναβαθμίζεται. Πλέον είναι ο ίδιος που καθορίζει την εσωτερική οργάνωση της Επιτροπής διασφαλίζοντας έτσι τη συνοχή, την αποτελεσματικότητα και τη συλλογικότητα του έργου της. Επιπλέον εξουσίες αναφέρονται στον διορισμό των αντιπροέδρων από τον Πρόεδρο και κάθε μέλος της Επιτροπής μπορούσε να υποβάλλει την παραίτηση του κατόπιν απαίτησης του Προέδρου, πάντα όμως και με την έγκριση του σώματος των Επιτρόπων.

Με την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας ο Πρόεδρος της Επιτροπής καθορίζει τους προσανατολισμούς στο πλαίσιο των οποίων η Επιτροπή ασκεί τα καθήκοντα της και διατηρεί τις αρμοδιότητες του για την εσωτερική συνοχή του θεσμού και τους διορισμούς των αντιπροέδρων, πλην του Υπατου Εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα ΚΕΠΠΑ (Άρθρο 17 παρ.6 Σ.Ε.Ε.). Ο Πρόεδρος μπορεί πλέον να εξαναγκάσει σε παραίτηση μέλος της Επιτροπής χωρίς να είναι υποχρεωτική η έγκριση του σώματος των Επιτρόπων.

Η ενίσχυση άλλα και η εμβάθυνση της θέσης του και η αύξηση των αρμοδιοτήτων του Προέδρου της Επιτροπής μέσα από τις συνθήκες του αποδίδουν στην ουσία ένα συμβολικό ρόλο που παραπέμπει *«στο ευρωπαϊκό ιδεώδες και στην ανάγκη στήριξης της συνοχής της Ένωσης και στη προώθηση της ενοποιητικής διαδικασίας»*.¹³⁵

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής δε πρέπει να περιορίζεται απλώς στο τίτλο της θέσης του και των αρμοδιοτήτων του, αντιθέτως πρέπει να αποτελεί προσωπικότητα ευρείας διαδοχής, να προωθεί συνεργασία με τα υπόλοιπα θεσμικά όργανα της Ένωσης ως γνήσιος εκπρόσωπος της, να καθοδηγεί τους λοιπούς Επιτρόπους και να αναλαμβάνει από μόνος του συγκεκριμένες αρμοδιότητες πολιτικής, βάσει προτεραιοτήτων που καθορίζει ο ίδιος.¹³⁶ Να αποτελεί στην ουσία μια ισχυρή προσωπικότητα, μια εν εαυτού κινητήρια δύναμη της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης.

4.5 Οργάνωση και Λειτουργία

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προΐσταται του διοικητικού μηχανισμού της Ένωσης.¹³⁷ Διαθέτει μια Γενική Γραμματεία η οποία απασχολεί κοντά 23000 υπαλλήλους σε διάφορα τμήματα γνωστά ως Γενικές Διευθύνσεις ή Υπηρεσίες. Συγκεκριμένα περιλαμβάνει 33 Γενικές Διευθύνσεις και 11 Ειδικές Υπηρεσίες¹³⁸. Κάθε ένα από αυτά τα τμήματα είναι αρμόδιο για ένα συγκεκριμένο τομέα πολιτικής. Κάθε Γενική Διεύθυνση διευθύνεται από τον Γενικό Διευθυντή ο οποίος είναι υπεύθυνος απέναντι στον αρμόδιο Επίτροπο. Ο κάθε Επίτροπος μπορεί να είναι επιφορτισμένος με ένα ή και περισσότερα χαρτοφυλάκια καθώς και με έναν ή περισσότερους τομείς αρμοδιοτήτων της Επιτροπής.

Οι Γενικές Διευθύνσεις υποδιαιρούνται σε διευθύνσεις, υπό έναν Διευθυντή και αυτές με τη σειρά τους σε διοικητικές μονάδες με επικεφαλής έναν τμηματάρχη. Καταρτίζουν νομοσχέδια άλλα οι προτάσεις τους επισημοποιούνται μόνο εφόσον τις εγκρίνει το σώμα των Επιτρόπων κατά τις εβδομαδιαίες συνεδριάσεις τους. Για να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα και η συλλογική δράση της Επιτροπής, οι Γενικές Διευθύνσεις οφείλουν να συνεργάζονται στενά και να συντονίζουν τη προετοιμασία και την εφαρμογή των αποφάσεων του Σώματος των Επιτρόπων.¹³⁹

Στην Επιτροπή υπάγονται επίσης ορισμένοι εκτελεστικοί οργανισμοί οι οποίοι βοηθούν την Επιτροπή στην διαχείριση των προγραμμάτων της Ένωσης. Συστήνονται για προκαθορισμένη περίοδο και εδρεύουν όπου εδρεύει και η Επιτροπή (Λουξεμβούργο ή Βρυξέλλες).

Οι Επίτροποι επίσης διαθέτουν ένα ιδιαίτερο γραφείο (Cabinet) με επικεφαλής ένα διευθυντή (Chef de Cabinet) ο οποίος τους βοηθά στην εκτέλεση των καθηκόντων τους και στη προπαρασκευή των αποφάσεων της Ένωσης.¹⁴⁰

Ο τρόπος λειτουργίας της Επιτροπής και των Υπηρεσιών της καθορίζεται από τον εσωτερικό της κανονισμό, που η ίδια θεσπίζει χωρίς τη συμμετοχή άλλου οργάνου. Ο εσωτερικός κανονισμός προβλέπει κατά κανόνα μια συνεδρίαση την εβδομάδα. Στη πράξη οι Επίτροποι συνεδριάζουν μια φορά τη βδομάδα, συνήθως Τετάρτη, κατόπιν προσκλήσεως του Προέδρου που καταρτίζει και την ημερήσια διάταξη. Όταν όμως η Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου συνεδριάζει στο Στρασβούργο, ημέρα Τρίτη, τότε οι Επίτροποι συνεδριάζουν και αυτοί εκεί.

Οι συνεδριάσεις της Επιτροπής δεν είναι δημόσιες και οι συζητήσεις είναι εμπιστευτικού χαρακτήρα, ωστόσο όμως οι ημερήσιες διατάξεις και τα πρακτικά δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα της Γενικής Γραμματείας και είναι διαθέσιμα στο κοινό.¹⁴¹

Δικαίωμα συμμετοχής στις συνεδριάσεις έχουν, εκτός των Επιτρόπων, και άλλοι αξιωματούχοι της Ένωσης.

Εκτός από τις εβδομαδιαίες συνεδριάσεις της η Επιτροπή μπορεί, σε περίπτωση ανάγκης, να αποφασίσει τη συγκρότηση έκτακτων συνεδριάσεων για τη συζήτηση κάποιου ειδικού θέματος ή συνεδρίαση πριν ή ταυτόχρονα με τη διεξαγωγή σημαντικής συνεδρίασης στο Συμβούλιο.

Η ημερήσια διάταξη κάθε συνεδρίασης καταρτίζεται με βάση το πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής. Όλα τα θέματα της ημερήσιας διάταξης παρουσιάζονται από τον Επίτροπο ή τους Επιτρόπους που είναι αρμόδιοι/οι για τον αντίστοιχο τομέα πολιτικής και στη συνέχεια όλες οι αποφάσεις λαμβάνονται με τη πλειοψηφία των μελών της.

Η εγγραφή ενός θέματος στην ημερήσια διάταξη της Επιτροπής γίνεται με προφορική διαδικασία και υπόκειται σε όρους που αφορούν τον τόπο και τον χρόνο υποβολής τους. Σε περίπτωση που χρειάζεται να συζητηθεί κάποιο θέμα, εκτός ημερήσιας διάταξης, η Επιτροπή αποφασίζει, με την πλειοψηφία των μελών της, εάν θα προχωρήσει στη συζήτηση ή όχι.

Όλες οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται κατόπιν συζήτησεως μετά από προτάσεις που διατυπώνονται από ένα ή περισσότερα μέλη της. Υπάρχουν τέσσερις τρόποι λήψης των αποφάσεων. Αυτοί είναι :

- Γραπτή διαδικασία. Η πρόταση διανέμεται σε όλα τα μέλη της Επιτροπής τα οποία στη συνέχεια καταγράφουν και κοινοποιούν τις τυχόν επιφυλάξεις τους ή προτείνουν τροποποιήσεις επί του θέματος, εντός συγκεκριμένης προθεσμίας. Αν δεν υποβληθούν παρατηρήσεις ή σχόλια η απόφαση εγκρίνεται. Οι περισσότερες αποφάσεις λαμβάνονται μέσω αυτής της διαδικασίας.
- Κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων. Η Επιτροπή αποφασίζει με απλή πλειοψηφία και σε περίπτωση ισοψηφίας η ψήφος του Προέδρου είναι καθοριστική.
- Διαδικασία εξουσιοδότησης. Η Επιτροπή εξουσιοδοτεί ένα ή περισσότερα μέλη της να λάβουν απόφαση εξ ονόματος της εφόσον τηρείται απαραιτήτως η Αρχή της Συλλογικής Ευθύνης. Πολλές φορές οι εξουσίες λήψης αποφάσεων μεταβιβάζονται στους Γενικούς Διευθυντές και προϊσταμένους υπηρεσιών.
- Διαδικασία μεταβίβασης αρμοδιοτήτων. Είναι παρόμοια διαδικασία με την παραπάνω. Η Επιτροπή εκχωρεί εξουσίες λήψης αποφάσεων στους Γενικούς Διευθυντές και στους προϊσταμένους των υπηρεσιών της και αυτοί ενεργούν εξ ονόματος της.

Παρά το γεγονός ότι οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται με πλειοψηφία, έχει επικρατήσει η Επιτροπή να αποφασίζει με ομοφωνία με την έννοια ότι οι διαφωνούντες συνήθως προσχωρούν στη γνώμη της πλειοψηφίας.¹⁴²

4.6 Αρμοδιότητες της Επιτροπής

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι το πολιτικά ανεξάρτητο, τεχνοκρατικό όργανο της Ένωσης. Εκπροσωπεί και υπερασπίζεται το κοινό ευρωπαϊκό συμφέρον αποτελώντας τη κινητήρια δύναμη της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Όπως και κάθε άλλο όργανο στο θεσμικό πλαίσιο της Ένωσης, η Επιτροπή δεν λειτουργεί ανεξέλεγκτα άλλα εντός των ορίων των εξουσιών που της παρέχονται από τις συνθήκες, σύμφωνα με τις διαδικασίες, τους όρους και τους σκοπούς που προβλέπονται. Η Επιτροπή λειτουργεί βάσει της θεμελιώδους αρχής της δοτής αρμοδιότητας.

Οι αρμοδιότητες της Επιτροπής είναι να προάγει το κοινό συμφέρον της Ένωσης αναλαμβάνοντας τις κατάλληλες πρωτοβουλίες για το σκοπό αυτό, να μεριμνά για την εφαρμογή των Συνθηκών, να επιβλέπει την ορθή εφαρμογή του Ενωσιακού Δικαίου υπό τον έλεγχο του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να εκτελεί τον προϋπολογισμό και να διαχειρίζεται τα προγράμματα, να ασκεί εκτελεστικά, συντονιστικά και διαχειρίστηκα καθήκοντα σύμφωνα με τους όρους που προβλέπουν οι συνθήκες, να εξασφαλίζει την εξωτερική εκπροσώπηση της Ένωσης, πλην της ΚΕΠΠΑ και τέλος να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για τον ετήσιο και πολυετή προγραμματισμό της Ένωσης με στόχο την επίτευξη διοργανικών συμφωνιών (άρθρο 17παρ.1&2 Σ.Ε.Ε.).

Ο ρόλος που οι Συνθήκες αναγνωρίζουν στην Επιτροπή είναι αφενός μεν εκτελεστικός, υπό την έννοια ότι της ανατίθεται η εκτέλεση των μέτρων που λαμβάνονται από το Συμβούλιο και αφετέρου εισηγητικός υπό την έννοια ότι η Επιτροπή εισηγείται και προτείνει στα άλλα όργανα τα μέτρα εκείνα και τις πολιτικές που οδηγούν την Ένωση στην επίτευξη των στόχων της.¹⁴³

Οι αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα μπορούσαν να κατηγοριοποιηθούν ως εξής :

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι το όργανο που εκπροσωπεί τα ευρωπαϊκά συμφέροντα που είναι κοινά για όλα τα κράτη μέλη της Ένωσης¹⁴⁴. Για να μπορεί να διαδραματίσει το ρόλο αυτό, της έχει δοθεί από τις συνθήκες το δικαίωμα της πρωτοβουλίας στη νομοθετική διαδικασία της Ένωσης. Δηλαδή κατέχει το μονοπώλιο¹⁴⁵ στο να κινεί τη διαδικασία οποιασδήποτε νομοθετικής πράξης(κανονισμοί, οδηγίες, αποφάσεις) που υποβάλλονται στη συνέχεια για έγκριση

στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Είναι σε θέση να επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό το είδος, το περιεχόμενο και τη νομική βάση της νομοθετικής πράξης που επρόκειτο να εκδοθεί, κάτι που έχει μεγάλη σημασία για τη συμμετοχή των υπόλοιπων οργάνων.¹⁴⁶

Η κάθε νομοθετική πράξη της Ένωσης, εκτός των περιπτώσεων που οι συνθήκες το ορίζουν διαφορετικά, μπορεί να εκδίδεται μόνο βάση προτάσεως της Επιτροπής. Η πρόβλεψη αυτή αποδεικνύει το σημαντικό ρόλο που κατέχει η Επιτροπή στο θεσμικό πλαίσιο της Ένωσης, όπως πηγάζει μέσα από τις συνθήκες.¹⁴⁷ Όπως επίσης ορίζεται πως η Επιτροπή δεν εκδίδει νομοθετικές πράξεις, άλλα υποβάλλει προτάσεις όπου κατά αυτές θα “γεννηθούν” νομοθετικές πράξεις με σκοπό το κοινό ευρωπαϊκό συμφέρον για την Ένωση και τα κράτη μέλη, την ορθή εφαρμογή των συνθηκών και συνεπώς του ευρωπαϊκού δικαίου(άρθρο 294 Σ.Λ.Ε.Ε.).

Κανένα άλλο όργανο, θεσμικό και μη, καθώς και κράτος μέλος δεν μπορεί να αντικαταστήσει την Επιτροπή στο δικαίωμα της νομοθετικής πρωτοβουλίας. Παράλληλα κατέχει και το αποκλειστικό δικαίωμα τροποποίησης μια πρότασης που υπέβαλλε, εκτός της σπάνιας περίπτωσης που μια τροποποίηση γίνει δεκτή ομοφώνως από όλα τα κράτη μέλη.¹⁴⁸

Η αρμοδιότητα της πρωτοβουλίας της Επιτροπής είναι εξίσου σημαντική για την ανάπτυξη και εφαρμογή των κοινών πολιτικών (όπως η κοινή γεωργική πολιτική, η πολιτική αλιείας, εμπορίου, η στρατηγική για τη ανάπτυξη και την απασχόληση) και για τη πρόοδο της πολυεθνικής ολοκλήρωσης.¹⁴⁹ Το σύνολο της ευρωπαϊκής νομοθεσίας καθώς και όλα τα ευρωπαϊκά προγράμματα έχουν θεσπιστεί ύστερα από πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όπως και κάθε άλλο όργανο και οργανισμός της Ένωσης, δεν “δρα” ανεξέλεγκτα άλλα σύμφωνα με τα όρια που της έχουν δοθεί από τις συνθήκες. Κάθε πρόταση που υποβάλλει πρέπει εκτός του να εστιάζει στο κοινό ευρωπαϊκό συμφέρον, να λαμβάνει υπόψη τις θεμελιώδεις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας. Αυτό σημαίνει πως προτείνει νομοθετικές πράξεις μόνο εφόσον κρίνει ότι η συγκεκριμένη νομοθεσία θα είναι αποτελεσματικότερη σε ενωσιακό επίπεδο. Αν θεωρεί πως θα είναι αποτελεσματικότερη σε εθνικό, περιφερειακό, τοπικό δεν προτείνει νομοθετική πράξη.¹⁵⁰ Τέτοιες περιπτώσεις είναι για θέματα αστυνομικής συνεργασίας, όπου δικαίωμα πρωτοβουλίας έχουν και τα κράτη μέλη, σύμφωνα με το άρθρο 76 Σ.Λ.Ε.Ε. Επιπλέον το δικαίωμα της πρωτοβουλίας δεν εφαρμόζεται στα πλαίσια της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ), αφού ένα τέτοιο δικαίωμα αναγνωρίζεται στα κράτη μέλη και στον Ύπατο Εκπρόσωπο της Ένωσης «με την υποστήριξη της Επιτροπής» (άρθρο 30 παρ.1 Σ.Ε.Ε.)¹⁵¹

Με νομοθετική πράξη μπορεί να ανατεθεί στην Επιτροπή η εξουσία έκδοσης πράξεων κανονιστικού χαρακτήρα. Αυτές είναι μη νομοθετικές πράξεις γενικής ισχύος που συμπληρώνουν ή τροποποιούν ορισμένα μη ουσιώδη στοιχεία της

νομοθετικής πράξης (άρθρο 290 Σ.Λ.Ε.Ε.). οι πράξεις αυτές μπορεί να είναι κανονισμοί, οδηγίες ή αποφάσεις και να φέρουν στο τίτλο τους την προσθήκη «Κατ'εξουσιοδότηση».

Πέραν των κατ'εξουσιοδότηση πράξεων, προβλέπεται και η έκδοση εκτελεστικών πράξεων, κατά κύριο λόγο από την Επιτροπή και σε εξαιρετικές περιπτώσεις από το Συμβούλιο. Τα κράτη μέλη πρέπει αν θεσπίζουν όλα τα μέτρα εσωτερικού δικαίου που είναι αναγκαία για την εφαρμογή των ευρωπαϊκών νομοθετικών πράξεων. Όταν απαιτούνται ενιαίες προϋποθέσεις για την εκτέλεση των ευρωπαϊκών νομοθετικών πράξεων, οι πράξεις αυτές αναθέτουν εκτελεστικές αρμοδιότητες στην Επιτροπή και σε ειδικές περιπτώσεις στο Συμβούλιο. Οι ενωσιακές πράξεις που εκδίδονται κατά τα ανωτέρω, κατόπιν ανάθεσης εκτελεστικών αρμοδιοτήτων, φέρουν στο τίτλο τους τη λέξη «εκτελεστικός» ή «εκτελεστική». Επομένως η Επιτροπή κυρίως, άλλα και το Συμβούλιο, έχουν την αρμοδιότητα να εκδίδουν εκτελεστικούς κανονισμούς, εκτελεστικές οδηγίες και εκτελεστικές αποφάσεις. Προϋπόθεση έκδοσης μιας εκτελεστικής ενωσιακής πράξης είναι η έκδοση μιας νομικά δεσμευτικής πράξης η οποία να αναθέτει στην Επιτροπή, κυρίως, εκτελεστικές αρμοδιότητες.¹⁵²

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καταβάλλει προσπάθειες για βελτίωση της νομοθετικής διαδικασίας. Ήδη από το 2002 έχει ξεκινήσει πρόγραμμα με τίτλο «Βελτίωση της νομοθετικής δραστηριότητας» με στόχο την απλούστευση και τη βελτίωση του κανονιστικού πλαισίου της Ένωσης. Στόχοι του προγράμματος είναι η μείωση της γραφειοκρατίας, η βελτίωση της ποιότητας της νομοθεσίας και η εκπόνηση κατάλληλων πράξεων τόσο για τους καταναλωτές όσο και για τις επιχειρήσεις.¹⁵³

ΕΛΕΓΚΤΙΚΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

Οι συνθήκες αναθέτουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να μεριμνά για την ορθή εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου. Κατέχει τον ρόλο του θεματοφύλακα των συνθηκών και της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για να επιτελέσει σωστά τον ρόλο της διαθέτει ένα φάσμα εξουσιών και ελέγχου που τις αποδίδονται από τις συνθήκες. Από τις κύριες αποστολές της είναι να επαγρυπνεί για τον σεβασμό και την τήρηση του ενωσιακού δικαίου από τα κράτη μέλη. Σε περίπτωση που, μετά από δική της έρευνα ή μετά από αίτηση ενός κράτους μέλους ή μετά από καταγγελία ιδιώτη, διαπιστώσει ότι ένα κράτος μέλος παραβαίνει τους κανόνες του ενωσιακού δικαίου, καλεί το κράτος μέλος να της υποβάλλει τις παρατηρήσεις του περί των λόγων της παραβίασης αυτής, εντός συγκεκριμένης προθεσμίας. Εάν το κράτος μέλος δεν δώσει επαρκείς και δικαιολογημένες εξηγήσεις και δεν συμμορφωθεί, τότε η Επιτροπή του επιδίδει μια αιτιολογημένη γνώμη και το καλεί σε τάξη μέσα σε ορισμένη προθεσμία. Εάν δεν το κάνει, τότε η Επιτροπή δύναται να προσφύγει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο τάσσεται συνήθως με το μέρος της Επιτροπής¹⁵⁴ για να εξαναγκάσει το κράτος μέλος να μην παραβαίνει πλέον τις ευρωπαϊκές διατάξεις (άρθρο 258 Σ.Λ.Ε.Ε.).

Παράλληλα η Επιτροπή οφείλει να διασφαλίζει την ορθή εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παρακολουθεί και όπου δύναται παρεμποδίζει αντιαγωνιστικές συμφωνίες, καταχρήσεις δεσπόζουσας θέσης στην αγορά από επιχειρήσεις (τα λεγόμενα καρτέλ), συγχωνεύσεις, εξαγορές και κρατικές ενισχύσεις¹⁵⁵ με δυνατότητα επιβολής κυρώσεων εναντίον φυσικών και νομικών προσώπων (άρθρα 101,102,108 παρ.2 Σ.Λ.Ε.Ε.).

Από το 2004 ορισμένα καθήκοντα εφαρμογής της Επιτροπής στα πλαίσια του ανταγωνισμού έχουν αναληφθεί από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της διαδικασίας «εκσυγχρονισμού», παρέχοντας στις εθνικές αρχές ανταγωνισμού και στα εθνικά δικαστήρια τη δυνατότητα να εφαρμόζουν και να επιβάλλουν τα άρθρα 101 και 102 Σ.Λ.Ε.Ε. Πάντα κατά την εφαρμογή των πτυχών της πολιτικής ανταγωνισμού, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντα του καταναλωτή.

Στις περιπτώσεις που οι παραβιάσεις του ενωσιακού δικαίου γίνονται από τους ιδιώτες, η Επιτροπή δύναται να επιβάλλει πρόστιμα και χρηματικές ποινές.¹⁵⁶ και οι σχετικές αποφάσεις της Επιτροπής είναι σύμφωνα με το άρθρο 299 Σ.Λ.Ε.Ε. τίτλοι εκτελεστοί. Όμως σύμφωνα με απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης η δραστηριότητα της Επιτροπής δεν θα πρέπει μόνο να περιορίζεται στην επιβολή κυρώσεων και προστίμων άλλα να δείχνει και μια «ανοχή» της παραβάσεως για μικρό χρονικό διάστημα εάν συντρέχει σπουδαίος λόγος κτλ.

ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΕΣ, ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προΐσταται ενός τεράστιου διοικητικού μηχανισμού από τον οποίο εκπονούνται όλα τα ενωσιακά σχέδια¹⁵⁷ και συλλέγεται κάθε χρήσιμη πληροφορία για την ορθή εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου και προβαίνει σε όλους τους αναγκαίους ελέγχους (άρθρο 337 Σ.Λ.Ε.Ε.). Αποτελεί το εκτελεστικό όργανο της Ένωσης με διοικητικό ρόλο¹⁵⁸ και για αυτό το λόγο κατέχει εκτελεστικές εξουσίες που αποσκοπούν στη καλή λειτουργία της ενιαίας αγοράς και της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, στη πολιτική του ανταγωνισμού, τη διαχείριση του προϋπολογισμού της Ένωσης, την εκτέλεση όλων των πράξεων των νομοθετικών οργάνων (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Συμβούλιο), είναι υπεύθυνη για την ορθή εφαρμογή των κοινών πολιτικών, ειδικότερα στο τομέα της γεωργικής πολιτικής, και των νομοθετικών πράξεων που τις διέπουν.

Προτείνει τον προϋπολογισμό της Ένωσης, υποβάλλοντας σχετικό προσχέδιο, και είναι αρμόδια για την εκτέλεση του, διοικεί τα διάφορα ταμεία της Ένωσης όπως το Κοινωνικό, το Γεωργικό, της Περιφερειακής Ανάπτυξης καθώς και τα προγράμματα έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης. Πλέον έχει την επιμέλεια της ορθής εκτέλεσης των νομοθετικών πράξεων της Ένωσης από τα κράτη μέλη, τους πολίτες, τα ίδια τα θεσμικά και μη όργανα και οργανισμούς και τέλος δημοσιεύει κάθε χρόνο γενική έκθεση για τις δραστηριότητες της Ένωσης.

Η Επιτροπή κατέχει έναν αντιπροσωπευτικό ρόλο εξασφαλίζοντας την εκπροσώπηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε τρίτα κράτη και διεθνείς οργανισμούς. Είναι αρμόδια για τη διαπραγμάτευση διαφόρων διεθνών συμφωνιών που συνάπτει η Ένωση με τρίτα κράτη ή/και διεθνείς οργανισμούς (άρθρα 207 παρ.3, άρθρα 218 παρ.3 Σ.Λ.Ε.Ε.). Η Επιτροπή, ενεργώντας στο όνομα της Ένωσης, κατ'εντολή του Συμβουλίου, διαπραγματεύεται τις τελωνειακές συμφωνίες του Διεθνούς Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ), τις εμπορικές και εταιρικές συμφωνίες με τρίτα κράτη και προωθεί κοινές εμπορικές πολιτικές και πολιτικές ενίσχυσης στην ανάπτυξη. Για να επιτελέσει σωστά τον αντιπροσωπευτικό της ρόλο διατηρεί γραφεία, γνωστά ως Αντιπροσωπείες, σε όλα τα κράτη μέλη της Ένωσης. Οι Αντιπροσωπείες αποτελούν το «πρόσωπο» της Επιτροπής σε όλα τα κράτη μέλη με αποστολή να καταγράφουν τις τάσεις της κοινής γνώμης για τις ευρωπαϊκές δραστηριότητες και ταυτόχρονα να ενημερώνουν τους πολίτες μέσω έντυπου και διαδικτυακού υλικού για τις τρέχουσες εξελίξεις της Ένωσης¹⁵⁹. Εκτός των κρατών μελών διατηρεί Αντιπροσωπείες και σε εδάφη κρατών εκτός Ένωσης, που όμως διατηρεί η Ένωση διπλωματική σχέση μαζί τους και τα ελέγχει μέσω της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης. Η Ένωση διατηρεί διπλωματικές σχέσεις, μέσω των Αντιπροσωπειών της Επιτροπής, και με διεθνείς οργανισμούς όπως τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), τον Διεθνή Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ) και το Συμβούλιο της Ευρώπης. Τις Αντιπροσωπείες και τα γραφεία που διατηρεί η Επιτροπή στα τρίτα κράτη και στους διεθνείς οργανισμούς, τα διευθύνει από κοινού με τον Υπάτο Εκπρόσωπο της Ένωσης.¹⁶⁰

Τέλος η Επιτροπή εκπροσωπεί την Ένωση ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων των κρατών μελών και ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενδεχομένως από κοινού με το Συμβούλιο.

Κεφάλαιο Πέμπτο

Συμπεράσματα-Παρατηρήσεις

Η Ευρωπαϊκή Ένωση όπως τη γνωρίζουμε στις μέρες μας δεν δημιουργήθηκε από τη μια μέρα στην άλλη ούτε και σε σύντομο χρονικό διάστημα. Ο δρόμος της ενοποιητικής διαδικασίας για κράτη που μόλις είχαν υποστεί τη φρίκη και τα δεινά δύο παγκοσμίων πολέμων δεν ήταν εύκολος. Μετά από πολλά στάδια, προβληματισμούς, έντονες αντιπαραθέσεις και ελπιδοφόρα οράματα πεφωτισμένων ηγετών, η αιματοβαμμένη Ευρώπη ξαναχτίστηκε πάνω σε γερά θεμέλια όπως η ελευθερία, η ειρήνη, οι δημοκρατικές αρχές, ο ανθρώπινος σεβασμός, συνεχίζοντας μέχρι σήμερα να δημιουργείται και να αναπτύσσεται.

Μέσα από την εξελεγκτική πορεία της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης, σε ιστορικό πλαίσιο, όπου αναλύεται στα πρώτα κεφάλαια, παρατηρούμε την εξέλιξη της Ένωσης σε μια ισχυρή οικονομική δύναμη παγκοσμίου εμβέλειας, ικανή να επηρεάσει τη διεθνή οικονομική σκηνή χωρίς να περιορίζεται σε αυτό άλλα να επεκτείνεται σε κάτι ουσιαστικότερο. Σε μια Ένωση αξιών, αλληλεγγύης και συνεργασίας όχι μόνο μεταξύ των κρατών μελών της, αλλά επηρεάζοντας με τη δράση και το έργο της όλα τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ηπείρου οδηγώντας ώστε μέχρι σήμερα, ενετή 2014, τα εδάφη της να μην αντιμετωπίσουν, πολεμικές συγκρούσεις.

Τις αξίες και τον εκδημοκρατισμό της Ένωσης, αλλά και την αστείρευτη προσπάθεια για κάτι ακόμα καλύτερο, προσπαθούμε να εντοπίσουμε μέσω της εξέλιξης του θεσμικού πλαισίου και πιο συγκεκριμένα μέσω δύο πολύ σημαντικών θεσμικών οργάνων, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι η «πηγή» της δημοκρατικής νομιμοποίησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ως το μοναδικό αιρετό θεσμικό όργανο, εκφράζει τη φωνή και τη βούληση πάνω από 500.000.000 ευρωπαίων πολιτών. Αποτελεί το θεματοφύλακα της ελευθερίας και του δημοκρατικού πολιτεύματος μέσα σε ένα τόσο περίπλοκο θεσμικό μηχανισμό.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι το θεσμικό όργανο εκπροσώπησης και επιδίωξης του ενωσιακού συμφέροντος. Είναι ο θεματοφύλακας των Συνθηκών και του Ευρωπαϊκού Δικαίου. Αποτελείται από τεχνοκράτες (Επιτρόπους) που επιβλέπουν την ορθή εφαρμογή των Συνθηκών και του Δικαίου της Ένωσης από τα κράτη μέλη. Δεν εκπροσωπεί εθνικά συμφέροντα άλλα τη σωστή και δίκαιη μεταχείριση των ευρωπαϊκών διατάξεων, την ομαλή λειτουργία του διοικητικού μηχανισμού της Ένωσης, λειτουργώντας πάντα με γνώμονα το κοινό ευρωπαϊκό συμφέρον.

Με μια πρώτη ανάγνωση γίνετε αντιληπτό πως ο ρόλος των δύο οργάνων είναι εντελώς διαφορετικός. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκφράζει τα συμφέροντα και τη βούληση των ευρωπαίων πολιτών και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το συμφέρον της

Ένωσης. Αυτή όμως η παρατήρηση είναι στην ουσία επιφανειακή. Εν μέσω της ιστορικής-θεσμικής εξέλιξης της Ευρωπαϊκής Ενοποιητικής Διαδικασίας και των αλληπάλληλων συνθηκών τα δύο όργανα όχι μόνο δεν ακολουθούν μια «αντίπαλη» πορεία αντιθέτως συνεργάζονται σε σημαντικούς τομείς και στην ουσία αλληλοσυμπληρώνουν το ένα το άλλο.

Από τη Συνθήκη ίδρυσης της ΕΚΑΧ, της πρώτης Ευρωπαϊκής Κοινότητας, υπάρχουν οι δύο πρώτες μορφές των οργάνων, η Ανώτατη Αρχή και η Κοινή Συνέλευση. Μέσω της Συνθήκης η Ανώτατη Αρχή κατείχε ένα ευρύ φάσμα εξουσιών και αρμοδιοτήτων με κύρια αποστολή να μεριμνεί για την ορθή εφαρμογή της Συνθήκης από τα κράτη μέλη με απώτερο σκοπό το συμφέρον της Κοινότητας. Δεν δρούσε όμως ανεξέλεγκτα καθώς υπόκειντο σε δημόσιο έλεγχο από τη Κοινή Συνέλευση. Το ίδιο συνέβαινε και με τις μετέπειτα συνθήκες που ακολούθησαν, τις Συνθήκες για την ίδρυση των Κοινοτήτων της ΕΟΚ και της ΕΚΑΕ. Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη επέφερε την ενεργή συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στη νομοθετική διαδικασία, έχοντας πλέον το δικαίωμα ελέγχου και τροποποίησης των προτάσεων της Επιτροπής. Με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ αυξάνεται ο πολιτικός έλεγχος του Κοινοβουλίου επί της Επιτροπής εφόσον ο Πρόεδρος της πρέπει να τύχει έγκρισης του. Με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο γίνεται επισήμως συνομοθέτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ισότιμη βάση με το Συμβούλιο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διατηρεί από ανέκαθεν το θεμελιώδες δικαίωμα της νομοθετικής πρωτοβουλίας, χωρίς όμως να υλοποιείτε πρόταση της χωρίς την έγκριση του Κοινοβουλίου.

Παρατηρούμε πως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν σημείωσε σημαντική θεσμική πρόοδο για το λόγο πως από την αρχική της μορφή κατείχε τις αρμοδιότητες και τις εξουσίες που αναλύθηκαν παραπάνω, εν αντιθέσει με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο που ενδυνάμωνε τον ρόλο του σε κάθε βήμα της ενοποιητικής διαδικασίας. Μέσα από τις θέσεις και τις εξουσίες που όριζαν κάθε φορά οι συνθήκες, τα δύο όργανα κατάφεραν να διατηρούν μια ισορροπία στο θεσμικό πλαίσιο της Ένωσης και μια συνεργασία σε έναν σημαντικότερο τομέα όπως αυτό της νομοθετικής διαδικασίας, με την Επιτροπή να κατέχει το αποκλειστικό δικαίωμα να υποβάλλει προτάσεις νομοθετικής φύσεως, αποτελώντας στην ουσία τον εγκέφαλο της ευρωπαϊκής νομοθεσίας, και με το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, να προχωρούν στη τελική έγκριση και στην επίσημη δημιουργία νομοθετικής πράξεως (κανονισμός-απόφαση-οδηγία), με γνώμονα πάντα το ενωσιακό συμφέρον. Παράλληλα ενδυναμώνεται το δημοκρατικό στοιχείο με τον αυστηρό έλεγχο του Κοινοβουλίου, ως μοναδικού αιρετού οργάνου, επί της Επιτροπής, με το να εγκρίνει τον διορισμό του Προέδρου και των μελών της και να αφυπνεί για την διαφάνεια και τη δικαιοσύνη στους κόλπους των λειτουργιών της με το όπλο της πρότασης μορφής.

Με τη συμφωνία-πλαίσιο, που υπογράφηκε στις 20 Οκτωβρίου του 2010, εκβαθύνονται και άλλο οι σχέσεις μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Επιτροπής για την ομαλότερη συνεργασία των δύο θεσμικών οργάνων, κυρίως όσον αφορά τις νομοθετικές διαδικασίες, τον πολιτικό διάλογο σε ειδικούς τομείς όπως η

εφαρμογή των αρχών της Επικουρικότητας και της Αναλογικότητας, η στενότερη συνεργασία με τα εθνικά κοινοβούλια των κρατών μελών, προσφυγή σε εθνικούς εμπειρογνώμονες για ευρωπαϊκά θέματα καθώς και τη σύναψη διεθνών συμφωνιών. Αυτό το βήμα έχει ως στόχο την ισχυροποίηση της πολιτικής σύνδεσης, οργάνωσης και απλούστευσης της συνεργασίας τους ώστε να επιτευχθεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα για το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποτελούν δύο όργανα που αν και ο ρόλος τους είναι διαφορετικός, οι επιδιώξεις τους κοινές. Η ορθή και η αποτελεσματική εφαρμογή των ευρωπαϊκών διατάξεων για το κοινό συμφέρον των ευρωπαίων πολιτών, των κρατών μελών και τελικώς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μέσα σε παραπάνω από 50 χρόνια της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης, ο σεβασμός του ενός στο ρόλο του άλλου και προπάντων των ορίων που έθεταν οι συνθήκες κάθε φορά καθώς και η καλόπιστη συνεργασία μεταξύ τους, άλλα και μεταξύ των υπολοίπων θεσμικών οργάνων της Ένωσης, έχει επιφέρει ένα αξιόλογο έργο ευρωπαϊκής νομοθεσίας, ευρωπαϊκού δικαίου και ευρωπαϊκής δικαιοσύνης, ισχυροποιώντας έτσι τα αξιακά θεμέλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης οδεύοντας πιο δυναμικά πλέον προς την Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση.

Παραπομπές

1) Το έργο του Γάλλου μοναχού Emeric Cruce “Le Nouveau Cynee”, ο Abbe de Saint Pierre που προτείνει ένα σύνδεσμο ηγεμόνων και καταλήγει σε μια «Ευρωπαϊκή Σύγκλητο», ο Kant όπου με το έργο του “Zum ewigen Frieden” που προτείνει την ευρωπαϊκή ενοποίηση υπό μορφή ομοσπονδιακής κοινότητας με κοινό δίκαιο, τα έργα των Saint Simon και Thierry (1814) και του von Schmidt-Phiseldek (1820) «Ευρώπη και Αμερική, ή οι μελλοντικές σχέσεις του πολιτισμένου κόσμου» όπου προτείνεται και εκεί η Ευρωπαϊκή ενοποίηση και ο Richard Coudehove-Kallergi όπου ίδρυσε την «πανευρωπαϊκή ένωση». Βλ. Παπαγιάννης Δον., *Οι προσπάθειες για την Ένωση της Ευρώπης*, Στοιχεία Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Δικαίου, Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 1992 δεύτερη έκδοση, σελ.10

2) Λόγοι του Winston Churchill από την περίφημη «Ομιλία προς Φοιτητές» του Πανεπιστημίου της Ζυρίχης το 1946, http://europa.eu/about-eu/eu-history/founding-fathers/pdf/winston_churchill_el.pdf

3) Προηγήθηκε η Συνθήκη των Βρυξελλών (17-03-1948) με τη Γαλλία, Μ. Βρετανία, Ολλανδία, Λουξεμβούργο και Βέλγιο να ιδρύουν την Ένωση Δυτικής Ευρώπης, μια οικονομική, κοινωνική, μορφωτική και αμυντική συνεργασία μεταξύ των κρατών και εξελίχθηκε αργότερα το 1954 με τη Συνθήκη των Παρισίων στη Συνθήκη της Δυτικοευρωπαϊκής Ένωσης, βλ. Κανελλόπουλος Παν., *Η γέννηση της ευρωπαϊκής ενοποιητικής προσπάθειας*, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2010, 5^η έκδοση, σελ.6, παρ.6

4) Βλ. Παπαγιάννης Δον., *Οι προσπάθειες για την Ένωση της Ευρώπης*, Στοιχεία Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Δικαίου, Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 1992 δεύτερη έκδοση, σελ.11

5) Jean Monnet, *ο εμπνευστής μιας Ενωμένης Ευρώπης*, http://afroditi.uom.gr/jmc/?page_id=265

6)Βλ. Κανελλόπουλος Παν., *Η γέννηση της ευρωπαϊκής ενοποιητικής προσπάθειας*, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2010, 5^η έκδοση, σελ.6

7) http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_ecsc_el.htm

8) ομοίως με (7)

9) Πρώην υπουργός εξωτερικών και πρωθυπουργός του Βελγίου. Υπέρμαχος της ευρωπαϊκής ενοποίησης στήριξε την διαδικασία για την ΕΚΑΧ και την Ευρωπαϊκή Αμυντική Κοινότητα. Διατέλεσε πρόεδρος της πρώτης ολομέλειας του ΟΗΕ το 1946 και γενικός γραμματέας του NATO το 1957-61.

10), 11) ομοίως με (7)

12) Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου. Επρόκειτο για στρατιωτική-αμυντική συμμαχία των χωρών της Δύσης και της συνεργασίας σε διάφορους τομείς όπως στον οικονομικό, τον κοινωνικό, μορφωτικό. Σκοπός είναι η εδραίωση και η διατήρηση της ειρήνης στα εδάφη των κρατών μελών του και την αποτροπή ένοπλης επίθεσης ενός κράτους μέλους σε ένα άλλο κράτος μέλος. Η συμφωνία υπογράφηκε τον Απρίλιο του 1949 στην Ουάσιγκτον μεταξύ Μ. Βρετανίας, Γαλλίας, Ιταλίας, Ισλανδίας, Δανίας, Νορβηγίας, Benelux, Πορτογαλίας, ΗΠΑ και Καναδά. Βλ. <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9D%CE%91%CE%A4%CE%9F>

13) Εμπνευστής του σχεδίου ήταν ο Jean Monnet και υποστηρίχτηκε από τον Γάλλο πρωθυπουργό Rene Pleven-Σχέδιο Pleven, βλ. Ιωακειμίδης Π., *Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΑΜΥΝΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ*, Ευρωπαϊκή Πολιτική Ένωση, Θεμέλιο, 1993, σελ.50

14) Οι λόγοι αναφέρονται στο κεφάλαιο «Από τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση»

15) Βλ. Παπαγιάννης Δον., *Η ιστορική εξέλιξη της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης*, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 2011, 4^η έκδοση, σελ.18

16) http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_euratom_el.htm

17) Βλ. Κανελλόπουλος Παν., *Οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες*, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2010, 5^η έκδοση, σελ.69

- 18),19) Βλ. Ιωακειμίδης Π., *Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ*, Ευρωπαϊκή Πολιτική Ένωση, Θεμέλιο,1993, σελ.53
- 20) Βλ. Παπαγιάννης Δον. ., *Η Ευρώπη των 9*, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 2011, 4^η έκδοση, σελ.20
- 21) Βλ. Ιωακειμίδης Π., *ΤΑ ΣΧΕΔΙΑ FOUCHET ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ*, Ευρωπαϊκή Πολιτική Ένωση, Θεμέλιο,1993, σελ.56
- 22) Βλ. Ιωακειμίδης Π., *ΤΑ ΣΧΕΔΙΑ FOUCHET ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ*, Ευρωπαϊκή Πολιτική Ένωση, Θεμέλιο,1993, σελ.58
- 23) Βλ. ίδιες πηγές με παρ. 21 και 22, σελ.59
- 24) Βλ. Δρ. Σωκ.Καπλάνης, Δημ.Νανούση, *Ευρωπαϊκή Ένωση-Ιστορική Αναδρομή*, Ευρωπαϊκή Ένωση-Μία νέα πραγματικότητα, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, <http://www.lib.teipat.gr/JeanMon/Papers/%CE%95%CE%A5%CE%A1%CE%A9%CE%A0%CE%91%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%95%CE%9D%CE%A9%CE%A3%CE%97.pdf>
- 25) Βλ. Σαχπεκίδου Ε., *ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΣΧΕΔΙΑ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΙΔΡΥΤΙΚΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ*, ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2011, σελ.65
- 26) Πρόδρομος του είναι η Συνέλευση. Από το Μάρτιο του 1962 η Συνέλευση των τριών κοινοτήτων, μετονομάζεται από τα μέλη της σε Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο., <http://archive.in.gr/news/reviews/article.asp?lngReviewID=830577&lngChapterID=-1&lngItemID=830680>
- 27) Βλ. Σαχπεκίδου Ε., *ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΣΧΕΔΙΑ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΙΔΡΥΤΙΚΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ*, ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2011, σελ.66
- 28) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο άρχισε να λειτουργεί το 1974 ως άτυπος χώρος συζήτησης μεταξύ των αρχηγών των κρατών μελών, http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-council/index_el.htm
- 29) http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_singleact_el.htm
- 30) Βλ. Παπαγιάννης Δον., *Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση*, , Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 2011, 4^η έκδοση, σελ.28
- 31) ΕΕ 2001 C 80/81, Βλ. Παπαγιάννης Δον., *Η Συνθήκη για το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα*, , Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 2011, 4^η έκδοση, σελ.32
- 32) http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/nice_treaty_el.htm
- 33) Βλ. Παπαγιάννης Δον. *ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ*, , Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 2011, 4^η έκδοση, σελ.151
- 34) Βλ. Κανελλόπουλος Παν., *Τα Θεσμικά Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2010, 5^η έκδοση, σελ.132
- 35) Με την προσχώρηση της Κροατίας τον Ιούνιο του 2013 τα κράτη μέλη της Ένωσης είναι 28.
- 36) Βλ. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, *Εισαγωγή, Υπηρεσία Εκδόσεων Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Λουξεμβούργο 2012, σελ.3
- 37) Βλ. Νάκου Χρήστου Αντωνία, *Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Η Θεσμική Συγκρότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Εξέλιξη-Προκλήσεις-Προοπτικές»*, ΜΠΣ Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, 2010, σελ. 67
- 38)Βλ. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, *Ο Θεματοφύλακας των ελευθεριών και της δημοκρατίας*, Υπηρεσία Εκδόσεων Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο 2012, σελ.17

- 39) ομοίως με παρ. (34)
- 40) http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_ecsc_el.htm
- 41) <http://archive.in.gr/news/reviews/article.asp?lngReviewID=830577&lngChapterID=-1&lngItemID=830680>
- 42) http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_eec_el.htm
- 43) Βλ. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο-Το κοινοβουλευτικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, *Ορόσημα που σφράγισαν την πορεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου*, Γραφείο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την Ελλάδα, Αθήνα 1999, 5^η αναθεωρημένη έκδοση, σελ10
- 44) Το ΔΕΚ από το 1959 χρησιμοποιούσε ήδη τους όρους «Κοινοβουλευτική Συνέλευση», ή «Κοινοβούλιο», Νάκου Χρήστου Αντωνία, σελ.68
- 45) http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_1.3.1.pdf
- 46) Η υπογραφή της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης έγινε ύστερα από αίτηση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και με τη προοπτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Βλ. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο-Το κοινοβουλευτικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, *Ορόσημα που σφράγισαν την πορεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου*, Γραφείο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την Ελλάδα, Αθήνα 1999, 5^η αναθεωρημένη έκδοση, σελ11
- 47) http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_1.3.1.pdf
- 48) Οι συνθήκες και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, <http://www.europarl.europa.eu>
- 49) Βλ. Νάκου Χρήστου Αντωνία, *Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο*, Η Θεσμική Συγκρότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Εξέλιξη-Προκλήσεις-Προοπτικές», ΜΠΣ Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, 2010, σελ. 71,72.
- 50) Βλ. Κανελλόπουλος Παν., *Τα Θεσμικά Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2010, 5^η έκδοση, σελ.134
- 51) Βλ. Παπαγιάννης Δον. *ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ*, , Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 2011, 4^η έκδοση, σελ.187
- 52) <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2013-0082+0+DOC+XML+V0//EL>
- 53) Βλ. Παπαγιάννης Δον. *ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ*, , Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 2011, 4^η έκδοση, σελ.189
- 54) Κανελλόπουλος Παν., *Τα Θεσμικά Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2010, 5^η έκδοση, σελ.135
- 55) <http://www.europarl.europa.eu/committees/el/full-list.html>
- 56) <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/el/00aab6aedf/%CE%95%CF%80%CE%B9%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%80%CE%AD%CF%82.html>
- 57) Βλ. Παπαγιάννης Δον. *ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ*, , Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 2011, 4^η έκδοση, σελ.194
- 58) http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/el/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.3.3.html
- 59) <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/el/00623fe732/How-plenary-works.html>

60) Βλ. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, *Η λειτουργία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου*, Υπηρεσία Εκδόσεων Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο 2012, σελ.33

61)

<http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/el/007f2537e0/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CE%BF%CE%BC%CE%AC%CE%B4%CE%B5%CF%82.html>

62) Βλ. Στεφάνου Κ., *Το Θεσμικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, 2008, Παπαγιάννης Δον. *ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ*, , Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 2011, 4^η έκδοση, σελ.195

63) Τα Ευρωπαϊκά Πολιτικά Κόμματα, <http://www.europarl.europa.eu>

64) http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_1.3.2.pdf

65) Βλ. Νάκου Χρήστου Αντωνία, *Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο*, Η Θεσμική Συγκρότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Εξέλιξη-Προκλήσεις-Προοπτικές», ΜΠΣ Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, 2010, σελ. 83

66) Βλ. Κανελλόπουλος Παν., *Τα Θεσμικά Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2010, 5^η έκδοση, σελ.140

67)<http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/el/0081f4b3c7/Law-making-procedures-in-detail.html>

68) Βλ. Κανελλόπουλος Παν., *Η ενωσιακή έννομη τάξη*, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2010, 5^η έκδοση, σελ.303

69) <http://www.tsoukalas.org/main.aspx?category=39>

70) τα έσοδα της Ένωσης σήμερα προέρχονται από τους πάσης φύσεως δασμούς από συναλλαγές με χώρες μη μέλη της Ε.Ε., τα έσοδα για την εφαρμογή ενιαίου συντελεστή για όλα τα κράτη μέλη στη βάση του ΦΠΑ και από την εφαρμογή ενιαίου συντελεστή στο άθροισμα των Ακαθάριστων Εθνικών Εισοδημάτων (ΑΕΕ) όλων των κρατών μελών. Κανελλόπουλος σελ.141

71) <http://www.europarl.europa.eu/highlights/el/104.html>

72) Βλ. Νάκου Χρήστου Αντωνία *Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο*, Η Θεσμική Συγκρότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Εξέλιξη-Προκλήσεις-Προοπτικές», ΜΠΣ Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, 2010, σελ. 94,95

73) ομοίως με (71)

74) <http://www.tsoukalas.org/main.aspx?category=39>

75) ομοίως με (74)

76) Βλ. Κανελλόπουλος Παν., *Τα Θεσμικά Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2010, 5^η έκδοση, σελ.145

77) http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_1.3.2.pdf

78) Βλ. Παπαγιάννης Δον. *ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ*, , Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 2011, 4^η έκδοση, σελ.192

79) <http://www.europedia.moussis.eu/discus/discus-1259691166-306674-28099.tkl?lang=gr>

80) Βλ. Κανελλόπουλος Παν., *Τα Θεσμικά Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2010, 5^η έκδοση, σελ.146

81)

<http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/el/00b9de8689/%CE%91%CF%81%CE%BC%CE%BF%CE%B4%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B5%CF%82-%CE%B5%CF%80%CE%BF%CF%80%CF%84%CE%B5%CE%AF%CE%B1%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B5%CE%BB%CE%AD%CE%B3%CF%87%CE%BF%CF%85.html>

82) ομοίως με (81)

83) <http://www.europarl.europa.eu/sides/getLastRules.do?reference=ANN-09&language=EL>

84) http://europedia.moussis.eu/books/Book_2/2/4/1/3/?lang=gr&all=1&s=1&e=10

85) ομοίως με (80)

86) <http://www.tsoukalas.org/main.aspx?category=40>

87) http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_6.1.2.pdf

88) http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_1.3.2.pdf

89) Βλ. Κανελλόπουλος Παν., *Τα Θεσμικά Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2010, 5^η έκδοση, σελ.150

90) «ορισμένα κράτη όπως η Μ. Βρετανία, η Πολωνία και η Τσεχία ζήτησαν και πέτυχαν να εξαιρεθούν» Βλ. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, *Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ένωσης*, Υπηρεσία Εκδόσεων Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο 2012, σελ.52

91) Βλ. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, *Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο κόσμο*, Υπηρεσία Εκδόσεων Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο 2012, σελ.27,28,29

92) ομοίως με (89)

93),94) Βλ. Κανελλόπουλος Παν., *Τα Θεσμικά Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2010, 5^η έκδοση, σελ.151

95) http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/el/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.3.5.html

96) Βλ. Νάκου Χρήστου Αντωνία, *Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο*, Η Θεσμική Συγκρότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Εξέλιξη-Προκλήσεις-Προοπτικές», ΜΠΣ Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, 2010, σελ. 104

97) Βλ. Ιωακεμίδης Π.Κ., *ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΩΝ-ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ*, Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΑ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ Παρουσίαση, ανάλυση, αξιολόγηση, Θεμέλιο, Αθήνα, 2008, σελ.89-90

98) http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/lisbon_treaty/ai0042_el.htm

99) Είναι οι αρχές που καθορίζουν σε ποιο βαθμό η Ε.Ε. μπορεί να ασκήσει τις αρμοδιότητες που τις απονέμονται από τις συνθήκες. Σε τομείς που δεν υπάρχουν στην αποκλειστική της αρμοδιότητα παρεμβαίνει μόνο εάν τα μέτρα που λαμβάνονται σε εθνικό-τοπικό επίπεδο δεν επηρεάζουν.

100) http://www.mfa.gov.cy/mfa/mfa2006.nsf/eu06_gr/eu06_gr?OpenDocument

101) http://europa.eu/lisbon_treaty/glance/democracy/index_el.htm

- 102) ο όρος «Επιτροπή» αναφέρεται τόσο στο σώμα των Επιτρόπων, όσο στο καθεαυτού όργανο.
http://ec.europa.eu/about/index_el.htm
- 103) Βλ. Παπαγιάννης Δον. ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ, , Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 2011, 4η έκδοση, σελ.174
- 104) Βλ. Κανελλόπουλος Παν., *Τα Θεσμικά Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2010, 5^η έκδοση, σελ.171
- 105) http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/el/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.3.8.html
- 106) <http://www.sansimera.gr/articles/235/160>
- 107) Βλ. Σκουρής Β., Ερμηνεία Συνθηκών για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, Σάκκουλας, 2003, σελ.1268
- 108) http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_ecsc_el.htm
- 109) http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_eec_el.htm
- 110) Βλ. Δαγτόγλου Π., *Η Επιτροπή*, Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Δίκαιο Ι, Σάκκουλας, Αθήνα 1985, β έκδοση, σελ.272
- 111) <http://www.sansimera.gr/articles/235/160>
- 112) Βλ. Δαγτόγλου Π., *Η Επιτροπή*, Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Δίκαιο Ι, Σάκκουλας, Αθήνα 1985, β έκδοση, σελ.273
- 113) Ήδη από το 1979, με την έκθεση της ομάδας spierenburg «Προτάσεις μεταρρυθμίσεως της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των Υπηρεσιών της» και την έκθεση των «Τριών Σοφών» για τα κοινοτικά όργανα, υπάρχει πρόταση αναθεώρησης του αριθμού των μελών της Επιτροπής και να έχει η Επιτροπή τόσα μέλη, όσα και τα κράτη μέλη έχει η Κοινότητα κάθε φορά. Η πρόταση αυτή απορρίφτηκε, Δαγτόγλου, σελ.274
- 114) Βλ. Νάκου Χρήστου Αντωνία, *Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή*, Η Θεσμική Συγκρότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Εξέλιξη-Προκλήσεις-Προοπτικές», ΜΠΣ Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, 2010, σελ. 133
- 115) http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/amsterdam_treaty/a23000_el.htm
- 116) http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/nice_treaty/nice_treaty_commission_el.htm
- 117) http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/intergovernmental_conference_el.htm
- 118) http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/nice_treaty/nice_treaty_commission_el.htm
- 119) Απόφαση [2013/272]
- 120) Βλ. Κανελλόπουλος Παν., *Τα Θεσμικά Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2010, 5^η έκδοση, σελ.172
- 121) Βλ. Βοσκόπουλος Γιώργος, *Η θεσμική αποτύπωση της διαδικασίας ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης*, ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ : θεσμοί, πολιτικές, προκλήσεις, προβληματισμοί., ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ Α.Ε., Θεσσαλονίκη 2009, 1^η έκδοση, σελ.53
- 122) Στο παρελθόν οι Επίτροποι είχαν κατηγορηθεί ότι εξέφραζαν τα συμφέροντα των κρατών μελών που είχαν την υπηκοότητα υπονομεύοντας έτσι τον ρόλο της Επιτροπής-Βλ. Βοσκόπουλος σελ.57

- 123) Βλ. Κανελλόπουλος Παν., *Τα Θεσμικά Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2010, 5^η έκδοση, σελ.175
- 124) Βλ. Δαγτόγλου Π., *Η Επιτροπή*, Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Δίκαιο Ι, Σάκκουλας, Αθήνα 1985, β έκδοση, σελ.274
- 125) Βλ. Χριστιανός Β., *Νομοθετικά Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2010, σελ.46
- 126) Βλ. Μαραβέγιας Ν.-Τσινισιζέλης Μ., *ΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΚΑΙ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥΣ*, Η ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης-θεσμικές, πολιτικές και οικονομικές πτυχές, Θεμέλιο, Αθήνα 2004, γ έκδοση, σελ.66
- 127) http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/amsterdam_treaty/a23000_el.htm
- 128) http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/nice_treaty/nice_treaty_commission_el.htm
- 129) http://www.europedia.moussis.eu/books/Book_2/2/4/1/2/?lang=gr&all=1&s=1&e=10
- 130) http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/lisbon_treaty/ai0006_el.htm
- 131) ομοίως με (129)
- 132) ομοίως με (130)
- 133) Βλ. Κανελλόπουλος Παν., *Τα Θεσμικά Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2010, 5^η έκδοση, σελ.175
- 134) Βλ. Παπαγιάννης Δον. *ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ*, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 2011, 4^η έκδοση, σελ.181
- 135) Βλ. Βοσκόπουλος Γιώργος, *Η θεσμική αποτύπωση της διαδικασίας ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης*, ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ : θεσμοί, πολιτικές, προκλήσεις, προβληματισμοί., ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ Α.Ε., Θεσσαλονίκη 2009, 1^η έκδοση, σελ.61
- 136) Βλ. Neil Nugent, Πολιτική και Διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Σαββάλας, Αθήνα, 2004, σελ.177-178, ομοίως με (135)
- 137) Βλ. Κανελλόπουλος Παν., *Τα Θεσμικά Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2010, 5^η έκδοση, σελ.177
- 138) http://ec.europa.eu/about/ds_el.htm
- 139) http://ec.europa.eu/atwork/basicfacts/index_el.htm#structured
- 140) Βλ. Νάκου Χρήστου Αντωνία, *Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή*, Η Θεσμική Συγκρότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Εξέλιξη-Προκλήσεις-Προοπτικές», ΜΠΣ Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, 2010, σελ. 139
- 141) ομοίως με (139)
- 142) Βλ. Κανελλόπουλος Παν., *Τα Θεσμικά Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2010, 5^η έκδοση, σελ.176
- 143) ομοίως με (137)
- 144) http://ec.europa.eu/atwork/basicfacts/index_el.htm#structured

145) Βλ. Παπαγιάννης Δον. *ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ*, , Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 2011, 4^η έκδοση, σελ.176

146) ομοίως με (145), σελ.178

147) Βλ. Βοσκόπουλος Γιώργος, *Η θεσμική αποτύπωση της διαδικασίας ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης*, ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ : θεσμοί, πολιτικές, προκλήσεις, προβληματισμοί., ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ Α.Ε., Θεσσαλονίκη 2009, 1^η έκδοση, σελ.59

148) http://www.europedia.moussis.eu/books/Book_2/2/4/1/2/?lang=gr&all=1&s=1&e=10

149) ομοίως με (148)

150) http://ec.europa.eu/atwork/basicfacts/index_el.htm#structured

151) Βλ. Παπαγιάννης Δον. *ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ*, , Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 2011, 4^η έκδοση, σελ.179

152) Βλ. Κανελλόπουλος Παν., *Τα Θεσμικά Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2010, 5^η έκδοση, σελ.181-182

153) ομοίως με (150)

154) http://www.europedia.moussis.eu/books/Book_2/2/4/1/2/?lang=gr&all=1&s=1&e=10

155) http://ec.europa.eu/competition/consumers/institutions_el.html

156)) Βλ. Κανελλόπουλος Παν., *Τα Θεσμικά Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2010, 5^η έκδοση, σελ.178

157) Βλ. Παπαγιάννης Δον. *ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ*, , Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 2011, 4^η έκδοση, σελ.180

158) ομοίως με (154)

159) http://ec.europa.eu/contact/local_offices_el.htm

160) ομοίως με (157)

Βιβλιογραφία

Βοσκόπουλος Γιώργος, ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ: θεσμοί, πολιτικές, προκλήσεις, προβληματισμοί, ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ Α.Ε., Θεσσαλονίκη 2009, 1^η έκδοση.

Δαγτόγλου Π.Δ., Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Δίκαιο Ι, Σάκκουλας, Αθήνα 1985, β έκδοση.

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο-Το κοινοβουλευτικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Γραφείο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την Ελλάδα, Αθήνα 1999, 5^η αναθεωρημένη έκδοση.

Ιωακειμίδης Π., Ευρωπαϊκή Πολιτική Ένωση, Θεμέλιο, Αθήνα 1993.

Ιωακειμίδης Π., Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ: παρουσίαση, ανάλυση, αξιολόγηση, Θεμέλιο, Αθήνα 2008.

Κανελλόπουλος Παν., Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2010, 5^η έκδοση.

Κανελλόπουλος Παν. (επιμ.), Οι Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας, Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 2008.

Μαραβέγιας Ν.- Τσινισιζέλης Μ., Η ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης-θεσμικές, πολιτικές και οικονομικές πτυχές, Θεμέλιο, Αθήνα 2004, γ έκδοση.

Νάκου-Χρήστου Αντωνία, Η ΘΕΣΜΙΚΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ « Εξέλιξη-Προκλήσεις-Προοπτικές», ΜΠΣ Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πειραιώς 2010 (ηλεκτρονική μορφή)
<http://digilib.lib.unipi.gr/dspace/bitstream/unipi/3995/1/Nakou.pdf>

Παπαγιάννης Δον., Στοιχεία Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Δικαίου, Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 1992, 2^η έκδοση.

Παπαγιάννης Δον., Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 2011, 4^η έκδοση.

Σαχπεκίδου Ευγενία, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2011.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Υπηρεσία Εκδόσεων Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο 2012.

Χριστιανός Β., Εισαγωγή στο Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2010.

Πηγές Διαδικτύου

Νάκου-Χρήστου Αντωνία, Η ΘΕΣΜΙΚΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ « Εξέλιξη-Προκλήσεις-Προοπτικές», ΜΠΣ Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πειραιώς 2010 (ηλεκτρονική μορφή)

<http://digilib.lib.unipi.gr/dspace/bitstream/unipi/3995/1/Nakou.pdf>

<http://www.lib.teipat.gr/JeanMon/Papers/ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ%20ΕΝΩΣΗ.pdf> , Δρ. Καπλάνης Σωκ., Νανούση Δημ., ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ- Μια νέα πραγματικότητα.

http://europa.eu/about-eu/eu-history/founding-fathers/pdf/winston_churchill_el.pdf

http://afroditi.uom.gr/jmc/?page_id=265

http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_ecsc_el.htm

http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_euratom_el.htm

<http://archive.in.gr/news/reviews/article.asp?lngReviewID=830577&lngChapterID=-1&lngItemID=830680>

http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-council/index_el.htm

http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_singleact_el.htm

http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/nice_treaty_el.htm

http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_eec_el.htm

http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_1.3.1.pdf

<http://www.europarl.europa.eu/portal/el>

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2013-0082+0+DOC+XML+V0//EL>

<http://www.europarl.europa.eu/committees/el/full-list.html>

<http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/el/00aab6aedef/%CE%95%CF%80%CE%B9%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%80%CE%AD%CF%82.html>

<http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/el/00623fe732/How-plenary-works.html>

<http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/el/007f2537e0/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CE%BF%CE%BC%CE%AC%CE%B4%CE%B5%CF%82.html>

<http://www.europarl.europa.eu/news/el/news-room/content/20110131STO12825/html/%CE%A4%CE%B1-%CE%B5%CF%85%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B1%CF%8A%CE%BA%CE%AC-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%BA%CF%8C%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1>

http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_1.3.2.pdf

<http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/el/0081f4b3c7/Law-making-procedures-in-detail.html>

<http://www.tsoukalas.org/main.aspx?category=39>

<http://www.europarl.europa.eu/highlights/el/104.html>

<http://www.europedia.moussis.eu/discus/discus-1259691166-306674-28099.tkl?lang=gr>

<http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/el/00b9de8689/%CE%91%CF%81%CE%BC%CE%B4%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B5%CF%82-%CE%B5%CF%80%CE%BF%CF%80%CF%84%CE%B5%CE%AF%CE%B1%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B5%CE%BB%CE%AD%CE%B3%CF%87%CE%BF%CF%85.html>

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getLastRules.do?reference=ANN-09&language=EL>

<http://www.tsoukalas.org/main.aspx?category=40>

http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_6.1.2.pdf

http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/lisbon_treaty/ai0042_el.htm

http://www.mfa.gov.cy/mfa/mfa2006.nsf/eu06_gr/eu06_gr?OpenDocument

http://europa.eu/lisbon_treaty/glance/democracy/index_el.htm

http://ec.europa.eu/about/index_el.htm

<http://www.sansimera.gr/articles/235/160>

http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/amsterdam_treaty/a23000_el.htm

http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/nice_treaty/nice_treaty_commission_el.htm

http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/intergovernmental_conference_el.htm

http://www.europedia.moussis.eu/books/Book_2/2/4/1/2/?lang=gr&all=1&s=1&e=10

http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/lisbon_treaty/ai0006_el.htm

http://ec.europa.eu/about/ds_el.htm

http://ec.europa.eu/atwork/basicfacts/index_el.htm#structured

http://ec.europa.eu/competition/consumers/institutions_el.html

http://ec.europa.eu/contact/local_offices_el.htm